

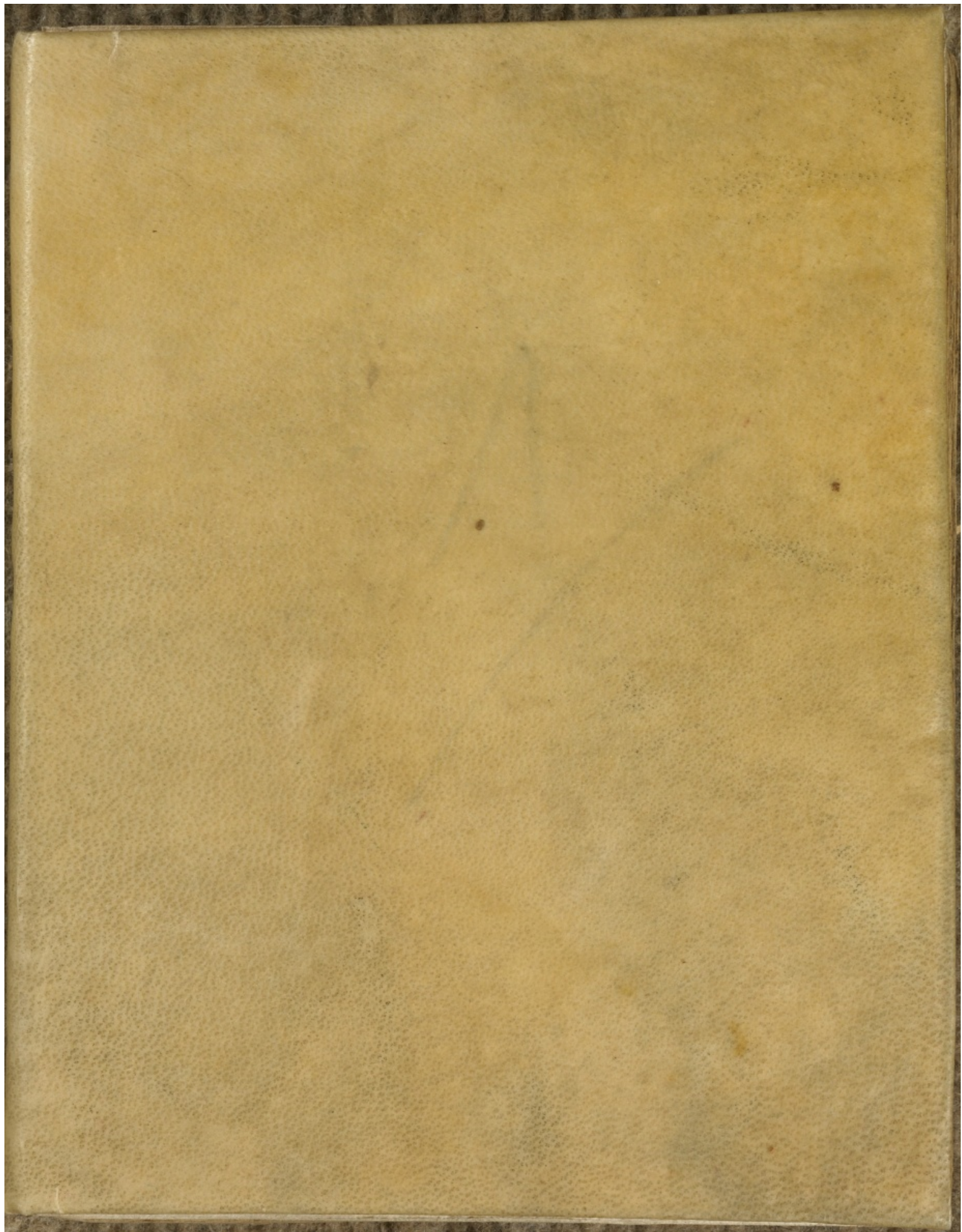
Bibliothèque numérique

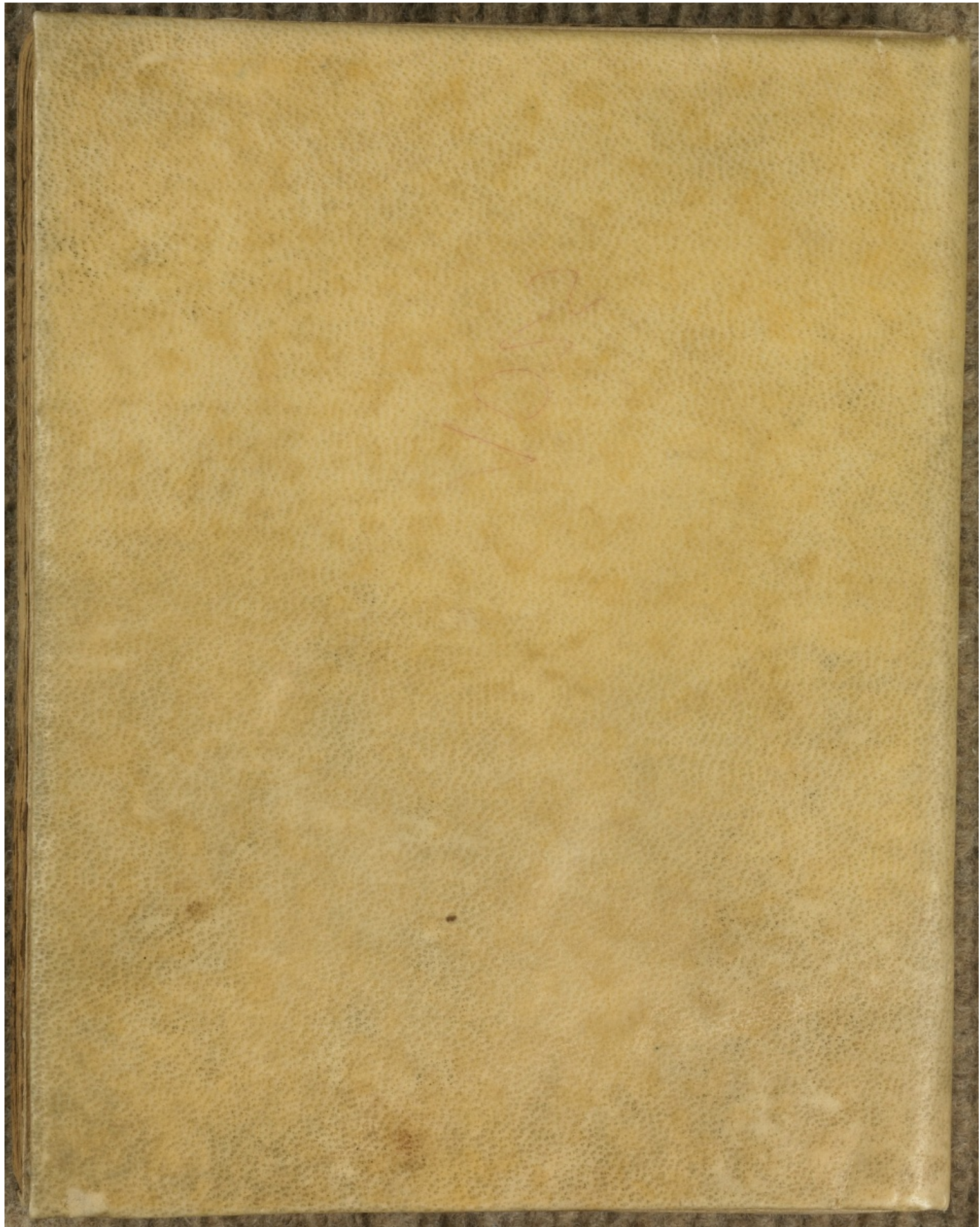
medic@

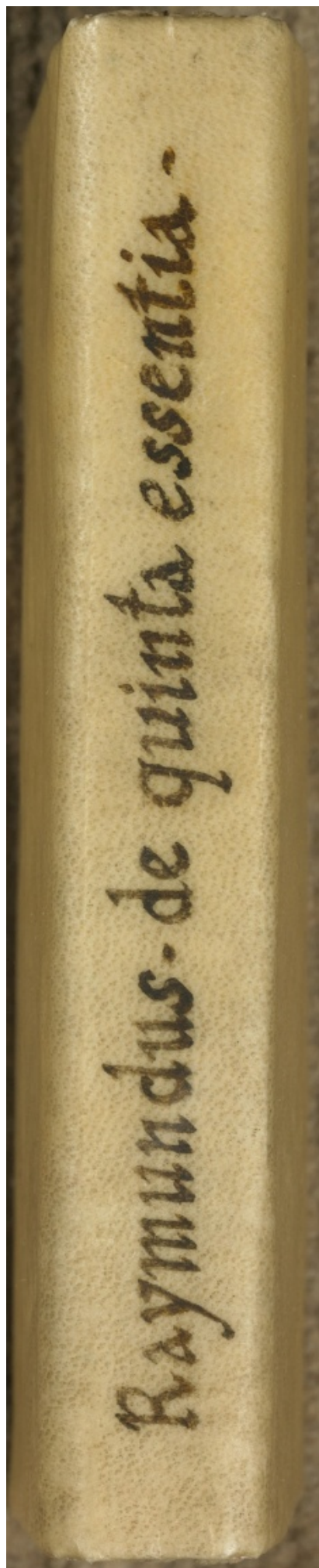
**Roquetaillade, Jean de. - De
consideratione quinte essentie**

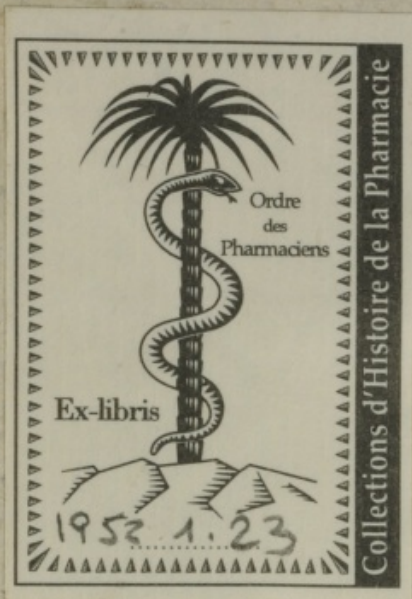
s.d..

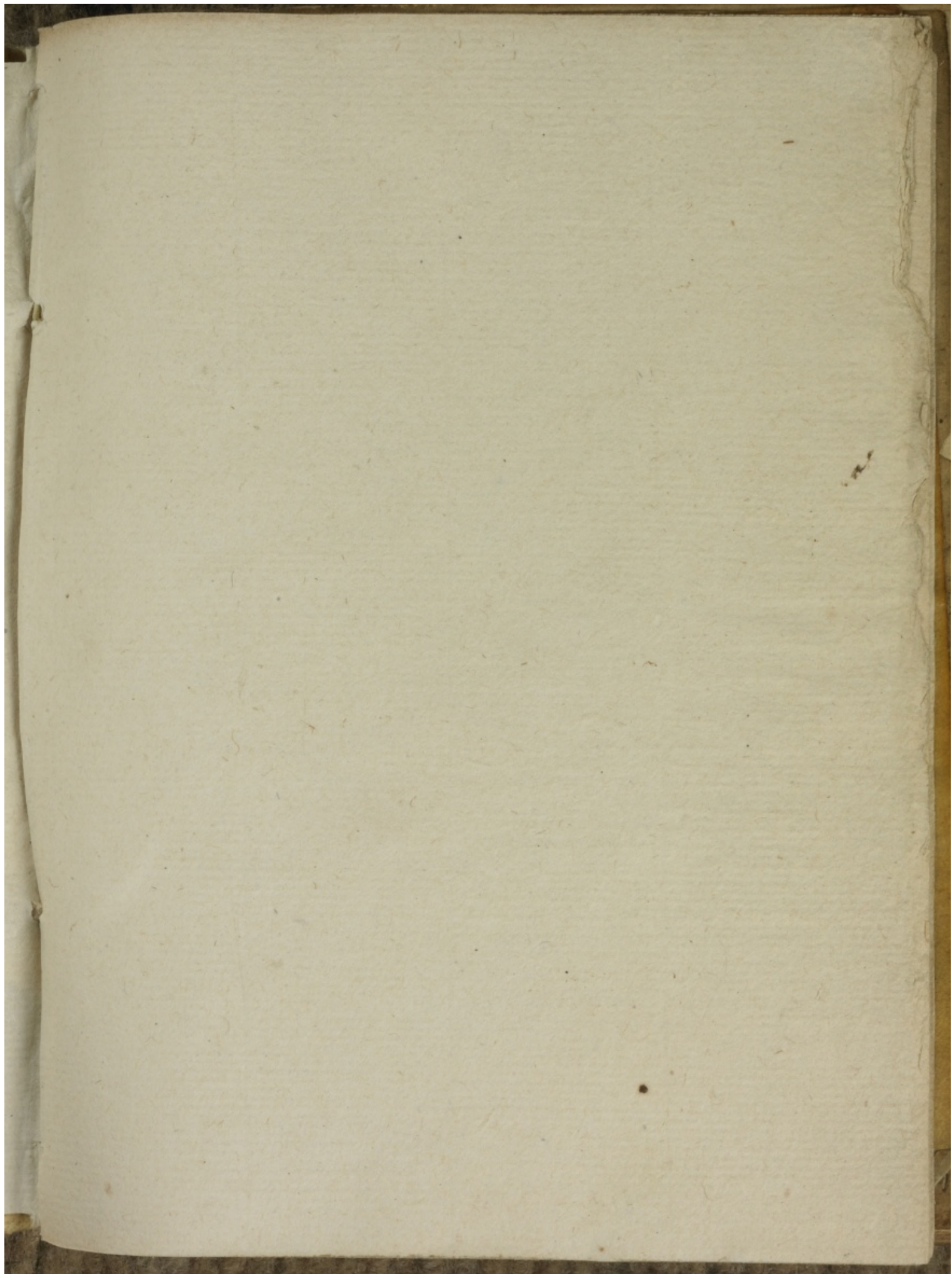
Cote : inv. 1952 1.23

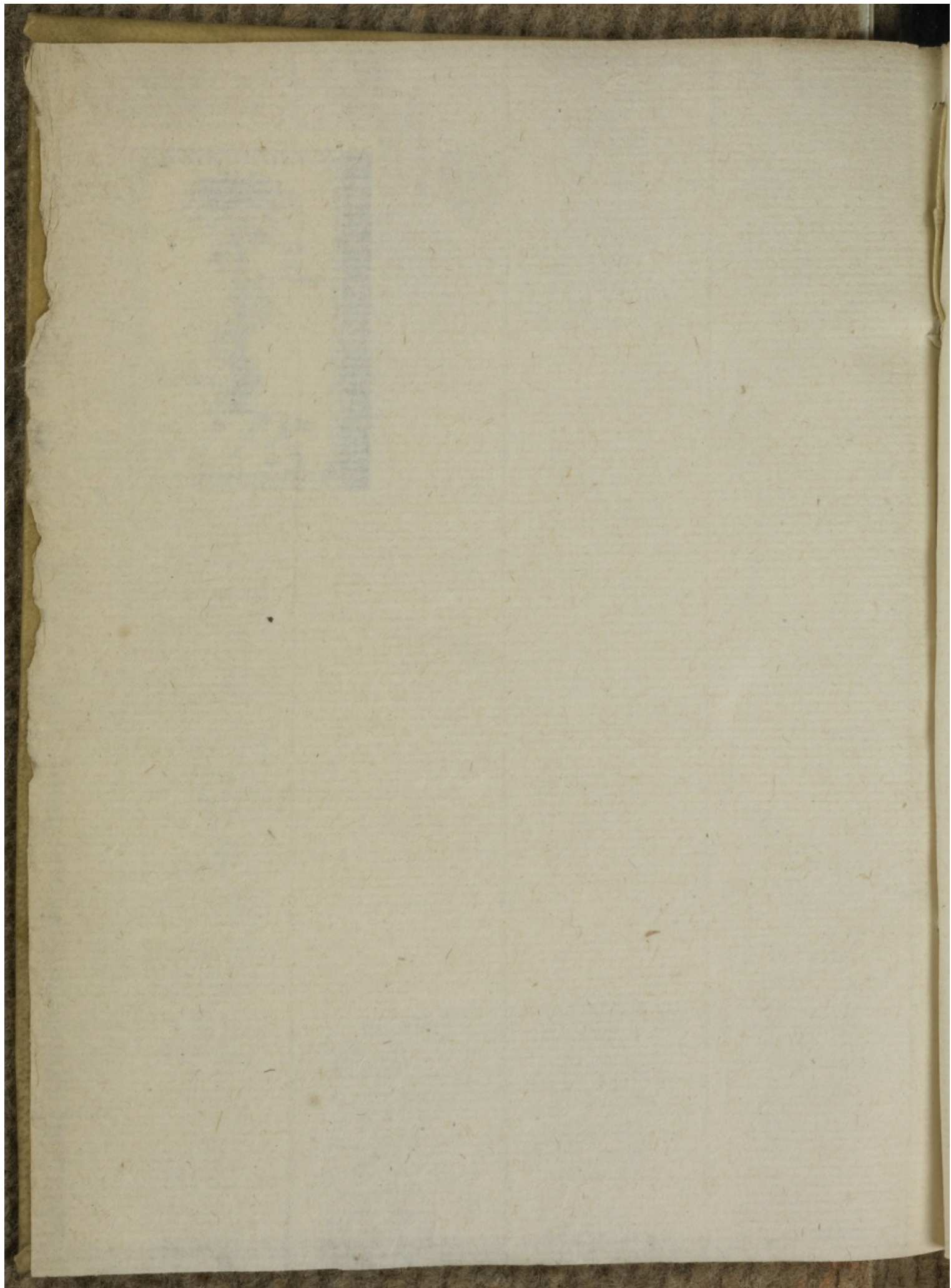

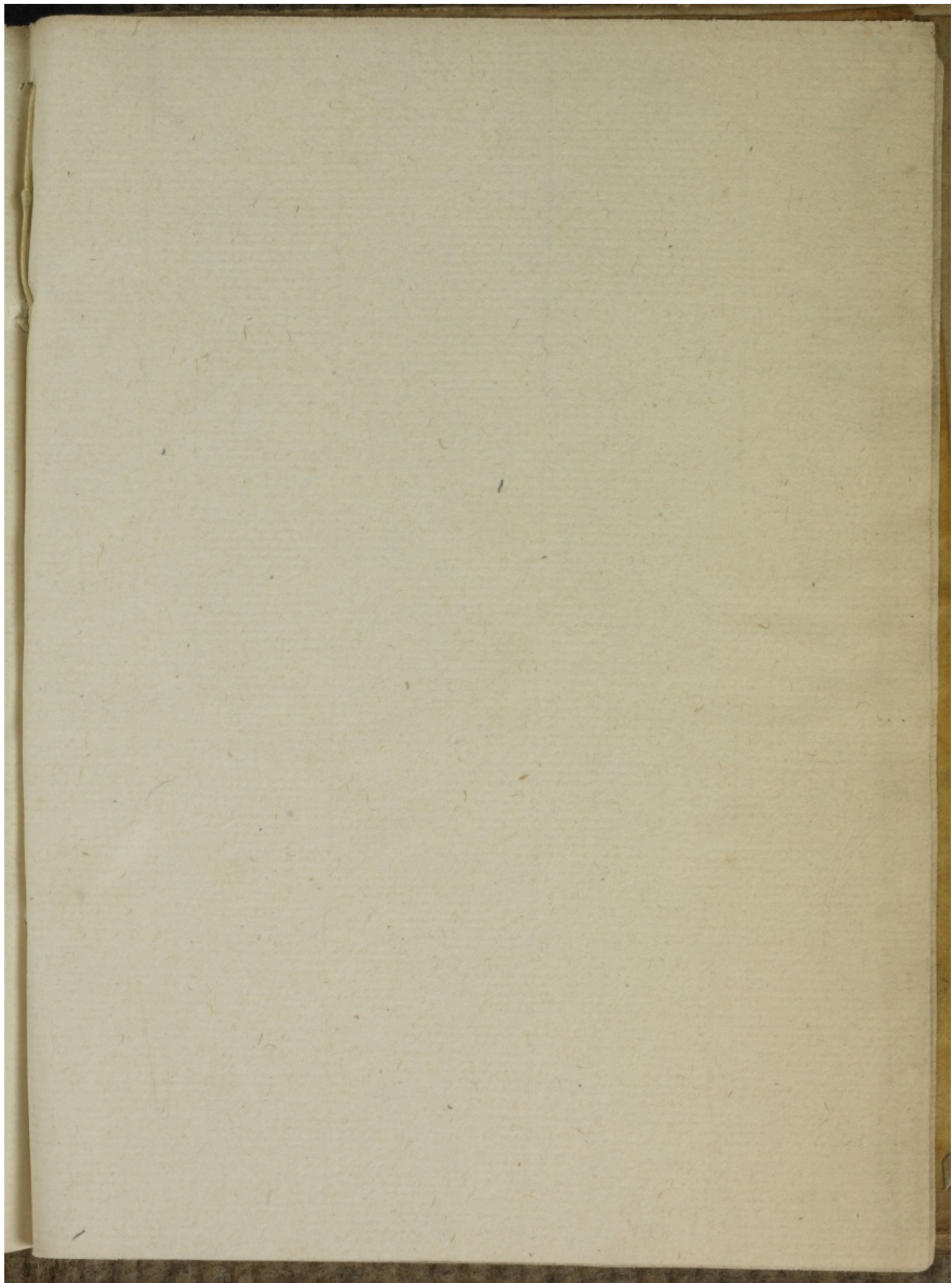

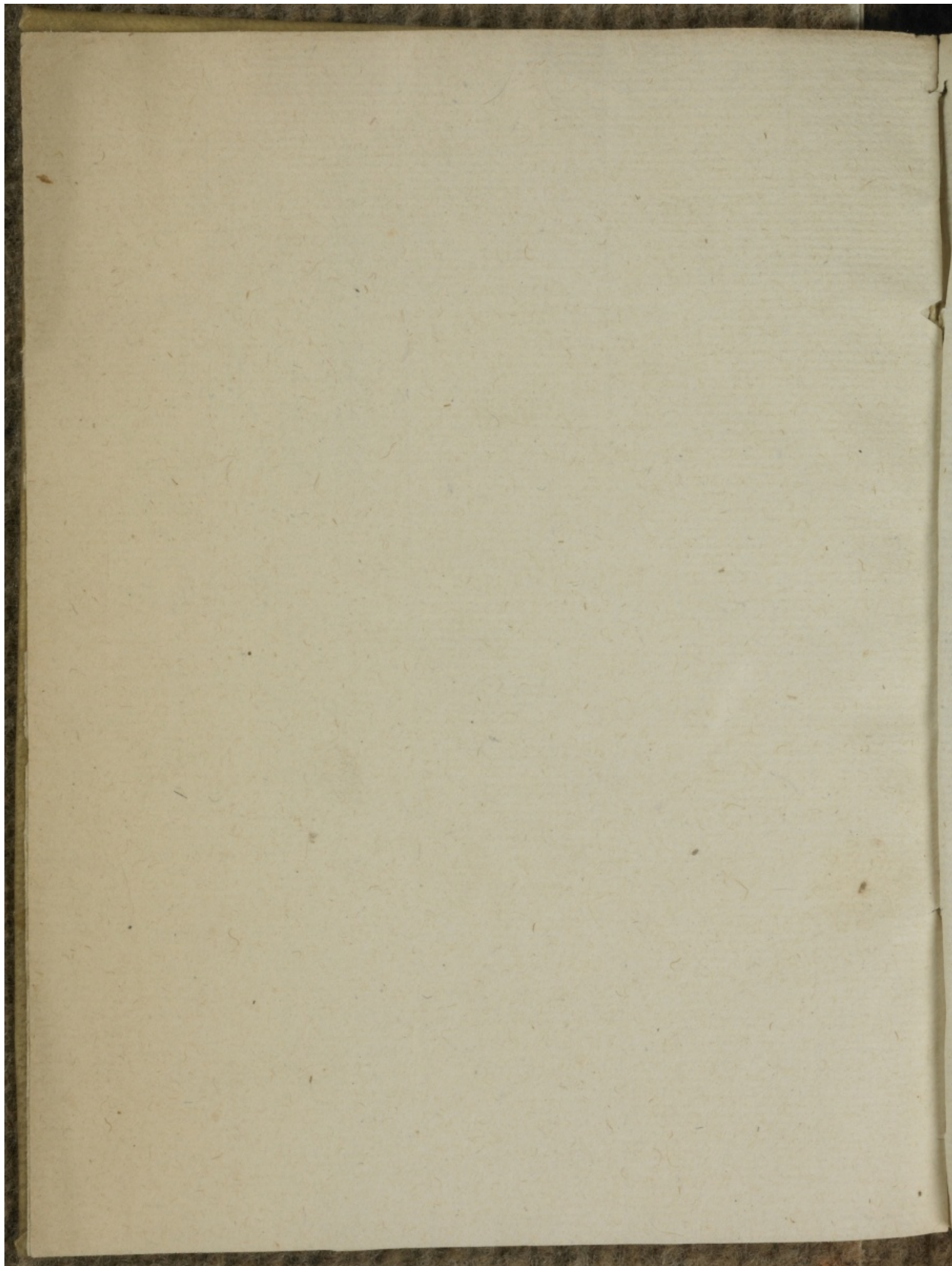

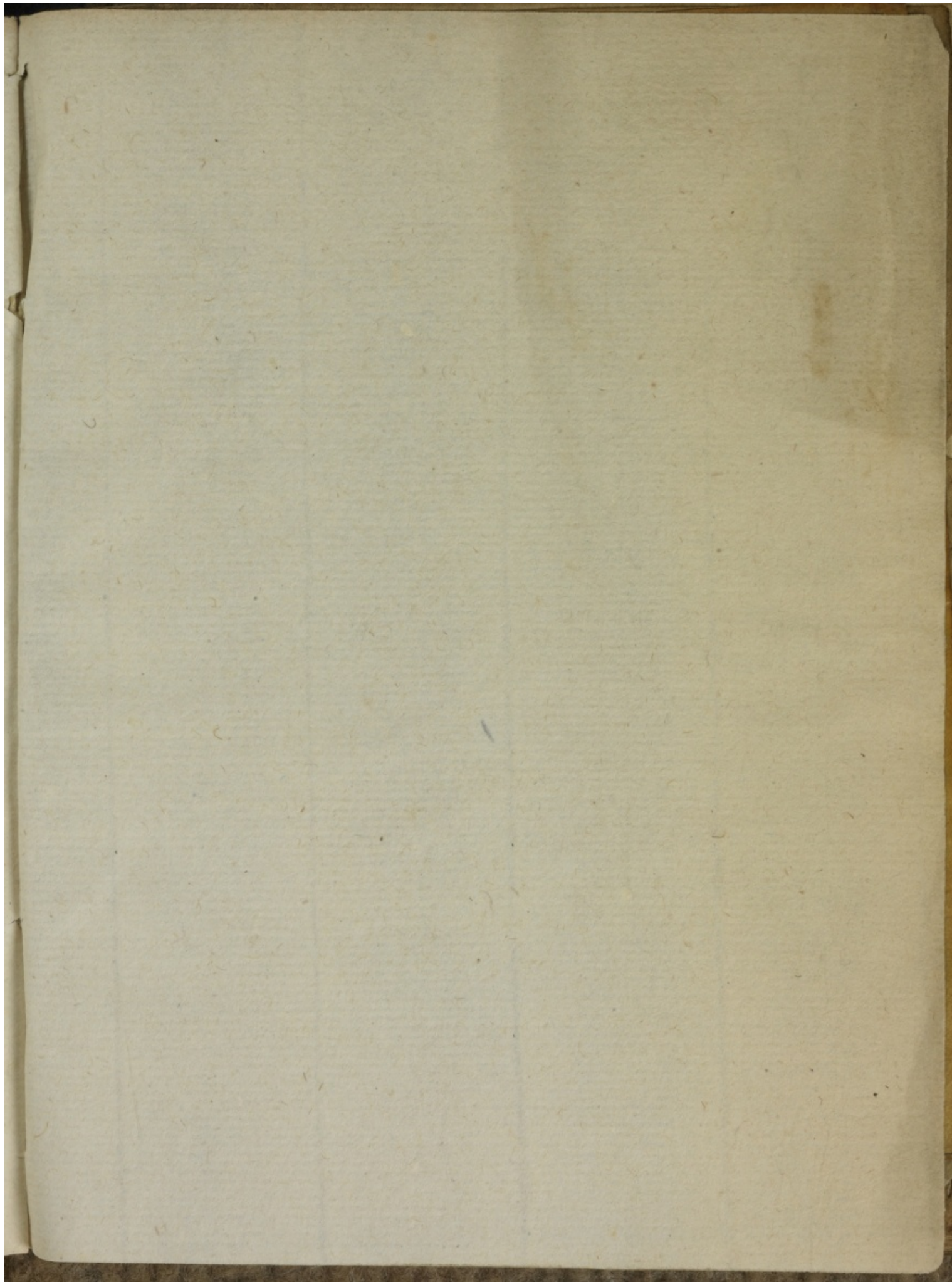

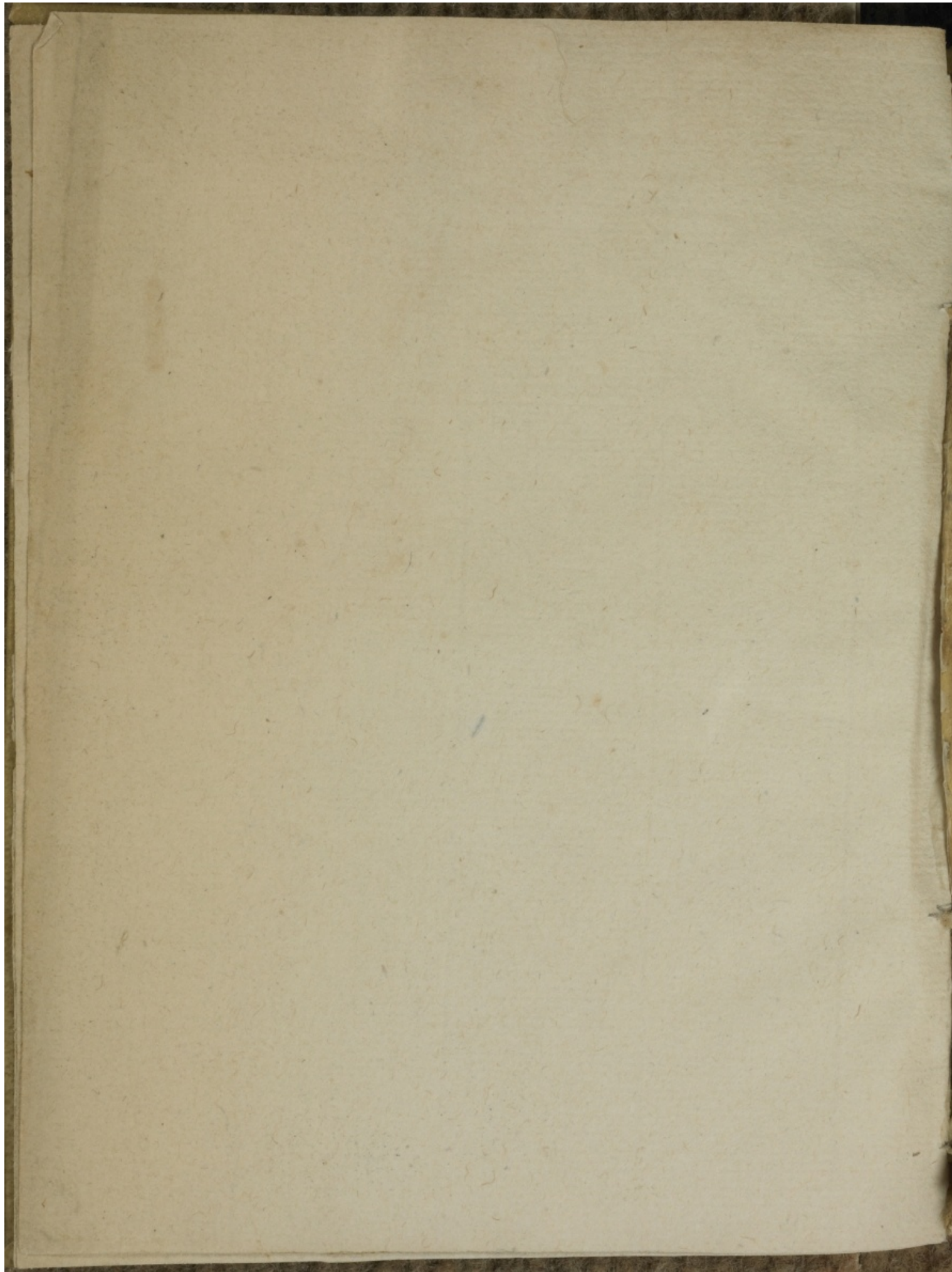

30 Impossibile ē humana mēs aliqd nō mār

12
Sicque se conditio dicitur remanere
in se et non in alio et nullum
in se et non in alio et non in alio
in se et non in alio et non in alio
in se et non in alio et non in alio

Primus liber de consideratione Quinte essentie
 Key transmutabilius. In nomine domini mi ihu
 xpi. Incipit liber de famulatu philosophie
 euangelio domini ihesu xpi. Et pauperibus
 euangelias dicit. Incipit prologus. .z

DIXIT SALAMON. Sapientia. e.
 secundo. Deus dedit in scienciaz
 ueram que est ut sciam disposi
 tionem orbis terrarum et uirtutes
 elementorum. Initium consumatio
 nem et medietatem temporum. Diversitudinum
 permutationes et diuisiones temporum anni cursus
 et stellarum dispositiones nostras animalium
 et utrasque bestiarum. Vires uentorum et cogitationes
 hominum diuersas uirgultorum et uirtutes radicum.
 et quecumque sunt absconsa et inprouta didici.
 Omniaque eius artifex docuit me sapientiam. Hec
 Salomon. Et Salomon prius e. u. dicit. Om
 nia per semetipsum operatus est deus. Ergo de
 monstratione supposita infallibilitate scripture
 concluditur quod uniuersa peria quae Salomon
 in uerbis promissis spiritus domini reuelauit

ad dei seruitium et euangelij x̄i et euangeli^{cor}
uiciorum et totius corporis xpi mistria deuotu
famulatum utiliter applicanda ē. Et sic
breuiter titulus libri concludit^r p̄batus.
Consideraui g̃ q̃ tempus expensu^s inpru
ritu mundane phie plusq̃ quingentum ^{quinque}
annis ante ingressum ordinis in florentis^{mo}
studio tholosano et plus alijs quinqz ex
quo ordinem hunc intraui cum strepitu
multo in manum uerborum et conflictu in
utiliuz disputationum vana et fatua glia
lectionum tam in studijs p̄ticularibz quas
in generalibus legens sicut ē possibile
tempore preteritum redimere redimam^r
p̄ditum restaurabo et elapsu^m reducam^r
ad manu^m ut ex eo extraham iussu xpi
meritum ad eternam gl̄iam profuturum
Et sic quod in nocebat ad culpam nuntiu^r
x̄i pueniat ad eternam uitam. Et uidi po^{ter}
moduz in hoc si utilitates quas uidi in
phiaz diuino spū illustrante et tempe
uamitatis mee quo tempe licet malo affuit

2
michi dē misericorditer sup̄ modū reuelez
pauipibus euangelias uirg ut qui diuitias
p̄ euangeliz gtempserūt sine humano
doctore sciant facilitē ⁊ deleui ⁊ sine nobi^{lib}
expensis suas cōporales miseras ⁊ infirm^{tes}
humanas diuina benignitate sanari. **Et**
impedimenta scē orationi et meditationi
nocua mirabilit^r effugare temptationib^z
et demonū quas p̄ quasdam infirmitas
inferunt resistere et in omib^z et p̄ oia
expedite possint totis uiribus domino yhu
deuotissime desuere. **Et** cum istud opus
p̄ solis scās faciam a quo ope impante deo
reapient tanta bona. **Concludit^r** breuit^r
q̄ ego in eoz beneficijs orationib^z ⁊ meri
tis que amplius facient auxilio libri hui^z
iussu x̄ et impio eius p̄cipēs ero uelint
nolint quia quisq^s est cā cause ē causa
causati. **Et** sic exapitur expensa in p̄hā
cum ex multa uamitate in non cessabūt

noua merita puenire / nō solum decem annis
s̄ mundana phia ptransitis / s̄ plusq̄ mille
annis ante finem seculi sine dubio de fluxu
ris. **E**rgo iam patet temp̄ p̄ quez potest
tempus p̄teritum restaurari. **I**lluz autem
clementissimuz deum / qui in uilissimo pecca
tori caduco reuelauit archana phie multa
mundane / humilit̄ et ḡtō aīo totis uiribz
rogo. **U**t hunc libzum non p̄mctat uenire
ad manus indignoz et uanoz & auaroꝝ
et qui pecunia uellent uti / nec dare reme
dia nisi intuitu solius dei & m̄ie & pietatis
s̄is dignis ac bonis et iustis / pro s̄is et
euangelicis operibus faciendis. **E**t deus
& dominus n̄r ih̄s xp̄s contrariuz facere
uolentibus / impediat ne effectus sequat̄
sicut auarus optat. **Q**uantuz malum
foret si hic liber perueniret ad manus
hominuz mundanoꝝ / & ad noticiā tyranoz
et ad seruiciū reproboꝝ / quia sicut

3
sa p hunc librum potuerunt cotinuare opa
uite x diutius z uehementius ita z reprobi
possent puezso usu diutius pseuerare i ma
lo. Ego autem quantuz in me e pp solos scos
librum constituo z ipm custodie yhu xpi
gmendo sine alyis uerbis ad secretorū reuela
tionem accedens uix titulorū ordinez infe
rius scribendorū. *Explicit prologus. ¶ Sec. p.*

Secretum pmiū ē quod uirtutes q
contulit deus nē gditē z ministerio
humano sbiecte pōt homo incommoda senectū.
quibus in mims antiquis uiris euangelij
impediunt opa euangelice uite curare z
amissas uiuentutes itez restaurare z uires
pstinas retrahē z rehabere s; non eodem
gradu quod est maius secretū quod sit i
tota natura. Et qualiter hoc fiat psequē
tem canonez aperte demonstrabimus. .z

Hoc est in quo laborauerūt. *¶ Canō pmi.*
omīs querere rem creatam ad usum

hominum que possent corpus corruptibile apu-
trefactione suare suatur sine diminutione
conseruare. gseruatum si foret po^{le} p petare
in ee qz hoc e q omes naturalit^r desiderat
numq^r corumpi et mori dicente paulo **2**
cor. 5o. caplo. Nam et quia sumus in
tabernaculo corporis ingemiscimus grauati
s. ex infirmitatib^{us} eo q uolumus expoliari. s.
corpe ne moriamur. ideo sedit ut absorbea-
tur quod mortale e. **Q**z parum phi pue-
nerunt ad noticiam hui^r rei talis euident^r e
et p h^{oc} quod medici tempis nri qui ardet
desiderio pecunie et honoy pro pecunia nil
tale alicui magnati nri tempis potuerunt
gferre neq^{ue} potest neq^{ue} uult deus ut auari
siant. **S**ed quia ut dicit paulus ad hebr.
cap. nono infine. Constitutus e hominib^{us}
semel mori. g^o fantasticum eet laborare ut
in hac mortali uita querat^r talis res que
posset corpus n^{ost}re mort^{le} in mort^{le} redde^{re}.

4

Hoc autem in textu sac^e infallibilit^r tenemus
 q^d deus vnicuiq³ t^{er}minu^m uite p^rfix^u qui non
 pot^{est} quocumq³ humano ingemo ul^t subsidio
 p^rtransiri. **J**ob dicente. Breue^m dies ho^mis su^t
 nu^m mensur^e eius ap^d te est. Constituisti ter^{mi}
 ninos eius qui preteriri non poterunt. **Q**ueri^t
 g^o rem que citra t^{er}minu^m adeo p^rfixu^m possit
 corpus n^{ost}ru^m sine co^rruptio^e suare sanari
 et coⁿseruare infirmu^m curare dep^rditu^m re
 staurare donec ueniat ultima mors inter
 mino p^rfixo adeo. **S**et^{er} o^mne genus mo^tus
 uitare citra illu^m t^{er}minu^m non est in pot^{estate}
 n^{ost}ra. **S**igo iam restat ut de morte que at^t
 ulti^m t^{er}miⁿu^m p^{ot} ex infirmi^{bus} et ex co^rruptio^e
 corp^{is} et ex defectu uirtutis coⁿfringere i
 speculem^{ur}. **N**o autem dicitur q^d corpus co^r
 ruptibile uelle coⁿseruare p^{er} res putridas
 et co^rrupt^{as} et reformare p^{er} res deformitati
 subiectas et fac^{ere} inco^rruptibiles p^{er} rem suf
 ficienter et infirmu^m sanare p^{er} rem fedaz

est fantasticus et inane / **g**o radix uite est
querere rem de se si staret in eternu in corrup^{le}
que omnes res sibi iunctas / et max^e carnem
semp teneat in corruptam / que uirtutes uite
et spm nutat et augmetet / et restauret
que omne crudum digerat et omne digestu
ad equalitatez reducat / et omnes excessus
cuiuscumqz qualitatiz amputet et quam
cumqz qualitatez depditam restauret. hu
midu nāle faciat habundare / et ignem
debilez nālez inflāmare procuret. **E**t satis
sine flite. quod nullu **q**uor elementoz e
tale ne includat ad quod ex se mālez con
posicioez elementoz / quia o talia sunt cor
ruptioni et transmuta^o sibiecta / et omne co
ruptibile infirmu et debile additu suo
simili augmentat i. **E**t qz omis medici
p tales res corruptibiles que sunt elementa
uel ex elementis composita materialiter
opati fuerunt / nunq potuerunt ad archaⁿ

5

quod querimus deuenire. **S**z dices cum omnia
que sunt coelia in hoc mundo et ad usum corporis
sint elementa vel ex elementis composita et
radix vite non potest ab hominibus in hoc seculo
inueniri que possit corpus purificare usque
ad ultimum terminum vite hominibus adeo prefixum.

Indago celi nostri seu quinte essencie.

AD QUOD fideliter respondemus quod oportet rem
querere que sit se habeat et qualitas
quibus compositum est corpus nostrum sicut se habet
celum et quod elementorum philosophi autem uocauerunt
celum quinta essentia et quod elementorum quia
in se celum est incorruptibile et immutabile
et non recipiens peregrinas impressiones nisi
foret iussu dei sic et res quam quoniam et
quatuor elementorum corporis nostri quinta essentia
incorruptibilis est que si statet in eternum non
calida fita cum igne nec humida frigida cum
aqua neque calida humida cum aere neque fri
gida fita cum terra sed est essentia quinta

ualens ad *gr*ia sicut celus incorruptibile. qui
quando necesse ē pluit pluuias hūidas / aliqu
calidam / aliqu frigidam / aliquando siccant.
Talis est radix uite quinta *ēē*n^a / quaz creaū
altissimus in nā / ut possit suppleze nēitate
corpis atra illuz terminuz. quez deus *g*stituit
uite nre. **E**t dixi quod quinta *ēē*nciaz creaū
altissimus / que extrahit^r de corpe nē concreate
adeo / cum artificio humano. **E**t nominabo ea
tribus nominibus suis aplis sibi impositis. **E**t
uocat^r **A**qua ardens. **A**mma uini. **E**t aqua
uite & sps. **E**t qn tu uoles eam orditare nō.
eam quinta *ēē*ncia / quia hanc eius nāz et
hoc nomen sumi pln nemin pandē uoluerit
sz secum ueritatez sepeliri fecerunt. **E**t q
non sit humida / elementum aque demonstā^{ao}
ē. qz gburit^r qd aqua elementalī *gr*ie re
pugnat. **Q**z non sit calida & humida sicut
aer / qz aer siccus quacumqz re cōrumpit^r
sicut pz in generatione araneaz & muscuz.

Ideo ista autē semp in cōrupta manet si clau^{la}
 auolatu suaret. **Q** non sit frigida et ficta
 sic tēra demonstrat expōsse qz accensuz ē
 et sūme calefacit. **Q** autem non sit calida
 et ficta sicut ignis demonstrat ad oculuz qz
 calida infrigidat et calidos morbos minuit
 et amullat sicut ī. probabo. **Q** autēz incōruptib.^{tatez}
 conferat et acōruptibi^{te} p̄suet demonstrabo
 et experientia est assumpta. qm si quecumqz
 auis aut frustuz carnis aut piscis infundat^r
 in ea non cōrumpit^r quaz diu p̄manebit in
 ea q̄to magis carnem animataz et uiuaz cōpis
 nri ab omi cōruptioe suabit. **H**ec ē quinta
 cēcia celum humanuz quod creauit altissim^{us}
 adḡsuationez totius vniuersi. **E**t scito p̄certo
 qz p̄hi hodiezm et medici ignorant hanc
 quintaz cēciaz et eius uirtutez. **S**z ego
 auxilio dei inferius reuelabo tibi magisteruz
 eius et ego usqz hic docui te rem secretam qm
 cēciaz .i. celum humanum. **mm**

Indago sol' influēduz pⁿ^{us} uite in nob' ad ornāduz
Sed sicut sumus celus non influit ^{q^uo} celus n^r^{us} 2
conuersationē in mundo et influentias mltas
s^{ed} p^{er} uirtutes solis et aliarū stellarū ita celum
istud quinta cēcia uult ornari sole mirab^{il}
splendido et incorruptibili equato in quem
solem non possit agē etiam ipse ignis ut
ipm cōrumpat. Et dico tibi in caritate nō
ficta et conscia bona quod iste sol illuminat
et splendidus et incorruptibilis ab igne qui
influit incorruptibilitate et radice uite
eo modo quo ē possibile. **N**ot si quez explicau
in corpe n^{ost}ro qui creatus ē ad ornatum celi
n^{ost}ri et augendum influentiaz quinte cē.
pōt capi manu et constituit eum deus gl'e
in potestate mortalium. **E**go p^{er} caritatem
dei quia loquor scis euangelicis uiris euz
tibi noie p^{ro}p^{ri}o et tibi intelligibili reuelabo.
Et ipm ē auz uex de uera minā teris ul
de fluminibz collectum qz auz alchymicis

7
quod est ex cōsoluius compositum destruet nāz.
Et uocatur aphīs auz dei sol qz ē filiū sol
celi gñatur eū ab influxu solis in uisceribz
tēre/ & sibi sol influenciaz suaz tribuit nāz
& colorem & in cōruptibilitatez sbaz non simp.
s; gpatue. **Q**uinta g ēencia est de nā et
colore celi/ & sol nū ornat celum. **E**t hec duo
giuncta soli. i. simul influent in nob/ dico t
in ueritate gdiacōes celi celoꝝ & solis celestis
qm ē posle in nā mortali cōsuatiōez restau
ratiōez depdite & renouatiōez iuuentutis se
rene & dare copiam sanitatis optate. 2

Indago stellaz māz ad ornatuz celi nū ad
uiuandum influenciaz celi nū & solis ad in
fluendum principium uite in nobis. 2

Este Salamon. eccl. cap. 1. Tunc te res
difficiles sunt. & non pot homo explicare
smonez/ in tez omia que creauit deus mira
bilis in hoc mundo/ & sūne stupenda & me
rito admiranda sunt. quod quedaz spēs media^{les}.

habeant uirtutes attrahendi superfluos humores
ab uno membro et non ab alio ut hyeza
pigra trahat humores acapite collo et pectori
et non ab umbilico infra. Et alie quedam ab
umbilico infra et non a superiori regione membrorum.
Et quomodo et qualiter hoc fiat est tam difficile
et summis philosophis. Ut Iosephus heben Mesue ipse est
Iosephus damascenus in libro suo de simplicibus
medicinis cum principium dicit. quod non est
querenda causa nisi quod hoc habet a celo et
quomodo et qua parte celi assignare nesciunt. et
tamen talis ac tantus fuit ut medici ipsi
clament euangelistam suum. Et illi qui in
ueritate intelligunt per incomprehensibile lumen
dei causas rerum mirandarum quas mundani philosophi
nescierunt a sequatibus eorum in anes et fantastica
reputantur. Sed quia cuiusque fide in
fama est ueritas preponenda inquiramus namque
stellarum necessarium ad ornatum celi in ut augmen-
teur influxus quinte essentie et solis eius

8

superius indagati quantum augmentatur influxus celi
et solis per influxum aliarum stellarum. Et scito
quod uniuersae stelle celi habent suam influentiam
singularem ex iussu et ordinatione dei et quod
stella suam propriam habet et unaquaeque habet suam
influentiam singularem super rem determinatam
et certam. Ut stella poli super adamantem et
ferum et luna super aquas maris. Sol super
aurum luna super argentum. Ymagines hominum
celi super corpora humana. Imago arietis celi
super arietes terrestres. Et sicut carpentarius
cum dolabra in manu fabricans arces non
minus fabricat eas quam si absque dolabra fabri-
caret. Sic nec deus minus gubernat mundum
sed dedit talem influxum stellis ut influant
in rebus sicut et quomodo ipse uult et non ult.
Et tene in corde quod inter stellas et ymagines
celi ex parte una et res terrenas super quas sin-
gulariter influunt est tantus annexus
amoris. Ut Aristoteles dixerit quod citius celus

rumpet^r q^m in istis inferiorib^{us} nā rupturam
vacuū prestaret. **E**rgo reuelabo tibi influxū
istuz & ligam^{en} am^o 04 inter corpa sup^{er}celestia
& res que eis cōrespondent in tēra. Considera
& uide quō nauigatores maris affigentes acū
cum lapide adamantino faciunt eum uerti
q^m stellam poli. **U**nde hoc habet acus ut uētat^r
q^m illaz stellaz semp & sine defectu & ad loaz
aliuz non reuertatur sine dubio hoc ē qz
tam ferū q^m adamans iussu & impio dei
p^{er} influxuz illius stelle generantur interra
& h^{ab}ent mēse nāz & influxuz & prop^{ri}etatez stelle.
Et ideo tamq^m ad suuz simile acus semper
uertit^r ad illaz. **U**nde ē q^{uo} quod quandoq^{ue}
luna orit^r semp et sine defectu incipit flux^{us}
maris ascendere & quando puenit ad mediu^m
celi incipit descendere et quando luna puenit
ad occidentez incipit itez ascendere donec
ueniat luna ad angulum tēre ubi incipit
descendē donec luna itez oriat^r. **E**t secunduz

9
ista pūcta lune semp̄ bis in die fit fluxus et
refluxus et tamē hoc non fit qñ puenit sol
ad puncta celi sup̄ius memorata qz g̃ fluxus
et refluxus sequi lunaz et non solem pbat̄
ñ quia singularit̄ luna singularit̄ influunt
sup̄ aquam et ideo sequitur eam liga inuisibilij
sicut uir sequitur nālitez mulierē quam
amat et famelicus g̃ fugit ad cibum et sities
ad potum. **I**ta ad p̄positum applicando infal
libilit̄ dico quod stelle que hñt influēciā
sup̄ caput et collum ac pectus hominis sicut
sunt stelle arietis tauri et geminoz influunt
singularit̄ sup̄ hyerapigiaz. **I**deo hñt vñ
singularem impio creantis dei ad trahendū
humores acapite collo et apectore et non ab
inferioribz menbris. **E**t ita dico de sp̄ibus
que attrahunt humores agemibz tibys et
pedibus que recipiunt singulares influxus
astellis. **C**ap̄rozmy. **A**quary. **E**t pisas. et ita
de alijs ē dicendū. **E**rgo si cum quinta

ēēcia ⁊ sole uis curare caput tuuz infirmuz
quinte ēēn^e ⁊ solis eius augmētabis influxuz
cum stellis nris que sunt gnāte influxu stellay
figm arietis sicut ē hyerapigra et similes
que conferunt ad caput et ita demenbris
alijs ē dicendum. Et tunc cum sole mro ⁊
stellis tērem^{is} facies opatiōez dei recte in
uirtute sunt miracula sup tēraz sicut mfe
rius tenebo ⁊ docebo. ⁊ *Canon 12. pmi libri*
reuelat magisteriuz secretum quinte ēēcie et
quo et qualiter nra quinta essencia ex stellis et
sole ornetur ut eius mirabilis uite^{et} sanitatis
influentia augeatur. De magisterio o
perationis. Indago. Prima: f. xxxv

Non reputes me mendaciuz protulisse
quia nominaui quintaz ēēciam aquaz
ardentes et dixi q nemo hodieznoy phoruz
⁊ medicor^{um} puenit ad eam cum aqua ardens
communiter inueniat^{ur} ubiqz quia ver^{um} dixi
p certo. Nam magisteriuz quinte ēēcie ē

101

occultus et non uidi nisi unus approbatissimus
theologum qui intelligeret quicquid ex sermone eius
et assero pro uero quod quinta essentia est aqua ardens
et deus celi ponat prudentiam in corde euan-
gelicorum uirorum pro quibus fabrico librum istum
ut non committent reprobis hoc uenerandum
dei celi archamur. **Modo apio tibi ueritatem**

Capties uinum nigrum clarum aquosum neque
vinum terre nigrum et insipidum sed vinum
nobile iocundum saporosum odoriferum melius
quam inueniri potest et stilla eum in canonicis toties
donec facies meliores aquas ardentes quam
facies facere. **Ut** ter uel usque decies distilles eas
et hec est aqua ardens ad quam hodie me-
dia perueniunt. **H**ec aqua est materia de qua trahit
quinta essentia quare intendimus principaliter
in hoc libro. quod postquam tuam nobilem aquam
hueris facias fabricari in furno uitrario uini
distillatorio tale totum integrum ex una pecia
cum uno solo foramine superius in capite

Uinum uini ad m...

*Acquirenda aqua
extra...*

quo ponet^r et exher^r aqua. **V**ides ei sic mixtice
instrumētuz formatuz ut illud quod uirtute
ignis ascendit et distillat^r infra uas p^r cano
nes brachiales itez reportet^r ut itez ascendat
et itez descendat quotidie ac nocte donec aq^a
ardens in quintam eēnciaz quam querimus p^r
domini uoluntatez celitus conuertat^r. **E**t in
tellectus opationis in hoc qm melior aqua
ardens que possit cōi uulgi opatione fieri. h^t
ad huc cōmixtiōez quatuor elementoz. **E**t
ideo ē diuino inspiraculo ita ingemmatuz ut
p^r g^ratias ascensioez et descensioez sepetuz
quinta eēncia quam querimus acōruptibilis
compositio^{ne} 4^{or} elementoz. **E**t hoc qm istud s^o
sblimatuz est magis subtile et glificatuz acō
ruptiōe quatuor elementoz quaz qm una uice
ascendit et sic usq^{ue} ad mille uices et sic p^r con
tinuuz ascensuz et descensuz q^{ue} sublimat^r ad
tantaz altitudinez glificationis ueniret. **V**t
sit gposituz incorruptibile feze sicut f^o celum

et de nā celi. Et io quinta eēcia appellat qz
ita se h̄t tōne cōpis nri sicut celuz tōne totius
mundi fere eo n̄ quo artificiu p̄t imitari nāz
q̄i p̄ quoddam p̄p̄mquuz z cōnaturale. **Sca**

Ad imitandū
quā p̄p̄m

Ad discēnendum qn̄ facta ē eēcia quinta q̄
non erit cōruptioni 2° elementoz et que nō
erit in se humida n̄ calida frigida nec sicca sic
sunt quatuor elemēta s̄ sicut celuz ex stellis

Acta p̄ multos et ornatis suis. **Sca p̄.**

Diez in uase circulationis sup̄ius desc̄pto ar
culari distillatione ap̄ies foramen uas̄is quod
ē in capite quod quidēz sigillatum fuisse sub
ponitur cum sigillo composito ex luto sp̄ie / fco
ex farina subtilissima z albumine oui z ex
pap̄o humida diligentissima carminata et
mixta ne nullo modo v̄mq̄ resp̄uare possit.

Tunc cum foramen aperueris si odor qui sup̄
mirabilis eē debet ita quod nulla mundana
fragrantia ei ualeat adequari qui uidetur
descendisse q̄i de sublimitate gloriosissimi dei.

in tñ quod uas positum in angulo domus ex
fragrantia quinte eñcie quod mirabile & sūme
miraculosum ē trahat ad se vñculo inuisibly
vñuēsos mitantes / tunc hēs quintaz eñciaz
quam audisti ad quam nlli hodiez noy medicoy
& phoy quod scire potuerim puenierunt nisi
ille de quo excepi sup. **Q**uod si non inuenis odore
& influxu attractionis hominuz sicut dixi
sigilla uas sicut pñs et reduc ad ignez infe-
ruis describendum **U**t p sublimatioēz & circula-
tioēz ipius uasis mirifici puenias adoptatus.
Et ut hanc quintaz eñciaz sic glorificataz
inuenias ut in odore estimabilis fragrantie
et odoris mirifice glificati et influxu attractio-
nis expresse et non solum redoleat / sz etiaz
ad quandam in cōruptioēz plenius reducat.
Non habebit illum odorez quez habet in ore tuo
aqua ardens nec illaz humiditatez ita et tales
aqueaz qm acutius ardor aque ardentis et
eius aquea humiditas p sublimatioēz et

circulatioes penitus corrupit et terrestreitas
 remanebit sepata infundo et tam celus quam
 stelle ex quibus h^{ic} m^{ateria} quinta e^{ssentia} est co^mposita
 ex m^{ateria} et ex forma non sit sicut illa que est
 co^mposita ex 4^{or} elem^{en}tis / s^{ed} est ibi m^{ateria} ualde mo
 dica glificata intantuz usq^{ue} adsumuz nobili
 forma impleta ut p^{ro} materie ad ullaz foraz
 aliaz aspirare non possit. Et sic remanet
 incorrupta donec iussu dei creatoris co^mpositio
 destruatuz. Neq^{ue} e^{ssentia} quinta quaz q^{ui}m^{us}
 ad incorruptioez celi celoz o^{mn}io reduatur sic
 neq^{ue} artificiaz ad equatur n^{on}e. s^{ed} tam^{en} inco
 ruptibilis est respectu co^mpositiois facte ex
 quatuor elementis / q^{ui}m si e^{ss}et o^{mn}io incorrupt^{us}
 ut celum p^{er}petuaret o^{mn}io corpus n^{ost}ru^m / quod est
 fieri prohibet conditor n^{ost}re creature yhs x.
 Jam multuz aperui tibi de secreto ad glam^e
 yhu xpi. *Et scia ingenuationis ignis sine ig^e*
ut facias quintaz e^{ssentia}m sine expensis et
labore et sine occupatione et tempis p^{er}diaoe. et
Et quia intendimus consolari in hoc

libro nro paupes euangelicos uiros ut oronez
in hoc labore non pdant neqz in ppatioe huius
occupentur pferam eis de uentre secretor the
sauror ne rem ue miraz et uenerandaz igr
sine igne et sine carbone. ut in ea nra quinta
eentia gnetur. **C**reauit sapientissimus
pator orbis duas res inter alias aptas ad h.
qm recipiens uentre equi ualde bene digestu
uolo dicere o homo dei finuz optimuz equi
pastabis eum intra aliquod uas ut foueam
factaz interia limitam p totaz pasta ex cineribz
fca et in medio fini bene pastati collocabis
uas distillatoriu circulationis usqz ad mediu
ul plus qz nre e ut totum caput uasiz in
aere frigido remaneat collocatu. Et illud
quod uirtute ignis fini ascendet ibi itez
uirtute frigoris aeris comietatur in aqz
et cadat et itez ascendet et sic sine expensis
hes ignez sine igne et circulatione continuaz
quinte eentie sine om labore. Et ex sup
habundanti indicabo itez ignez sine igne
similiter sicut prius. **V**t accipias vndeiaz

Primus modus
huic orbi

extriculi

extorculari expressaz et fac p omnia sic delect^e
equi supius fecisti qz ignez hnt mirabilem
et diuinum. Et tēcio te docebo uez igne dei
ut in estate uas cūlationis sigillatur ad re
uerberatioēz fortem solis collocet z nocte et
die sine labore tuo repausare dimittas. *¶ Scia*
acquisiaomz aque ardentis sine magnis expēsis
quia euangelia uirū qui altissimaz paup̄tatez
obseruant pecumaz non hntes n eis daretur
arz auz difficultate. ¶ Quintam essentiam

Quoniam Altissim^{us} hnt. z
non soluz in aqua ardente sz fere in om̄
te ēēciāz quintaz quādam mirabilez durabile
z celestēz. *¶* Ap̄ias rogo te intellectuz et intel
ligas ueritatez qm res cōruptibiles statim
destruerentur nisi iugit^r ordmatioē creata ab
illa quinta ēēcia seruarent. *¶* Exhe aquaz *¶* x^o s^o
ardentes auino qz cum aqua ardente quinta
ēēcia exhit^r quod in uase distillationis re
manet non vinuz. Et ideo nota qz quando

*Quia ab aqua ardente
exhit^r aqua ardente
ab aqua ardente exhit^r
quinta essentia*

uimuz transmutat^r in acetuz hoc fit. qm̄ mu-
sibilitez euaporando adolio exit. Et quinta
ēencia recedente uimuz uezit^r in acetuz. Sgo
in om̄i uino puro excepto acetoso quantūcūq;
putrido ⁊ turbato ul' fēdo quinta ēen^a suat.
Et uez ē pro certo q̄ plena demonstratio ē
qz pone in uase distillationis uimuz quod
fuit bonuz s; post turbatuz ul' putridum
sine om̄i dubio ex eo aquam ardentes optiaz
distillabis. S; sūma cautela euangeliaz uiris
hoc m̄isterio talia uina que p̄dita sunt q̄re
q̄i p̄ nichilo. Et inde n̄z diuimuz magiste-
ruuz exercere. Nota bene quod dico uimuz
turbatumq; putrefit ex putrefactioe cuiusdaz
humoris aquei febrili passione si uimuz
cōrumpit^r quinta autez ēen^a. qz in se in-
cōruptibilis. p̄ n̄az p̄ illaz cōruptionez uimuz
nō cōrumpituz. s; soluz absorbetū amari-
q̄itate cōrupta. Sgo secretuz magisteriuz
est ut quinta ēencia incōrupta auino

14
cōrupto p̄ sblimatioēz exhas et putrefactioēz
quatuor elemētōz vni q̄ feceris infundo uasig
relinquas qz neqz opationez eius sine expensig
intelligis demde autem collaudabis. 2

Saencia vniuersalis h̄ndi quintaz cēciaz
Et q̄ p̄t p̄fecte h̄ri s̄m gradus. 2 gradus fa
ciles et difficiles s̄m magis et minus. 2

Modus primus et omnis p̄ncipalis est
ille qui iam ē supius reuelatus cui nō
est par. Secundus modus ē talis. 12 meliores
aquas ardentes et quas fortiores poteris h̄re et
in amphoram uitreaz cum longo ualde collo
et claude hostiuz fortiter cum cera et sit di
midia ul' tertia pars plena. Demde sepelies
eam totaz in uentrez equi īpati ut supra. 1
Usam tamen ut collum cum cera sit inferius
et fundum supius uerset̄ ut uirtute ignis
quinta cēcia supius sū uersus fundum ascē^{dat}
et grossiores mē ad collum infra descendat.
Et cum post multos dies eam exhas suauit̄

eleva amphoram sicut stabat ⁊ uidebis inspissi-
tudine et claritate diam inter quintas essenciaz
sublimataz et miaz grossaz que residet in collo.
Magisteriu autem separationis unius ab altero
mirabile ⁊ ingeniosum est istud. **¶** Stiluz ferreuz
acutuz ⁊ misce in cern que in porta amphore
pendet contra terram et cum totalit' usqz ad
aquas perforaueris extrahes stiluz et exibit p
illa aqua terrestris que erat in collo amphore
donec egressa tota fuit usqz ad diuisiones quas
notaueas inter eam et eleuataz quintam
essenciaz et cum uidebis euacuata aqua quin-
tas essenciaz uelle defluere et appone uelocit'
digitum sup foramen et uerte amphoram et
hanc in ea quintas essenciaz et aquas extractas
adptem. et est maximuz magisteriu istud ⁊
ex secretis secretissimis secretorum. **¶** Et non puenit
illa quinta essencia ad valores prime s; est no-
tabilis ualde ut illa secreta qz maxima ut
est illa quam queris. **¶** Tertius modus est

Ut accipias amphoras magnas uitreatas et po-
 natas bene sigillata in uentre equi tota pemptus
 sepulta et eleuabit puritas quinte essence et
 grossum remanebit in fundo ex hec suauit qd
 natat superius et residuum reduc ad igne. **Quartus**
 modus est ut accipias uas quodcumqz de uit
 ul de terra fortissime uitato qd modicum ualebit
 et desuper colloca unum rotundum pedem uit cum
 tibia et sigilla uas cum suo cooptorio ut in
 pedis uitri in uas pendeat in aere ut quod a-
 scendet in modum olle bullientis ad cooptorium
 per pedem uit descendat iterum ad intestina uasis
 Et iterum illud instrumentum poteris facere ubique
 et sine tediosis expensis ut supplementum
 est uasis circulationis superius descripti. qz non
 semper illud haberi potest. **Quintus** modus est
 ut saltem aqua sit attribus usqz ad septem
 uicibus distillata et in uentre equi guttura
 digesta. **Sextus** modus est ut saltem meliore
 aqua habeas simpliciter semel uel bis distillata

quaz poteis hre. Septim' modus e ut accipias
aquaz ad manuz muemeg duz tamen ardeat
qz sup' modos omes ualz sicut i. dicetur.

Canon. 3. in secreto extractionis quinte cen.
ab omnibus alijs rebus repationi et conserva
tioni ne. **Sciencia in extractione quinte**
essencie a sanguine humano. et ab omnibus

Saulisti. quid tibi. **caribus et ouis. 2**
Supius ex secretis maxis reuelauit tuz dixi
qz nre omi cencia quinta remanet in corrupta
maximuz erit si te docuero ipam exhere a
sanguine humano et acamby omiuz aia^{liuz}
et ab ouis omiuz et simili rebus. Qm tuz
sanguis humanus sit pfectius opus ne in
nobis qrtum ad augmentuz depdituz certuz
e qz na illam quintaz cenciaz sic pfiat ut
sine grandi ppatione ex venis transferat ipz
sanguinez immediate incanez. Et hanc
quintaz essenciaz tam ppaz nature maximu
est habere. qz in ea e uirtus mirabilis celi

stellati mei et ad curas nē diuina miracula opa-
tur sicut infra docebo. Hec igitur abābiton sorib; ex
omnibus iuuemb; sanguineis sanguinez assuptu
ut potueris qui bonis uinis utantur et ab
iecta aqua post repausationē pista cū az sui
decima pte salis comuijs ppati ad hominum
medicinas et pone ī amphoras uitreas quā
diligentē sigilla et reponē eas ī uentres eq
ppati ut sup et remuta simū semel ī sep-
timana ul' plus ut fortio sit ignis et dimittē
putrefieri donec totus sanguis conuētat
ī aquaz quod fiet ad plus ī 30. uel 40. dieb;
ul' aliter sū plus et minus et tunc pone ī
alembico et distilla ad ignē bonū quicqd ascen-
dere poterit et aquam illaz pluries super
feces tēreas reponē sup marmore miscendo
et postea distilla iterū uicib; plūbus iterando
et cum notabilez aquaz sanguinis hueris ut
ex illa quintaz ēētiāz exhas reponē aquā
ī distillatorio arulationis donec ducas ea

ad tantaz fragrantiaz sicut aquaz ardentes supius
fecisti. Et hec e quinta essencia diuina et mira-
culosa sup quam credi possit. **B**rius quantam
enciaz exheze acapombz et gallinis et canibus
quibus uis et ouis tere carnes et oua trituratione
fortissima immortario cum sui decima pte sal-
tis ppati ad hominum medianas ut dixi pone
muentres equi donec quertantur in aquam
distilla ut sup et indistillatorio circulationis
aquam distillatam repone donec ad fragrantiaz
reducatur. **¶** *Scia extractionis quinte essence
ab omnibz fructibz folijs radicibus et herbis.*

Et est aliud ex secretis narrare extractiones
quinte encie ab omnibz comestibilibz que
nascuntur intera et modus e idem ut supra
in alijs ut teras omnes fructus et radices et
herbas quas uis pro ut uis cum decima pte
sui salis cois ppati ad hominum medianas ut
dixi putrefac distilla et circula ut supra don-
heant suauitatez odoris et iussu et impio et

17
optinebis optatur et incomphensibile secretum
tibi aperui in hoc loco. **Q**um cum fructus et hēb
quedam sint frigide sūme quedaz calide sūme
quidaz siccū humidi et quidaz temperati et qdaz
laxatiui et quidam siccū quinta eēcia ex
his extracta tanta erit ac talis ut in ictu oculi
effectus stupendissimi et qui creduntur impossibiles
operentur. **Q**uid queso effectus in laxatiuis eēt
si quinta eēcia ab eleboro extrahatur nullo
modo expedit reuelare. **E**t nō q si aliqua hēba
ut fructus p se talem uirtutez hēt cum illa ha
beant ab eēcia quinta illa eius quinta eēcia
cum sūt ut diximus depurata ad plenum
se aēs uirtutez illam hēbit qz compositionis
fecerit quatuor elementorū quintaz eēcia eis
in mensaz sūm sūuz opari non sūnt. **N**os aut
in magisterio extractionis nichil eiz conferimus
nil damus s; supflua resecamus ab ea et
impedimēta materialia et cōruptibilia remo
uemus. **¶ Scia ad exēhendaz quintaz eēciaz**

cuilibet 2° elemētū ad ptes ex omibz pdictis.
Non premissam pro modico reuelare se
cretum qualiter poteris quintāz ēētiāz et
cuibz 4^{or} elemētū ex omibz pdictis exhe
ret ad ptem monstrare. *Modus ē iste.* **R**em
putrefactū et in aquaz reductū quācumqz
uolueris sicut ē dictum et sit illa res de qua
uolueris 4^{or} elementa exherere. **P**one g̃ illaz
aquaz seu sanguinez putrefactū in distillatorio
de uitro et ipm collocari in ollaz aque et da
igne subitū donec distillet aquam ex sanguine
p fistulam elambicā et illam aquaz recipe in
amphora uitri ualde munda et cum nichil
plus p illū ignez poterit ascendere p̄certo
h̄z ex sanguine tantū extractū elemētū
aque qm ignis balnei nullaz h̄t uiz ad subli
mandū ~~ēēz~~ aerez ul' ignez ul' terraz et
ita illa tria elementa in fundo distillatorij re
manserunt. **A**ccepe iterum aquaz extractā
et reponemūse sup illa tria elementa et
reponē in eodē balneo p .7. diez. **A**ccepe

distillatorius et pone eum ad ignem cineris qui
 est fortior quam ignis balnei marie et ascendit
 aqua in forma olei splendoris aurei. Et postquam
 nichil amplius ascendet hęc in ampulla duo
 elementa. scilicet aqua et aer et unus ab alio
 separabis in balneo reponendo ubi tantum aqua
 clara ascendet et solus aer remanebit in si-
 militudine aurei olei in fundo uasis quod oleum
 hoc est aer reponere ad partem. Deinde remanet
 adhuc ignis cum terra ad separandum ignem
 a terra pone elementum aque quatuor librarum
 super unam materiei et pone per .7. dies ad bene
 incorporandum ut super in balneo marie po-
 ne ad ignem flamme ualde fortis et ascendet
 aqua rubra quam collige quando ascendet
 et remanebit tibi aqua nigerrima in fundo
 quam collige ad partem deinde aqua rubra
 dissimulata accipies quia ibi sunt duo ele-
 menta scilicet ele-
 aqua et ignis. et pone in distillatorio ad ignem
 balnei et ascendet aqua clara et remanebit

79
tocius uite nre samissimuz & ualidissimuz
usq; ad ultimuz nobis constitutus adeo ter-
minuz qui sine mortis nocte preterit nō
pōt. **M**aximuz est posse figere soles nrm
in celo. **E**t nota quod quinta cēna supius
iam quesita ita subtilis est ut ad tantam
spalitatez et glorificationem reducta ut ex
sui acuitate semp fursum tendat / et ideo
oz eam ligari et sigillari muafis uitreis
non porosis ne effugiat manus nras. **S**ol
autēz nū se hē cō tante passibilitatis et
soliditatis est tam mure ut ignis euz toto
suo ingemis ipm deuastare non possit / nē
facē euaporari / ymmo si incredibilis deua-
staretur comunis ingemia apponant. sic
ēet ingemuz cineria inquo omnia metalla
pemitus destruuntur / auro cum argento
exceptis. **E**t si cementuz regale apponat
qd fortissimuz fit ex sale latere antiquo
sulphure et aromato inquo argentum

preciosius mundi statim euanesat in fluxu^m ^{in fluxu}
tamen ibi amplius uigoratur aurum. hoc in
est ab excelsis deo qui sic creauit in materia
prima glorificationem et in forma dignificationem
ut in forma tanto amore sit ligata materia et
materia sit unita sic forme ut ab invicem uirtute
ignis neque corrumpi neque separari possit ut
iam dixi tibi quod deus glorie per influxum **vi**
planetarum disposuit. **7.** metalla in uisceribus
terre. **P**er saturnum disponitur plumbum et
quia plumbum habet proprietatem saturni ideo
plumbum uocatur saturnus. **P**er iouem di
sponitur stagnum hanc proprietatem iouis ideo
stagnum. **J**upiter appellatur. **P**er martem di
sponitur ferrum et quia ferrum habet proprietatem
martis ferrum uocamus martem. **P**er solem
qui est rex nobilior omnium planetarum et quia
aurum habet proprietatem solis ideo aurum uocamus
solem. **P**er mercurium disponitur argentum
uiuum et quia argentum uiuum habet proprietatem ^{es}

mēcury ideo argentum uiuū mēcurū uocant.
P lunam disponit argentū. et qz argentum
 h̄t p̄p̄tates lune ideo argentū denominat luna.
P uenerem disponit cuprū. et qz cuprū h̄t
 p̄p̄tates venis ideo cuprum uenerē appellat.
Cum g̃ aurum disponit a sole et h̄t p̄p̄tates
 solis et lumen et colorem que tā sunt p̄napi-
 lia n̄lia uegetabiliū et uite aīalis certe
 hoc habet aurum dei non aurū hōis .i. alchi-
 mie. Et nūc hora ē ut reuelem tibi qualiter
 influxus radioy auri n̄i .s. solis m̄figatū
 in celo n̄ro .i. in quinta eēcia m̄a sup̄ius
 quesita nec non lux eius et color et m̄co-
 ruptibilitas et bonitas om̄iū bonay p̄p̄ta-
 illius ad uiuificandum corpus n̄z et ipm
 usqz ad ultimū terminū adeo nobis consti-
 tutū in p̄sentate seruandum. **¶ Scia uā**
p̄p̄tis in uō magisterio faciendi soles in celo. 2
Opus magisterij. **¶ Scienza secunda.**
 affixiois solem in celo ē. ut accipias

aurei dei per cinerem purgatum si possis tale aureum
habere. uel si esses nimis pauper accipe florenas ap-
probatissimas de florentia et fac ex eis laminas
tenuas et laminas pone ad ignem et eas igitur
super palam ferream sicut igitur feruntur. et
has iuxta te uas terreum uentilatur optime aqua
ardentis impletur et laminas aureas igitur
prout inquam ardentem et habeas ingenium
ad extinguendum subito ignem ut non uaslet
aqua et caue ut nullus feruntur tangat aquam
sed a longe perice laminas aureas intus et hoc
fac. 40. uicibus uel plus et quanto plus tanto melius
erit. **N**ota istud quod tibi dixi modo. et si uideris
nimis aquam ardentem minui multa illam et
accipe nouam. et inde aliam et completis ex-
tinctionibus omnes aquas coniunges. **E**t scito
quod deus creauit tales uirtutes in aqua ar-
dente quod ex auro ignito extrahat omnes uirtutes
auri et incorporat sibi ut retinet radios lumen
colorem qualitates incorruptibiles durabiles et

solidi^{tes} et omnes appetates solis celestis. Demde
 aquaz ardentes sic solificatam seu aurificataz
 misceas cum cēna quinta et utere ea. Non
 eiz auderes extinguere laminas in cēna quia
 qz pderes eam. **Modo** in ueritate hęc celuz in
 cōruptibile. non simpliatē s; soles infixuz
 in eo ad foras influenduz lumen uite radiorū
 uirtutū gsuationez nē. et fixatioez quinte
 cēnie.

Scāa qualiter fiat sine omī expensa
 fere p nichilo de constanti ut possit hīc qī p nichilo
 influxuz hui⁹ solis euangelia uiri. **S**cāa tertia.

Viri pfecti qui dicunt auz pet. Auz et
 argentum nō est in aum indigebunt uir-
 tutibus nri optimi sol. habebunt necesse ro-
 gare amiaz diuites ut mutuo tradat eis duos
 bonos florenos ul' ut saltem somus soluz et
 florenuz ignat sicut ē. et si hnt aquaz ar-
 dentes. so. uicib; in ea extinguat ipm et si
 aquaz non hnt in bono uino albo neq; nimis
 claro neq; nimis spisso s; optimo delectabil

odorifero saporoso gūolo. qm̄ uinuz h̄t uirtutez
recipiendi in se refluenciaz ⁊ proprietatez auri.
Et postq̄ perfecteris opus tuuz ad placituz sc̄ito
p̄cepto quod florem boni sunt sicut p̄us et
nobilez et plari equiponderis ul' q̄i. vtere ḡ
vinio aurato ul' aqua ārea et letus et sanus
uicis et etiam iuuenescet. *Sc̄a adforas*
et iugatus. ad m̄p̄med. Virtutes solis i celo m̄o. 2

Et in hoc loco de cetero reuelare ingemuz
non solum ut foras q̄ sup̄ dixer̄ quod
p̄petatez solis configiantur in celo s̄ docebo
te n̄aliter et sine peccato incantare aurum
et argentum ita ut si teneatur minime co
gnoscatuz. **Et ualz ingemuz istud incanta**
cionis n̄alis ad aurum et argentuz p̄ totu
munduz sine timore dominor̄ et tyrannor̄
portandum et ad fruanduz in toto tempore
belloy et tribulationuz magnaz ⁊ maxime
tempe antixpi. Creauit sublimis deus auz
hic inc̄ruptibile ut in aulauqz ignis nō

22
perdat suuz ee neqz suuz colozes neqz suam
uirtutes et tamen est una res que statz con
uertit ipm mteraz. **¶** **¶** auy et lima ipm bene
z accipe crucabuluz cum bona q̄titate argenti
uiu / z pone ipm adpiuz ignez sic ut non
uaporet / et pone mitus limaturaz auri qua
moueas mistendo cum argento uiuo et post
modicum tempus totuz auy muemeg infra
argentum uiuuz conuersuz infarmaz. **¶** **¶**
bonuz ignem pone ut argentuz uiuuz rece
dat / ul' distilla eum et collige ponendo desup
clambicum z maruabulo muemeg auruz
calcinatuz z reductum mteraz / vl' si non
potes limare fac tenuissimas lammas q̄
sbtilius ualueris / et pone eas in argentuz
uiuuz caliduz z hebz optatum. **¶** **¶** Et si uis
hoc idem facere de argento lima ipm et
miste sup lapidez cum argento uiuo sbli.
z bona quantitate utrioli romani z claude
cuz luto sapie mter duas testez bene giuctas

et pone mī carbonēs qī p unaz dies ul' media
ul' minimis et ipm muemēs reductuz m cal
ces has calces porta p totuz munduz pū et
neminez muemēs qui argentuz neqz auz
agnoscat. **E**t si ius calces occultare oīo m
sces tumpice liquida ul' cera ul' gūma et
cum oīo re combustibili et non cognoscat
ab homine huius mundi. s; erunt omēs i
uidentes naturaliter incantati. **E**t si ius hac
incantationez oīo solue pone calces auri m
aneriaio et vez aurum ut pū muemēs.
Idez dic de argento. **A**d ppositum nū. **S**i ius
nobilissime auiate aquaz ardentē ul' vniuz.
V calcem auri quam facere docui et sup palaz
fēreaz s; melius ē m cotleario argento pone
ad ignendum quam extingue m aquaz ar
dente ul' umo sicut supius dixi. 40. uicibus
z hēbis liquorem tuuz cenacis de auratum
quam pū cum lammis haberes. **C**uius rō
est qz ignis melius z fortius agit mptibz

auri subtilissimis q̄ in laminis solutis atq; r
duris. et aqua ardens ul' uinum in millecuplo
facilius exhit auri p̄p̄tates ab ignis p̄tib;us
minutissimis q̄ alaminis grossis. qz minus
p̄tes auri minute resistunt tam igni q̄ liq̄r.

Et scito q' uinum non soluz retinet p̄p̄tates
auri s; multo fortius om̄iuz metalloz. Nam
si extinguas plumbuz sepius in uino ut
in aqua cō liquefactuz et in illo uino ut
aqua extinguas ferum q̄hit molliat; plūbi
oīo et idem facit cuprum et aliud metalluz
vl' si in uino albo plurib; uici; plumbuz
fusun proicere; plumbuz inuenies sine
dubio induratum. Ergo p̄p̄tates om̄iuz
metalloz m̄p̄muntur in uino et multo for
tius in aqua ardente bona et p̄ciosa.

*Canon quintus. in fixione om̄iuz stellaz tēre
striuz in celo. ut influant in eo suas p̄p̄tates
et occultas virtutes. Scia ad influenduz quinta
essentia in celo n̄ro stellaz tērestriunz.*

Qui celi talem uirtutez contulit eencie quante
ut exhat ab omni fructu et ligno et radice
et flore et herba et cane et spe et semine et
exquacumq; medianali re omis uirtutes et ppe^{tes}
et nas et effectus quos deus glorie conditor crea-
ture creauit et infra tres horas ut implibus
opatur extractioez predictam. Ergo iam re-
uelauit tibi ab omib; predictis cum ma quinta
eencia exhere omes eenciam quantaz ab omib;
rebus q omis res nctias ad omes syrumpum
pone in aqua ardente et infra tres horas illa
erit talis syrampus mtellige melior mcentu-
plo tunc quante eencie quam eet sine ea.
Sic etiam accipe omis medianas confortatiuas
et mcentuplo i quantaz eenciaz confortabunt
omis actus eaz. Sic de medianis etiaz laxatis
qm supra moduz augetur diuina actio eis do-
nata adeo sicut infra dictabo. Vtani si omis aro-
maticas odoriferas sil mquinta eencia msceris
fragranciaz habebis quam extimare non posses.

Idem de stiptiis. **I**dem de rebus stricturnis si se-
mina si flores si fructus si folia si frigida si
calida si dulcia si amara si humida si siccata si
bona si mala infra quintas essentias infunderis
talem quintas essentias habis. **E**x se est instru-
mentum omnium uirtutum rerum transmutabilius
si ponantur in ea augens in centuplo actio-
eas. **C**anon 6. ad reddendum quintas essentias
calidam in quatuor gradibus qualitatis. **S**cilicet ad
reddendum quintas essentia calidam in primo
gradu. et ad sciendum que sit res calida in primo
gradu. ut cum essentia quinta postea in hoc libro
exhas quintam essentiam ab eis. 2

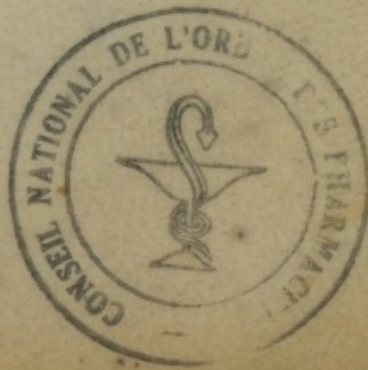
Alium mare. **S**cilicet in noticia rerum media-
narius apiam tibi in hoc loco et ultra. **S**cilicet
est calida in primo gradu secundum auctorem medicum.
Ex herbis. Absinthium. borago. fumus terre.
Altea. eupatorium. Camomilla. Sticados. Tri-
bulus. coriandrum. Cuscuta. Osmum. Spica
nardum. celtica. **D**e seminibus. Semen altee.

Trisfolij. **F**isamularia. **C**oriandrij. **A**ltripias. **O**zimy.
 aiscute. **D**e florib. **F**los narsialij. **C**roa. **C**a-
 momille. **E**mlie. **D**e radiab. **R**adix yreos.
Astrologie utiuz. **A**garia. **D**e fructib. **A**mygdole
 dulces. **H**oramatura. **S**ube. **O**liue mature. **F**icus/
 Castanee. **M**usa. **C**amomilla. **A**uelane. **L**entici. **C**o-
 tex pom citri. **D**e folijs. folia lauri. **P**erofali.
De gramis. **T**riticuz. **C**icez album. **R**isi. **O**tabi. **L**ing^a
 auis. **C**ubebe. **C**ardamom. **D**e gumis & suaz.
Sarcacola. **P**laudamuron. **H**orana. **S**toraxfigia.
De venis. **V**itruiz. **D**e carmib. carnes porcie.
Equine. **C**ameline. **P**ulline. **H**yrane. **P**assez.
Iuuenuz. **C**olumbar. **M**atur. **A**nser. **F**isanor.
Piscuz. **S**alpor. **S**i g^o unus aut plurius istor.
 quintaz cenaz cum celo mro misce uolueris.
 pone ex his q^orum uolueris in celo tuo, et
 trahet ad se infra tres horas quintaz cenaz
 cum omibz uirtutibz eius, et efficietur celuz
 tuuz caliduz in pmo gradu plusq^o ante eet.
Quoniam magna scia est ista ut scias naz omiuz

comestibiliuz & intelligas quid debes comedere
quid iutare qm si nimis es frigidus iutare istis
que sunt calida mpmo gradu Excepto quod
debes iutare ea que tibi p laxationez noceret.

Intellige quid dico. **¶** Scia affixionis quinte
cencie in celo mto omniuz rey q sunt calide in
Secundo gradu & notia rey illaruz.

S propter infirmitatez puenientez ex
nimia frigiditate non sufficit t celum
tuuz mptedenti canone factum mpm gradu.
Exhe quantaz cenciaz ex hyis rebus que mfe
rius describunt que sunt calide in secundo
gradu. **¶** De herby. Polegiuz. Amomuz. Afodili.
Pistinaea. Opponachi. Prassuz. Centaurea.
Cataputia. Cypus. Gingibru. Gentia. Anetuz.
femuly. Alon. **¶** De seminibz. Benie apy.
Darii. Marati. Artice. Aneti. Semigressi. Pa
stinace. Bisuribry. Rapham. Croc. ortensis.
Coale bulbi. Commi. Afodili. **¶** De radiabz.
Apy. femauli. Capary. Acori. Asari. Squille.

Pastinace **A**sfodili **S**peome **S**yperri. **D**e lignis
Reubābaz **X**ilobalsam **E**baniz **G**ariofali
Cortex thuris. **T**amarischi. **D**e frondibz **F**olia
cit. **T**amaria **G**ene. **D**e fructibz. **N**ux mu
scata. **M**astix **A**mgdale amare **N**ue mature
Nue passe **F**istia **F**icus sicche **D**actulupmee
Dulces nucez. **D**e gramis. **C**antabz. **C**itaz
Ingruz **L**upm **F**asaoli **A**spergi et grana
citri. **D**e gumis et suaz. **A**loes **B**alsam **M**el
Vinuz **M**astix **T**hus **M**irta **B**deluiz **L**acta. **D**e
venis. **B**al. **D**e supfluitatibz animalium
Stercus **U**rina **A**mbra **M**uscus. **A**pias ergo
oculos tuos ut uideas quibus rebus ex hys
indigebis ad magis calefaciendo corpus qua
p ea que posita sunt in scientia pma. **N**on
utaris rebus suppositis nec prius que sunt
si que sunt uenenose. habes g^o sciaz ut efficias
nuz celum caliduz in fo gradu cum omnibus
rebus suppositis ul quibus uis ex eis.
Scia afixionis quinte eencie omniuz rer.

calidaz in tēcio gradu et notia eaz. 2

In casu In quo infirmitas nimie frigiditas
 Urgeret et indigēs hīe celum nrm caliduz
 in 3. gradu effige in celo quintaz eēnciaz re
 calidaz in 3. gradu que inferius describunt.

*Ex herbis. Emilia Rhisileg Thymus. Sperus
 Camedreus. Samepites. Psopus. Sansucius. Sam
 bucus. Ventastrius. Calamentus. Pulegius. Ori
 gamus. Pōrius. Ruta domestica. Apuius. Squinatu.*

*De seminibz. Semen petrosillini. Anisi. Ameg
 Cardamomi. Cardu. Epismi. Pōri. Nigelle. Cinnu
 Galeris montani. Ruta domestice. Esuce. De
 floribus. flos sambuca. z squinanti. De radiabz
 Emile. Squinanti. Gēte. Diptami. Cepaz. Pōri
 Elebori utriusqz. hermodactilis. Spentarie
 Cedarij. Dorāna. Emgibari. Centauree. De
 lignis. Gentiana. Polipodius. Cassia lignea.
 Cassari. Turbiti. Galange. Pip longuz. Cma
 momuz. Costuz. De frondibz. folia clerandi
 nucis. Coloquintide. Lapulle. De fructibz. nux
 midiaz. Cataputia. Cucumēs agrestes. Colognada.*

De gramis. Piper nigrum. Zoluz. Schaphisagria.
De gumis et suaz. Psopus serotus. Scamonea.
 Pix liquida. Pix greca. Zupmiz. Opoponac. Asar.
 Armomaci. Euforbiuz. Galbanuz. Sumper. Sain.
De uemis. Vagnes. Balgemma. Salmituz. A.
 pastum. Quumia. **D**e menbris animaliu. Ca.
 storeuz. Cum his & rebus caliditatez terci gradus
 infiges in celo tuo. Utaris & in extractione quate
 encie ex rebus. cum exptus fuus uirtutez eaz.
Sciencia in extractione quinte essence rey
 calidaz in 2. gradu ut affigas eam si nate fuert
 in celo mo. **S**ciencia quarta. 2 : 1
Reuelabo tibi res calidas in quarto gradu. 1.
 in sumo. Ut quintaz enciam eaz in celo tuo
 affigas cum fuert necesse. **E**x herbis. Ruta
 siluestris. Nasturtium. **D**e semimb. Semen
 sinapis. Nasturtij. Cepaz. Rute agrestis. **D**e
 lignis. Capseam. Poletruz. **D**e fructib. Anacardi.
De gramis. Piper longuz. Bacte lauri. Deuemis.
Argentuz viuuz. Sulphuz. Calx. Sal armoriaci.

27
Salmutuz Ex ustuz flos eris Petroleuz. **C**ano
septimus in exctiōe quīte ēēcie reū omīuz
frigiday in celo mō et affixione eiuz in eo. Saa
mēxtactione quīte ēēcie arebz frigidis in p^o.
gradu. et affixione eiuz in celo n°. 2

Sicut iudicant t^r qualitez te heas in exctiōe
quīte ēē ex rebus calidis sm ordinez 4^{or}
graduuz eundez ordinez in exctiōe quīte ēē
in rebus frigidis m^pmo gradu heas. **E**x herb.

Raymus. Attriplex mercurialis herba acetosa
Caulis yalua Scariola. **E**de semmibz. Seme
malue plantaginis Rose Scariole Citoli Ve
lonēz Cucurbite. **E**de floribus. flos rosay A
mgdolay yaloz citronoy Salicis. **E**de folijs.
folia mirthi. **E**de fructibz. Glandes. Omīs mira
bolis. Samarndi caro. Pomī aī mī. Oliua acerba.
Pruna Coctana Cerasa. **E**de gramis. Ordeum
fabe iuridis z sicce. Miluiz Pamauz Yurti
miliamiduz. **E**de suaz. Cassia Acetuz. **E**de
vemp. bolus. Timolia Argilla latez Argētuz

Cathanna argentea. **E**t de carnibz Caro pōina
Bovina Leporma. Ceuina Asmina Vulma.
Apna Caroqz cuctomiaz ⁊ pisciuz recentiaz. Si
ex his posueris in uia quintaz cēciaz nř
celuz mřmo gradu mřigidabz et de tali celo
ut poteris mēstate. ⁊ **E**t ad affigenduz
quintaz essēciaz rez frigidarum in secundo

Quando non gradu in celo nostro.
Sufficiet tibi celum nř frigiduz mřmo gdu
ad mnuiz calorem extinguenduz affiges in eo
quintaz cēciaz rez frigidarum in secundo gradu
quaz tibi noio in hoc loco. **E**t ex herbis. Pencha
filon. Palluz. Lactuce. Papauer. **E**t de semmibz
Semen lactuce. **E**t de floribz. flos uiole Venusie.
Balaustie fabe. **E**t de radiabz. Radix malignanati.
Arnaglossē. **E**t de frondibus. folia saliaz. **E**t
fructibz. Galanga. Mora immatura. Mora imma
tura Sorba nespula uel mespilla. Acetum
Pom atrim. Cristolotana. Persica. Cucumēs.
Cucurbita Melonez. Radoneli. **E**t de gramis.

Beiteri. Simach. Sumach. Eptilius. Giana atomoz.

De gumis. Diaganti. Guma drabici. Armoiacid.

De vemp. Smatites. Cerusa. Lapis lazuli. Vitaz-
gurius. Alume. Plumbus. Corallus. Cuz hys &
reddes celum nrm frigidus i 24 gradu. Vturi
sapientes et vires vitandus. Maxima ei scia
e ut si nimis es frigidus hic addiscas que sunt
frigida nimis et sic nocua vitabis aut si m-
nis es calidus hic hes quibus frigidis debes
uti.

Scia ad affigendum quintaz essenciaz

re frigiday in tao gradu ad influend^m may^m frigi^m in co^pe

Cempus e ut reuelem tibi affixionez re^m si sunt
frigiday in 3 gradu que sunt iste. **Ex heb^m ncc^m.**

Virga pastoris. Omis sandali. Spouishidos. Semp

uua. Portulaca. **D**e semimb. Semen psily.

Papaueris albi. Portulace. **D**e fructib. Poma.

De floribus. Flos papaueris albi. **D**e lignis

Virga pastoris. Omis sandali. **D**e fructibus

mandiagore poma. **D**e gumis et suas. Cam

phora. Sanguis dracomis. Spouishidos. **D**e vemp

Opsus Psidius ferugo. **D**e seminibz. Seme
 susquiam. Papaueris ingri. Guatus opij utius.
De venis. Antimo. Tutia. Hec sunt quoz quinta
 essencia affixa in mdo celo reddit ipm frigidum
 in sumo qz in quarto gradu nulla res aphus frigida
 constituta est. **C**anon. 8. ad extrahendum
 quintaz essenciaz omniuz rez sictay ad affigend^m
 in celo nostro cum fuit necesse ad siccitatem
 influendum in corpore mdo. **S**ciencia ad
 extrahendum in celo mdo quintaz essenciaz a
 rebz sictis in primo gradu. **z** **xxxx**

Et ordine sicut sup in extractioe quinte ee.
 Rarebz sictis ondam nupmo gradu z sunt
 hec que sequunt. **E**x herbis. Camomilla. Sti
 cadoz. Semp uua. Caules. femculus. **D**e sem
 nibz. Semen susquiam. fem grea. **D**e floribz.
 flos narasi. Camomille. Emile. **D**e radiabz.
 Radix grecz. Poroy. Cedarie. **D**e frondibz.
 folia lily. **D**e fructibz. nux indica. Myrabo
 lam. Carindi. Que passe. Carice. Olue mature

29
et acerbe. **A**uelane. **D**e gramis. **O**rdem **I**fabae sicce
Cubebe **C**ardamomus. **G**rana ortensis. **C**antabz
Amiduz. **D**e gumis et suis. **M**ustuz **S**accolla
Opiuz. **D**e uenis. **B**olus **T**imolea **A**ngilla **D**e
carmibz. **C**aro caprina bouina equina ceruina
Leporina **C**amelina **R**ecina **V**itullina **L**eonina
Asmia **C**aro curi **P**assez **T**urtuz **P**omas **P**oa
uomis **C**olumboz iuueniz. **H**ec sunt res q̄s
mictes ī celum ut abstrahat ad se quintam
ēentiaz eay et sic celum influat siccitatem
m̄p̄mo gradu m̄corpe m̄o cum fuerit necesse.

Sic ad exēctione uel exēhenduz quintaz ēentiaz

De modo. **P**arebus siccis in 2º ḡdu. et notū. eay.

Trahes cum tibi fuit necē quintaz essentiaz
rez siccay in 2º gradu quando uoles ut celuz
influat m̄corpe m̄o siccitatez in 2º gradu. **H**ec
autez sunt rez sicce in 2º gradu. **E**x herbis.

Absanthiuz **I**fumuz tēre. **H**emite ul' menute
i. celidome maioris. **E**p̄atoriuuz **A**momuz **A**fo
dilluz. **P**aucē **R**amis uirga pastoris **C**entaurea

Pentaphylon. **S**ergius. **C**ataputia / **C**ipus / **G**en
 tosa / **A**stariola / **C**uscuta / **O**zmu / **C**itroli / **G**e
 lalum / **P**apureus / **A**lia / **C**ucurbita / **C**roci ortens.
Et utraqz spica. **D**e semimbz. **B**emen apy.
Dauca / **M**aratti / **P**ori / **T**rifoli / **P**lantaginis / **A**neti
Bismbrui / **C**oriandri / **R**ose / **O**zimi / **S**cabiola
Cuscuta / **C**itroli / **G**elonis / **C**ucurbita / **C**roci or
 tensis / **C**ole / **B**ilcamini / **A**ffodili / **B**alaustie. **I**
De radiabz. **R**adix apy / **S**emauli / **C**aparis / **M**a
 ligramati / **G**eu / **A**cori / **A**ristologie utriusqz / **S**quille
Affodili / **A**rnaglossa / **P**rome / **C**iperi / **C**entau
 ree / **A**garia. **D**e lignis. **P**olyodiu / **R**eubabaz
Lignu / **A**loes / **X**ilobalsami / **E**bem / **C**inamomu.
Omy sandali / **G**ariofali / **C**ortex turis. **T**ama
 riscus. **D**e frondibus / **F**olius salias / **V**irtus
Olande / **S**erpentarie / **N**auriscane / **T**amarisci.
De frondibz / **F**olius salias / **V**irtus / **O**live / **C**o
 loquintidaz / **C**itri. **D**e fructibz mirabolam
 citrim / **C**ataputic / **N**ux muscata / **P**as. **A**mgdale
 amare / **M**ora in matura / **F**istis / **B**orba / **N**espula

Cortex et acetum pomi citri. Colocynthis de
coctana. Pice Castanea. Pice. De gramis.
Anilius. Pamentius. Loliuz. Lupini. Risi. Orobi.
Berberis. Yrtilli. De gumis et succis. Aloe
lituz. Vmiz. Gassiaz. Thus. mirra. Armonia
cuz. figia. Galbanuz. lacta. balsamuz. Mel. De
venis. Ematicez. Cypsum. Cerusa. Lapis lazuli.
Litargiriuz. Laterey. Vitruy. corallus. De
carnibz et supfluitatibz animalium. Caro pi
scium salsoy. Muscus. Ambra. Cum his
rebus affiges quintaz essenciaz harum rerum in
celo nostro ut influat in nobis sicutatez in 2
gradu cum fuerit necesse. *Scia ad affigendum
in celo nostro quintaz essenciaz rerum sicutatez in 3 gradu.*

Racionale est consequenter dicere affigere
quinte essence in 3 gradu in celo nostro ut
influat celum in nobis sicutatez in 3 gradu
cum fuerit necesse. Et ecce que sunt res sicutatez
in 3 gradu. Ex herbis. Polipodiuz. Sisileos.
Timus prassius. Pericon. Camedrez. Camepiteos.

Ipoquishdos **Y**lopius **S**ansucus **C**alametum
Pulegiuz **O**riganiuz **R**uta domestica **A**pium
Squinanciuz. **D**e seminibz. **S**emie pefsellm.
Ameos **V**rtice **A**nisi **C**ardamomi **C**ariuz epi
timi **N**igelle **C**immi **S**ileris motam. **R**uta
 domestica **R**afani **E**ruce. **D**e floribz **F**los
 sambuca. **S**tradiabus. **R**adix nusquam. **D**ip
 tami **C**epaz **E**lebori utriusqz **T**hermodatili
Serpentarie **D**oronia. **D**e lignis. **G**enaana
 capria **B**ga pastoris. **C**aphia linee **A**sari.
Turbiti **G**alanga **P**ip longuz **C**ostuz. **D**e
 frondibz **F**ilia **L**appulle. **D**e fructibz. **G**alle
Cucumeres agrestes **C**apari **L**entia. **D**e
 gramis. **B**aca lauri **S**umach. **D**e gumis
 z sucis. **A**catia **S**camonea **A**cetuz **O**mnis piz.
Berapiuz. **O**poponacis. **E**uforbiuz. **G**umi
 a. **d**assa iumperi **C**athaplasma **I**poquishdos.
De venis. **M**agnes **F**erugo **S**podi um **S**apo
Galgema et communis **V**itruuz z **a**spaltum
Mulmina **D**e menbris **C**astoreuz **C**um

quinta igitur essentia harum rerum celum nostrum influet
 siccitate in corpore nostro in 3 gradu cum fuerit
 necesse. *¶ Sciencia ad affigendum in celo n.
 quintam essentiam rerum siccitatem in quarto gradu.*

Prius auctoritate philosophiam considerationem
 executionis quinte essentie arebus siccis in
 2. gradu ut affigamus eam in celo ut possit
 influere siccitate in 2. gradu quia hoc erit
 nobis necessarium cum erimus nimis humidi
 super modum. Ecce res siccis in 2. gradu. *¶ Ex
 herbis. Ruta agrestis. Nasturtium. Papaver
 nigrum. ¶ De seminibus. Semen sinapis. Na
 sturtium. Papaveris nigri. ¶ De lignis. Pilat.
 ¶ De fructibus. Fructus anacardi. Piper nigrum
 ¶ De venis. Armoniacum. Es ulium. Tutia. Cahesal.
 ¶ De floribus. Flos eris. Sulfur vivum. Petroleo.
 Cum his 8 celum nostrum influet in corpore nostro
 siccitate in quarto gradu cum fuerit necesse.
*¶ Sciencia ad exhibendum quintam essentiam arebus
 humidis. et affigendum eas in celo ut pluat humidi
 tatem in corpore nostro quam uolumus. ¶ Sciencia**

ad affigendum in celo modo humiditate rerū humidarū i p. g.

Al celo ad reuelationes rerū humidarū scilicet i
p. gradu ut quintarū essentiarū earū affigamus
in celo modo ut influat in nobis tempe magne
siccitatis humiditates in primo gradu. **Ex hīs.**
Emūla **B**orago **A**erariālis. **D**e seminibz
Semen alae **P**astinace **A**ltipag. **D**e floribz
Flos fabe. **D**e radiabus. **E**mū. **P**astinace.
De lignis. **L**ignū requiliac. **D**e fructibz.
Fructus **A**mgdolarū dulciū / **A**pora matura
Iubebe. **V**ue mature **C**aro. **P**omi citrim **P**ma
Musia **C**auēna mellis. **D**e granis. grana
Fabe uiridis. **C**icer albus **L**ingua auis. **P**ip
Longum. **D**e gumis et succis. **G**umen laudan.
Gumme arabia. **D**iadraganti **B**dellū. **S**
Venis. **S**olumbū. **A**rgentiū **C**athymia argētea
De carmibz. **C**aro porcina **P**ecorina **P**ullina
Columboz **S**trucionū **A**nser **P**hasanorū
Coturmarū. **P**iscū recenciū. **A**netū. **C**ū
hīs rebus affiges humiditates in primo gradu
in celo modo ut pluat humiditates in p. gradu.

Quia fuit nate.

Scia ad affigendum in celo nostro humiditatem in
2° gradu et noticia rerum necessary ad hoc. 2

Quoniam est reserare res humidas in
2° gradu ut quantitas earum eternam affigam^{us}
in celo ut pluat humiditatem in 2° gradu in
nobis cum fuerit corpus nostro nature. Et iste sunt
res humide in 2° gradu. **Ex herbis.** Altea ^{in almanico} psillyd^{us}
Portulaca / Atiplex / Lactuca domestica / Malua.
Ex seminibus. Semen malue / Lactuce / Sisami
Portulace. **Ex floribus.** Nemifar. **Ex fructibus.**
Crisimula / Persica / Dattiles / Cecura ul' cerasa
Nuces / Cucumers / Cucurbita / Melones / Citoli
Ex granis. Fasioli / Aspagus / Grana / Coctana.

Scia ad affigendum in celo nostro humiditatem in 3° gradu
et noticia earum rerum que sunt humide in tercio gradu.

Ex seminibus. Semen psilly. Papaveris albi.
Ceparum. **Ex floribus.** Flos iulorum.

Scia ad affigendum in celo nostro humiditatem rerum hu

Et hic est ultima. **Humiditas in quarto gradu.**
consideratio in speculatione rerum quantum
ad qualitates quatuor graduum. ut dicamus

que sunt res humide in quâto gradu. **Et** eaz
quintaz essenciaz affigamus in celo. **Ex** Venus
Argentuz vniuz. **De** potibus. Nix et leptomia.
Sam pfectamus gra dei quatuor canones pre
cedentes in consideratione utili quatuor graduum
in rebus calidis / frigidis / siccis / et humidis.

Scia ad cognoscendum de omnibus rebus pdictis
que simul duas habent proprietates. et

Valde iudicium natiuz ut reuelez sciaz
ad cognoscendum de quacumqz re / quaz ppe^{ter}
het complexam. quia omis res ex quatuor
elementis ples hnt proprietates qz elementu
aque e frigidum et humiduz. Tercia frigida et
siccata. **S**gms calidus et siccus. Aer calidus et hūidus.
Et quia quatuor qualitates pme que sūt
calidus et humidus / frigidus et siccus elementa.
Nam siccus et hūidus qz gria sunt simul in
eodez numq existunt in actu et eodez modo
frigidum et calidum qz gria sunt in eodez
numq actu existunt. Cum g fare uolueris

de aliqua re expredictis ut calida et humida calida
 sicca frigida humida frigida sicca quere eam in
 tabulis calidorum et si eaz ibi inuenies scibe
Talis res est calida in tali gradu. **D**emde quere
 eam in talibus humidis et si eaz ibi inuenies
 scibe de eadem re quod est humida in tali gradu
 et ita inuenies copulationes eius. **E**t ut intel
 ligas quid dico queras argentum uiuum in tabula
 calidorum et inuenies eum calidum in quarto gradu
Demde scibe illud. **E**t gsequenter quere arge
 tum uiuum in tabula humidorum in quarto gradu
 inuenies ipsum humidum. i. calidum in summo et
 humidum in summo. **E**t nota quod primus gradus
 non attingit ad plenum sensum gustus ul' tactus.
Secundus gradus illis sensibus adequatur. **T**ertius
 gradus excedit sensum sed non destruit illum
Per quartum gradum ledit et uulnerat sensum.
Et ab hac consideratione quatuor graduum
 in qualibet re est accepta. **S**cia ad affigend.
 in celo nostro temperatissimam complere quanto plus
 fieri potest.

Non minus res temperatissimas ut affigam?
eas in celo nostro ut influant in nobis sicut
temperatus et equatissimus esse super modum ex
cellencius quo fieri potest in mundo. Et sunt
res temperatissime et equate ad suum esse et sicut
confortandum et temperandum et stimulandum
nostri aurum dei non hominis. id est alchimie. Idem
Anthea. Capillus ueneris. Radix lily. Cassia
fistula. Gamma. Ex his quintam igitur essentiam
ex his et misce eam in celo nostro. quia profecto tunc
celum influet in nobis sanitatem et uitam et
continuationem eius usque ad ultimum terminum
nobis constitutum a deo. Et iam docui qualiter
quintam essentiam auri affiges in celo sicut apna
et cathymna aurea et similibus ex his quintam
essentiam ut pulverizes ea donec efficiantur
sine tactu et tunc puluerem proice in celo nostro.
quia profecto totam plueris uirtutem. id est quintam
essentiam associabis ibi. 2. **¶ Canon x. m. docet
affigere quintam essentiam res actiualium in celo**

nro. ut possit et uulnib; exhe ferruz ul' lignu.

¶ Saena earundem rerum. aaaaa

In figuramus g in celo nro quintaz eenciam
ut possit attrahere a corpibus lignis ul' ferrum
mixtum. Et attractiua necesse est esse calida ptes.

sunt iste / Magnes / Serapmū. Assa fetida / Ma-
iorana / Apius piceus / Petrolius / Sulfur / Ar-
moriatus / Lolius / Aristologia longa / Radix cane-
diptamiz. Captimie / Cataputic / Cidamon / Cipsia
cum putrefactione attrahent. Ut canter pstat.

Omne stercus. Ostium fermentuz / Banguisuge
et attrahunt. Infunde g in celo nro istas res
et attrahet ad se quintaz eenciaz eoz et tunc
attrahet ab omni uulne facilliter et statiz lig^m
ul' ferrum in missum. *¶ Canon xi. in celo*

*nro affige quintaz eenciam eoz que purgat
humores nociuos corporis nri. ¶ Saa diufoz*

Quedam laxat. modoz purgandi huores. nociuos.
ventrez ul' puocant vomituz. dissoluedo
uel attrahendo penetratiua et humores sibi
similes abominabiles reddit ne attrahitqz

eas uiuante expulsiua uirtute membroꝝ ad sto-
 machum et intensiua impedimetuz fieri neq-
 uia a se humores eiciunt. Quedaz ei pur-
 gant cum uiscositate ut ycurial. Quedam
 cum acumine ut euforbiuz. Quedaz cum
 exp̃ssione ut mirabolam. Quedaz cum salsedine
 ut semen altriplicis. Quedaz cum dulcedine
 ut cassia fistula. **S**z alia purgant huic humo-
 rez alia illuz. **S**anguinez purgant cassia fistula
 yana fucus ycurialis yalua agrestis yola.
Colecam purgant. Noe cretense yuabolam atrij
 Absinthiu. Capellus ueneris Reubarbarum
 ycurialis yola pernafe ylactis Cassia fistula
 Tamarindi. **C**fleuma purgant Sarcocolla sam-
 bucus Anacardi Crocus ortensis Cocomidiuz. Tur-
 bithi Coloquintide Thymus Staphisagria Bez-
 modactilus. **P**uretrum Euforbiuz Capsia Sal-
 gema. **C**yclancoliaz expellunt yuabolam yebul
 Rapis lazuli Rapis armenicus Epithimi Stica-
 dy Gene Camepiteg Cuscuta Scirgantuz.

Aquosos humores eiciunt. **S**artocolla. **S**uforbili.

Cocconidius. **R**adix cucumeris agrestis. **S**ucus ebullit. **A**lli. **U**iax.

Coleram rubeam purgant simul et fleuma.

Soloquintida. **S**camonea. **A**garicus. **F**leuma

et melancoliam purgant. **P**olipodium. **E**lebor.

Utrique. **P**ollicaria. **C**ataputia. **E**lectuarius con-

diti. **T**mitimalli. **C**entaurea minor. **A**garicus. **C**o-

leram nigram et rubeam purgant. **H**uabolan.

Indi. **S**ucus caulium vitrum et fumus terre.

Emilia. **S**ene. **E**leborus niger. **H**ec sunt res mi-

raculose create a deo cum determinata uirtute ad

expellendum mortales et superfluos humores de

corpe nostro. **E**t quamquam sint alia plura in hoc cap-

itulo non ponuntur. **C**um ergo uoluimus quintam essentiam

hanc rem affigere in celo nostro ad purgandum sanguinem

uel alios humores. **A**ccepe res de capitulis suis

et infunde eas in celo nostro et attrahet uirtutes

earum. **O**tere tamen caute quia multum plus agunt

cum celo nostro quam sine illo ideo necesse est ut sis

cautus. **C**anon xij. ad exhibendum quintam

essentiaaz a rebus constrictiuis ad effigendaz ear
in celo mro. Et sciencia earundez rerum. 2

EA AUTEM que constringunt communiter
sunt frigida et terrestia. Et quedam constri-
gunt quia ex sua frigiditate partes coniungunt.
Ut galla quedam quia grossos generant humo-
res et lombricos et minus uirtutez retentiuaz
confortant et multum nutrimetum prestant.
Et de numero eorum simplicium que constringunt quedam
restringunt sanguinem quedam restringunt
ventres. **H**ec sunt que restringunt sanguinem.
Corallus bolus. **P**oma compressa. **T**eria sigillata.
Carabe virtus. **A**catia sacinti. **G**alla. **S**imach.
Amarites. **P**lantago. **S**uctus salias. **D**iadragati.
Sume arabicum. **C**imys tamarisa. **B**alaustia.
Hypoquistidos. **F**erugo. **V**irga pastoris. **A**lumen
Tucia. **P**entafilon. **P**ortulaca. **S**anguis colum-
be. **S**anguis vacce. **S**tercus asinorum. **C**imys totias
Vias. **S**oli leporis. **G**issum. **A**rgilla. **A**ntimonium.
Atramentum vstum. **C**imys factus ex panno ca-
napis ita ut sanguinem ex vena fracta restringit.

Itus etiaz sanguinez restringit consolidando
et carnez repando. Ex hy' g' mfige in celo
mro et miraculose sanguinez restringit. 2

*Et scia ad exhend' quintar' essenciaz ex rebz que
ventrez gstringunt ut affigay eas in celo mro.*

ut miraculose ventrez gstringat cu' fuit nccc. 2

Appone res istas in celo mro qz ventrez
constringes cum eis. Et sunt ista Citonia/
Sorba/ Corua/ mora/ celsi/ pruna immatura/
virtili/ caules mmy cocti/ Pura immatura/ ma
lapontica/ locuste marme/ Coste/ Flaqz/ pel
leuz leporis. Lac costum/ Lac asine coagulatu.
Caseus. Amigdale/ Simula tritici/ Miluiz/ Flaqz/
Faba/ Semen papaveris nigri/ Galla/ Genta
cum aceto. Rose/ Folia cipressi/ Voluiz/ Tertia
sigillata/ Hastix/ Corallus/ Smach/ Berberis/
Sanguis draconis. Spouistidos/ Acacia/ Balau
stia/ Spoduiz/ Fraxinus. Plantago/ Alumen
litargiriuz. Diadraganti/ Gummi arabia/ qdaz
confortant stiptitate sua et constringunt

Ut cubebe ⁊ garofali. Infunde g^o in celo nro
ex his ⁊ habebis vim miraz ad gstringenduz
ventrez. *Sciencia ad exhend^o quintaz cēnāz
aribus induratiuis. et affigenduz eaz in celo
nro. ad indurandum membra nra vel omnia
que indurare volumus. ⁊*

Ribula nimis ⁊ humida sunt q^{ue} mā^{is} con
gelant et membra indurant. Sunt g^o indu
ratiua ista. Virtus. Phyllis. Sempiterna. Dortu
lata. Aqualentis. Solatrum. Susquianus ⁊ max^e
semen eius. Illud ei argentum viuu^z restringit.
Affige g^o ea in celo nro ⁊ influent tanta indura
tionez q^{ue} vehementer stupebis. *Sciencia exchoy
quinte cēnāe aribus mollificatis. ut t^{er} in celo
mollificationez influant in mēbris. ul^{ter} reb^{us} alyis. ⁊*

Oscamus g^o que sunt que mollificant. et
sunt ista. Salide tempate que non multuz
calefatunt neq^{ue} exsiccant. Camomilla. Absinthiu.
Eupatoriuz. Pellilotum. Storax liquidum. Mastix.
Azomaticuz. Bdelliu. Galbanuz. Opoponac. Carice.

Radix

Radix Altee Oleum uetus Adeps pullinus Ca
pimus Anserinus Hyrcinus Medulla cœuina Vi
tulma Cum his g̃ celum nrm̃ mollificatissimu
reddes. *¶ Scia ad ex̃hendaz quintaz cœnciaz
arebus que maturant et mollificant. z*

Perueniamus g̃ ad noticiam reꝝ que ma
turant et samez educunt que temperata
sunt ul' iucina temperamento caloris n̄alis. Aut
sunt uiscosa claudencia poros unde n̄alis calo
ritus confortatur z materiaꝝ apostematiz di
gerit. Et sunt ista Laudamiz Storax liquida
Anetuz butiruz Sticados Radix altee Semen
lini femuz grecuz fermentuz frumentu cum
sale oleo uia passa et butiro. Sudor hominis
nudi se excitantis salua siue sputuz hominis
ieiun cum frumento. Inmiete g̃ ista in celo
nro z mutabunt apostemata sup̃ q̃ credi possit.
*¶ Quedant sunt que opilant que tērestria
sunt z uiscosa et precipue que uiscosos et
spissos gignunt humores et s̃ ista. Pams*

azimus. Cupulle Gramuz fractuz Simula Dactily
musca **P**inguedo Caseus glandes puluis col
lectus in folijs mespuli sami. **Q**uedaz ape
riunt attenuatiuaz incisuiuaz et mudificatiuaz
uirtutez docet hie **A**periunt ei meatus opilatos
attenuando et incidendo humores uiscosos et
spissos et mudificando eorum supfluitates et
expurgando uulnery sordidiez. **E**t eorum quedaz
aperiunt mitius et ex. ut que uiscositates et
amaritudinez siue ponticitates hnt ut am
gdole amare quedam tamen interius opant
per largitates interiorum uenarum et exterius
opari non pnt. per angustiam uenarum sicut
ea que ponticitates hnt admixtas ut absan
thiuz. **Q**uedam uero sunt uehementer apitua
que papue valent ad fortem opilationem
splenis ut scolopendria quedam debilia et
in suis actionibus que ad debilitates ualent ut
semen urticae. **A**pitua sunt hec. Capari
Effodili Costum genciana **S**ingiber **C**inamomum

Silocassia / Axardacus / Bacte lauri / Sforpus / Came
 drox / Camepiteox / Amisuz / Poliacaria / calamietum /
 Ypicon / Apisuz / Trifoliuz / Petrosilluz / Leuisticuz /
 Celidonia / Sticadox / Otisana / Solatru / Scauola
 Absinthiu / Cuscuta / Agaricus / Eupatoriuz / Spica
 Ozimuz / Cubebe / fumus terre / Rutea / Scilo aloex /
 Azarus / Aristologia rotunda / Solu / Peonia / Hira
 Sambucus / Pressu / Lacta / Ciparus maratru /
 Porus / Cepe / fermentuz cum sale / oleo / z arobe
 fistia / Cucumeres / Sparagus / Crocus / bulli / Eglla
 Lupini / semen vrtice / Ireos / Abrotamuz / farma
 orde / z fabe / Alumen / Vitrioluz / exustuz / Bal az
 momatu / Butru / Alcepatu / cretense / Semen
 atroplicis / Orobi / Maas / Pnce / Raphanus / Ter
 mentuz / Prassiu / Anetum / Cohomdu / Sapo
 Tamariscu / Alua / spuma marina / Lac femine
 Irix liquida / Diptamuz / Cassia / Staphisagria /
 Fel poci / Stercus camis / Semen melomuz / Liqui
 ria / Cassia fistula / Vel / vnu / dulce / Smpmas
 q̄ quintaz cenciaz haz / rerum in celo mro / z

herbis vniuersis ad maturandum et mollificandum.

Scia ad exherendum quintas essentias aeribus mordificationibus. Ut cum necesse fuerit eas affigas in celo. n.

Est res que mordificatione uulnere temperat mordificant carnem bonam in uulneribus repant. Et sunt ista. Thus Aristologia longa. Ireos. Orobi. Vitaz girum. Cerusa. Plumbuz. Aspalturn. Yua. Semen altriphas. Semen tamari. Sci. pl. alter. Affige ergo celo nostro cum necesse fuerit et influet mordacitate ualde mirabilem.

Scia ad exherendum quintas essentias aeribus corrosiuis.

Corrosiua et ulceratiua sup. ad affigendum ea ^{in celo n.} faciem in hoc differunt quia corrosiua siue sint calida siue non decet esse siccata et subaz hinc subtilem et ponuntur super carnes. Ulceratiua superficie aliquantulum uehementiora esse necesse est. Hec namque citius alterant que carnes est durior sicut predicta carnem corrodunt. Ulceratiua sunt ualde calida ut cito pforent et grossa in seba ut diutius in morando

carnem eliquescant. In quo ostenditur quod electum
 non habet virtutem nisi esset grossiorem sue sibi magis
 agit et que sunt eius fomentum et que sunt vio-
 lencia ignis tenet misere. Unde est quod ignis ille
 superior naturalis non habet virtutes virtutem. **C**oro-
 sua sunt hec. **S** ustus **S** algema **F** los eris **A** lum-
 bitriolus **S** utia **A** ntimonius **A** rsenicus. **C**olce-
 rativa suppurat promittit adrumperet autem ut
 expellatur humor superfluum et sunt ista **S** apo
C antarides **A** leus **A** dactylus **R** adix affodili **O** s se-
 pie et omnia salsa acra et amara. **C**urant **A** leu-
 ptreus **E** uforbius **P** y pigrus **C** alx uua **S** y-
 naps **A** rgentus uiuus **S** apo **C** imus foliorum
 ficus **F** lamula. **C**icatizant que styptica sunt
 et sine mordificatione pauca desiccant et suffi-
 ciunt cicatrices inducere et raro sunt apponenda
 ut sunt hec. **S** ustum **M** ellilotus **G** alla **A** lum-
 balaustia **S** podius **P** umex ustus **A** loe **L** itargis
S arabis **P** lumbus ustus **C** erusa **P** one ista in
 celum meum et influet tibi condiaones corpore.

p. 39 v. 1
 m. 5

Scia ad affigend vim ggelatiuaz i celo n ai op. fuit.

Quod glutuant mediane ul' lua iuscositatē
ul' mundificando uulnā et repando cānez
ul' constringendo distancia labia dissolutoy ad
mūtez. Et sunt hec / Cissum / Folia apressi / Saz
cocolla / Bolus / Aloe / Cortex thuris / Myrra / Bdellium.
Litargirum / Balaustia / Gumma / Sanguis draconis.
Aspaldum / Amidum / Voluiz / Folia et grana quēcūq;
Serpentaria / Regula usti. i. testa ouis / Dili lepo
ris usti. Affige hec in celo mō et mirabiliter
vim conuelatiuam influet. *Scia ad affigend
celo nostro uim attenuatiuam. xxxxxx*

Nam ista que attenuant et dissoluiunt calores
sepant namq; ptes rei in qua agunt suo
calore sicut uidemus mel aut muez ad ignem
dissolui / fumus emz dissolutus interpositione
sua ptem apte sepat. Et hec sunt que pcpue
in corpore humano hec opantur / Affodili / Cuscuta
Abrotanum / Asneq; / Aristologia / Anomacum
Assa fetida / Agaricus / Anomum / Aleuz / balsamum
Cepe / Ciperus / Camedreus / Camepites / Neuta

Camomilla Capari gerte Emamomuz Corian
 drum Salamentuz Bulby caminus Eupatorium
 Cruce ⁊ semen eius. Eritus Euforbiuz femim
 grecum sex vrm Galbanuz Gumma citri Gendana
 Jregus Psopus fuz fuz Hastix Mentastruz Vitrio
 luz Semen vrtice Nilobalsamuz Poluz Pmee
 Peoma Sauina Policaria Petroluz Cassia
 Ruta Bizanuz Semen lim Buapassa Sangs
 mustele serianuz suie muz Stercus vacce
 Pmguedo leonis Castor Ray g quintaz cen
 affiges in celo mo et eum reddet attenuatuu

¶ Saa ad influend in celo mo uirtutes rer masuay ⁊

Incidunt mediocriter et diuidunt humores ca
 lore celi opante ut omnia acetosa maxime actu
 qd est ex vino factum hec e minima sui subtilitate
 in remotis opatur loas. Ceteri humores acetosi
 in uicinis loas opantur hec sunt g masua
 Eupatorium Squilla Ciperus Camedreg Ca
 nepiteg Petroluz Pp ngruz Ruta Vitruz
 Mel Cepulla Jus aceris Arobi Sal ⁊ Acetuz.

Infige & quintam essenciaz harz rez in celo nro
et habebis uirtutes masiuaz ultra modum. 2

Scia ut celum nrm mundificet cutem. 2

Que cutem mundificant decz ee calida no
tamen multum ut grossam aut terrestrem de
beant hinc subari. Et sunt hec Absinthium. Cepe
Cannomilla Radix sambuci Cucumeris agrestis
Altea Abrotanum Vetus oleum Caseus Rosma
rimus. Cum quinta eiz eoz essencia celum nrm
mundificat cutem. *Scia ad influendum quinta
essenciaz in celo nro rez diaforeticarum. 2*

Diaforetica necesse e calida ut p poros aptos
humores in sumum extemuent et euapora
re faciant. Et sunt ista Farma ordei Anisum
Assa Ruta Puerum Pice vitium Galbanum Gal
siam Petrosillum Quiaonina Semen vrtice Sauiam
Brioma Vetus oleum Gentianum Mel cepe
Raphanum Vaccinium stercus Abrotanum Aristo
logia Radix affodilloy Radix cucumeris agre
stis. Hec operantur in celo nro ut humores

41
4
euacuent in humus quinta essencia eaz.

Essencia ut celum nrm sit repulsiua.

Repulsiua sunt ea que humores apte
patientis expellunt et sunt frigide nature
ut constrengendum membrum retinendo spiritum
uirtutem membri expulsiua confortent sunt
autem hec. Camolea Glandes Susquiamus Pa
pauer Ramus mercurialis Plumbus Solar.
Ipoquistides. Acania. Capriola vitis. Cum his enim
celum nostrum repulsiua reddet.

Essa ad affigendum in celo nostro vinum obdormitiua.

Raciunt obdormire que nimia frigiditate sua
constrengendo neque obturando aditus animalium
spiritus stuporem inducunt. Et sunt hec. Papauer
migrum opium Mandragora Susquiamus sup
positus pisas qui dicitur turbedo salmandra
pistrica Aqua frigida Lenticle quatica Gemp
uua Portulaca Psillium. Istorum quintarum essentiarum
affige in celo nostro et sine dubio cito faciet ob
dormire.

Essa demordificatiuis affigendis

in celo nostro.

Quodificat que salluginez hnt multaz
in acumine. Et sunt ista Olive cum sale
et aqua condite Porrius Arsemaiz Cantarides
Succus elebori Radix cucumeris aggestis. Infunde
in celo nostro quintam essenciaz harum et reddet
eam ualde mordificatiuam. *Et scia ad adden-*
dum vim confortatiuam in celo nostro.

Confortant que humores in corde ul' in ce-
rebro humiditates purgant ut sene Stica-
dox Guscute Paracolla Omnis mirabolam sum-
tere. Confortant que cordis sanguinez puri-
fiant ut Auz Argentis Sperna. Confortant
etiam que ponticitatez hnt qz ponticitate sua
et grossitudine sbe sue ptes membroz coadiu-
uant et spm retinent cuius adiutorio uirtu-
tes opantur ut absinthiaz. Corroborant et
que uirtutez spm ul' animales repant ut rosa
Et que uirtutez stomachi digestiuaz confortant
ut cinamomuz Cetera preter supra dicta
sunt confortatiua Ambra Canfora Crocus

Sumach Berberis Hyentafoliuz Ciperus Xilocassia
Sandal Galanga Cedariuz Pomuz citmiz & folia
Cardamomuz Borago Ozmiz Spica Cubebe
Yastix Mustus Xilaloos Nux muscata Aloes
Yacis Cariosalus Calamus aromaticus Infunde
q̃ in celo m̃o quintam cenciaz haz rex et euz
reddet confortatiuu mirabiliu q̃ credi possit.

Scia ut affligas in celo nro vnm ad expellen-

Habebit scia ma. *¶* **U**m venenum. 2
1. celum nre maxime iurtez ad expelle
dum venenu si infundes in eo canes galli ul
galline. **N**uces. **T**uriaz maiores 2 minores
Rafanus. **E**t alia que contra venenu in libris
phicoz cõter assignant. **C**um ei his celum
nre adipiscetur vni ad expellendu venenu.

Canon 13. in consideratione extractionis quite

Licet quidam essencie arebz mineralibz
docuerimus exhere quintaz cenciaz arebz
tantuz pro nro pposito sufficere uideretur. Ex
sup habundanti tam de extractione omniuz mi

mineralium aliter quam prius auxilium omnipotentis dei
theoricarum spiritualiter faciemus. Et per qualiter ex
trahatur quinta essentia ex auro. Et iste est
modus. **R**educes aurum in calce per magisterium
quod te docui super in canone **A**rtis in scia ultima
quo facto accipe acetum distillatum vel urina
antiquam in uase uitreo et lato fit liquor in
altitudine quatuor digitorum et intus pone
calcei auri et pone ad fortissimum solem in
estate et dimicte et uidebis eleuari quasi li-
quor olei desuper natante in modum pellicule.
Collige illud cum cocleari vel perma ubi sit
aqua et sic pluribus uicibus indies collige donec
plus ascendat et ad ignem facias euaporari
aquam exaerato et remanebit ibi quintam essen-
tiam ueri auri et multi uocauerunt hanc quintam
essentiam sic extractam oleum incombustibile in
quo posuerunt per maxime secreta philosophorum eorum.
Si hanc quintam essentiam affixeris in celo nostro
poterit sine omni fallitate perditam naturam re-

cupare uirtutes uiuētūz reducē et uitaz māz
plongare usq; ad ultimum terminūz uite nob
constitutūz adeo. Et modo tibi in ueritate apui
illud quod est in re secreti maximi in reparatione
nature et in maximis rebus quod nulli debet
resecare. Et hē oleūz istud siue quinta ēēcia
auri dulcedinez maximaz ad mitigandūz do
lores uulnez et ad sanandūz uulnēra et mala
multa et infirmitates multas sup quaz credi
potest. **¶ Scēcia ad exēhendū quintaz ēēciaz.**

Quam vis. **¶ ex argento plumbo et stagno. et**
Quinta ēēcia ex argento possit trahi ut
ex auro tamen aliter te docebo et magisteriū
max. Ut hēas acetum distillatum optimūz
in quo infunde nobile tātar calanatur et sal
azmomatur in amphora uitrea quaz statim
claudes quia uirtus exhalaret azmomaco
in misso in amphoraz in isto pone calceē ar
genti quaz sup te docui facē si audisti qua
sigillata luto sapie pones in fimo calido ut

ibi putrefiat. viij. ul. x. diebus / postea pone in
distillatione & pmo ascendet acetum / Deinde qd
mirabile e ascendet quinta essencia argenti i
modum argenti uiui que talis e et tante uir-
tutis existit in opibus miris. ut nemini liceat
reserare. *¶ Sca ad exhenduz quintaz enciaz*
ex argento sublimato & uisolo. ro. no.
Gloriosus deus et sublimis ita ordinauit ut quinta es-
sencia argenti sublimati et cupose. i. uetrioli mira-
biliter exhatuz qm quando argentura subli-
matuz cum eis et cum sale coi tuc ascendit
argentum albissimuz et quintaz enciaz vitoli
sine dubio trahit secum. Et cum hec argentu
sublimatuz cum istis hec in uisibiliter quinta
enciaz eoz absconsaz infra albedinez argenti
sublimati predicti. Et illa quinta essencia
inuisibilis uocatur securm phoy qd e mira-
bile ul' inuisibile. *al' secretu* Ideo dicunt quod securm
eoz non est secretuz uulgi seu comune / et
pauassimi hominum ad huius noticiaz puenere.

et ipm est qd statim conuolat in albu supra
albedine mui. et scito quod argentum sublima-
tum ht quasdam ptes combustibiles et hnt
quintaz ecnciaz que no pot corumpi p ingenu-
miz. Et nos dicimus q si infra aquaz corosiuaz
fca ex uiride erig et sal gema in mictas argetu
sublimatur uey lamabitur totum et in adoz-
na. i. malgama conuertet. **I**mmicte g argentu
sublimatum cum uitriolo et sale comuni albissio
infra aquaz corosiuaz predictam donec argentu
totum dissoluatur in aquaz. **C**onsequenter pone
totuz illud ad distillandum ascendet ei p aqua
corosua demde sequat quinta ecncia sublimati
z vitrioli simul alba ita ut albedo mui illi no
ualeat adequari et remanebit in fundo pars
sublimati gbusta et turpis. **R**eitera huiusmoi
distillationez quinte ecncie in aqua forti predicta
et sublimationez predictaz ter ul plus donec
post sublimationez nulle feces remaneant
in fundo vasis. s. totum sublimet in album

et hēbis uissu dei quintaz ēēnciaz sublimati ⁊ u
trioli simul pfectissime sepatam. **S**iquis capet
misteriū eius maximū foret quia res grandes
hēt ex quo eius quinta ēēncia incorruptibilis
ē effecta et de natura incorruptibilis auri et
in corruptibilis plusq̃ auri quod si cupis quinta
ēēnciaz utrioli extrahere aquinta ēēncia subli
mati infunde istud in uino distillato ul' alio et
dimicte ⁱⁿresolui diu et argento sublimato re
sidente infundo quinta essentia utrioli in bmo
sine dubio remanebit quod sic ad oculū pro
babis. **E**xtingue plibus uicibus ferū in aceto
⁊ post illud acetum misce cum illo in quo ē
quinta ēēncia utrioli ⁊ hēbis rem rubicun
dissimaz ⁊ splendidam supra modū distilla
p filtrū ⁊ pone ad lentissimū ignē ⁊ collige
nebulas nigras que generabuntur insupficie
et quinta essentia pulchrior omī auro tibi re
manebit infundo que ualet ad uulnā sananda
⁊ morboz cōrosiuq̃ sic ⁊ quinta ēēncia mēcurij

45
sanat fistulam ⁊ cancriꝝ ⁊ mala alia plima.

Ad exhenduz quintaz eēnāz ex ferro ⁊ cupro.

Ex ferro et cupro extrahit̃ quinta eēnāa
ut earum limaturaz ī acetum mictas cuꝝ
sale cōi vl' azmomiaco et adfortem soles et ele
uabit̃ totius ferri et ex cupro ex uiride qđ uocat̃
flos eris et cum aceto fit cerusa ex plumbo limato
seu liminato que ē quinta eēnāa eius q̃ omnia
ad medianas ualent.

**Scia ad exhend' quintaz
eēnāz a sulphure ⁊ auripigmento auro rubeo. i. sandrica. ⁊**

Erit tibi necessariuz puluerizare sulphū
quo facto in antiqua urina pone illd ad
lentissimuz igne donec fuit̃ urina colorata q̃
colorataz exhe ⁊ ad ptem pone. Itē sup ipm
sulphur aliaz urinas pone donec fuit̃ colorata
⁊ illaz adde pme. Et aliaz itē pone q̃ diu po
terit urina colorari. Consequenter congrega
simul congregatas urinas et pone ad ignem
ut euaporentur et remanebit tibi quinta
essēnāa sulphuris infundo uasis quaz pone in

uase lato cum aceto ad ignem lentissimum et si quid
de pinguedine sulphuris fuit dissolutum ele
uabitur uirtute aceti forma nebule nigre qua
remouebis cum penna et remanebit tibi quinta
essentia sulphuris sic purgata ut pulcritudo aurum
illi non ualeat comparari. Eodem modo operabis
in alijs rebus similibus ut in arsenico auripigmento
et quocumque alio. *Ad exhibendum quintam essentiam
ab Antimonio. i. marchasita plumbea. et*

Omnis uere celi benedictus ipse testis est quod
nunc ego tibi tantum secretum reuelabo quod
reuelatum aliam nunquam fuit aut paucissimum
et hoc est archanum secretorum. *Exhibe quintam essen
tiam ab antimonio et modus est. Ut mineram antimo
ni puluerizes donec fuit sine tactu quo facto
accipe acetum nobilissimum distillatum et puluerem
antimoni pone intus donec acetum coloretur
deinde auferat et munde ponat ad preter et de
alio aceto supponatur donec super modicam ignem
etiam coloretur et sic totiens fiat donec ibi*

acetum amplius non coloret. et collectis acetis
 sic coloratis pone ea in distillatorio et ascendet
 acetum primo. **D**emum uidebis miraculum stupendum
 quoniam per rostrum uitreum alambicum uidebis quasi mille
 venulas benedictas minime descendere per guttas ru-
 beas sicut recte est sanguis quem benedictus color
 collige ad partem in amphora quo habet hunc rem-
 cui totus thesaurus orbis adequari non ualeat.

Vide miraculum manifestum tantum dulcedinem
 Antimoni rubri quinta essentia ut dulcedo
 mellis ei equipari non possit. **E**t tibi dico in
 caritate dei quod intellectus humanus non possit
 capere neque credere ualere neque virtute stupen-
 dam quinte essentiae Antimoni supradicti. **Q**ui
 dicam tibi. **A**ristoteles dicit quod illud est plum-
 bum suum in libro de secretis secretorum sed non no-
 minat nomen Antimoni supradicti. **C**redas
 in nunquam fuit in nostra secretum maius neque
 erat aduersus quid dico. **O**mnes homines labo-
 rauerunt ut spiritus minerales sublimarent et

numq̃ nouerunt quintaz eēnciaz antimomy sic
dixi. **S**i dicē tibi millesies hoc ē secretum
secretorū numq̃ possit sufficere ad exp̃mendū
medietatez archam. **A**ufert dolorez om̃iū vūl
ney et mirabilitē sanat. vītus eius in cōrup
tibilis ē miraculosa et utilis sup̃ modū. **Q**ua
draginta diebus indiget putrefieri in ampho
ra sigillata in fimo et tunc opat̃ archana. **H**ic
ē maximus stupō ut ex minera tantus dulcō
pcedat. **E**t non credas impossibile quod tibi
reuelauī. **E**t nō quod si cerusa apponatur in
aceto distillato et bulliatur in eo p̃ duas horas
ul' plus et acetum euaporetur donec cerusa
remaneat in spissitudine olei illud uocatur
oleū plumbi et h̃t dulcedinez mollez s̃ fatiaz.
Sz dulcedo quinte essencie **A**ntimomy que rubea
ē in qua est archanū om̃iū archanorum
ē dulcius et melior om̃i dulcedine mellis ul'
succhari ul' alterius cuiuscumqz rei. **C**redas
in ut reuoluas om̃s libroz om̃iū phiorū

eleuatoꝝ ingenia laminaꝝ fereaz tales. **N** sic
facias ut latera lamine non tangerent parietes
furni / s; s;stentet in illis quatuor brachijs suis
et calor qui ascendit ab infra tñ p latera ascende
possit in circuitu lamine atq; furni / supponit
ei quod feceris ostiolum iuxta tñam. **V**nde in
mittant carbones deinde sup parietes laminaꝝ
et supra hēdificare incipies in rotunduz p me
diuz palmuz ul' circa et desup testudinez ro
tundissimaz ingemo figuli factaz locabis / cum q
cohereret furnuz tuuz / et in latere sup laminaꝝ
foramen facies / quod claudes cum ostio de tñā
aptato et sic habes furnuz tuuz. **T**ertuz ē tibi
si intellectum hēs quod iste furnus equaliter
calefaciet ab omni circumferencia eiusq; calor
p laminaꝝ impeditur ab infra et proiatur
ad latera et alateribus reflectitur equaliter
ad mediuz / ideo furnum scienter fecimus ro
tunduz. **C**um autē uas uolueris in furno locare
in medio lamine constituemus tres dentes p

duos digitos eleuatos equaliter distantes et
 scutellaz feream alioz tres dentes minores sil
 erigemus et superius constituemus amphoraz
 uitreaz sigillataz cum alia patella feream ut
 in medio ambaz patellaz amphora in medio
 intersticio aeris collocetur non tangens nec
 fundus nec latera vnde cumqz. Et qz supponit
 quod caput seu medietas furni eleuari potest.
Apiemus et cooperiemus quando uolemus. Hic
 est furnus secretissimus phoy qui athamoz
 appellatur et adnotiaz eius paucissimi hoies
 aduenerunt et in hoc fit digestio equaliter
 ab omni parte. Cum g^o uoles mercuriuz uel
 aliuz spm sublimatur conuertere in aquaz
 seu lac uirgineuz pone sup laminaz inter
 dentes scutellaz cum de diligenter trita et
 non cooperias eam sz aer calidus manz nudaz
 tangat et ad ignez truz carbonuz qz modicu
 igs suffiat et continua ignez p octo dies et
 noctes et ibi in stupha calida et sicca sps

calanat. Exhe ipm deinde et diligentissime tri-
tura sup marmore m̄az donec sit sine tactu.
Post hoc pone indistillatorio uetri quod colloca-
mbalneo marie m̄caldaria et p̄ duos digitos di-
stet ab aqua/ ita quod totaliter non tangat aq̄z
s̄ aere suspendatur. **F**iat ignis sub balneo m̄
stupha humida et calida licet non tangatur
aquaz m̄a argenti uiui resoluetur in aquaz
hoc est qz fuit bene calcinatum/ et bene tri-
tuatur. **P**osito ḡ desup elambico distillabit
lac uirgineus clarissimus et ē quinta ēencia
tam mercurij q̄ uetrioli simul mixta/ et est
in ea secretum secretor̄. **E**t mensura seu pondus
ignis est in digestionē om̄iuz uolatiliuz in m̄o
athamoz. i. fuzno ut p̄ ostiuz quod est fuctuz
sup laminaz in m̄ctas manuz in fuzm̄z q̄tiuz
tenere possis in aere sine lesione. **E**t si ignis
nimis magnus fuit minue euz et caue. **I**nfixiōe
autē om̄iuz uolatiliuz rez in eo necesse est
ter infra amphoraz uitreas sigillare et ignez

debilez

debilem dare. **I**ntellige 8° extho^oz quinte eene.
in hac pte quia hec e res magna sup q^o credi possit.

Scientia ad facienduz ignez adeptuz. qd est
sine carbone sine flama sine luce agens sup o^oz
actionem uisibilis recte sicut agit ignis.

Excellencia Secreti magni adepti e tanta
et talis ut eius uirtus explicari non possit
et fit sic. Accipe argentum sublimatuz cum vitulo
et sal gema s; melius e eius eencia si prius exteta
deinde accipe sal azmomiacz septies ul' decies
sublimatuz et p equas ptes misce et tritum
diligente et expande puluerz sup marmore et
pone de die ad solem serenuz et quietuz ul' in
cellario calido et ibi quiescetuz maquaz quaz
collige in uase uitreo forti bene cocto et serua
hec aqua tante actionis e ut si vna gutta modica
tibi ceciderit sup manu ictu oculi pforabit eam
et eodem modo si ceciderit laminaz azgentiaz
cupreaz ul' etiaz ferri. Et tanta uirtutis e hec
aqua ut metalla minus grecta sicut argentuz

cupru^z ut stagnu^z conuētet in similitudine^z mā
garate seu pne. Siquis scire tempore hunc igr̃
sine dubio omēz ignem sacru^z extingueret
in ictu oculi et omēz morbum corrosiuu^z sanarē.

**Scia magisteru^m opationis aque fortissime et
Creator archano^z. Vtiose supra modu^z.**

Queus mirabilia condidit in nā ut neq^z
intellectus possit nisi pauca recipere neq^z ling^a
ual^z nisi balbuaendo mirabilia dei nātare. Et
ex archanis reuelabo tibi aquaz diuine actiois
et magisteriu^z eius. Ut accipias optimu^z taz
taz album calcinatu^z et pone in aliquo uase
ferreo ul^z uitreo et infunde de sup^z quaz me
liorez aquaz ardentem poteris hēre et pone
de sup^z elambiai et distillabis aquaz ardente
debilitatez ualde quaz remoue qz nil ualet
aut par^z nisi pro oculis aut locione membro^z.
Deinde accipias tartar^z tuu^z et muenies euz
fortificatu^z induplo et h^z qualibet uice p^z
babis cum lingua. Item alias aquaz ardentes

de sup plibz uicibz appone qz qualibz uice for
 tificabitur sup moduz et tm cum fortificare potis
 ut nulla creatura actio ei ualeat opari quilibz
 uice cõtez inuenies uas fractuz et erit tibi
 necẽ pluua uasa hñe in magisterio eius. **Q**z si
 uis contemplari vim eius tritura euz et pone
 sup marmore ut quertat in aquaz quaz pone
 infortissimo vase uitreo et infunde mitis sal
 az momacuz et subito sigilla qz uirtus eius exa
 laret. Vis huius aque est in ictu oculi omne uul
 nus sanabile sanare quod sit ex lesura ul' ex
 scabie moute. **O**mẽz scabies et exituraz curat
 subito ualde. **S**z non ẽ tibi necesse pro cura sca
 biei uel uulnez az momacum inmiscẽ. Et
 si vis eius virtutez ad augẽ ad sumuz misce cu
 ea ignez adeptum et opabitur plusqz ignis
 inferni. **S**i infra illaz aquam primaz sine az
 momaco sale argentum uiuuz sublimatur i
 misceris cum modico calore uiuificabit illud.
Et similiter om̃s calores corporz et mirabilia

opat. Et si contingat tibi q ignis adeptus imp
cedenti cap reuelatus fracto uase spgat panes
collige illud diligenter quod manetibus mucies
impistatum et pone sup mamore et sicut pus
guertetur in aquam et tantum ualebit ut pus.
serua illud qz secretum est. *¶ Scia ut scias ma
gisterium sepandi auri ab argento qm st siml mixta. 2*

Multa opera sunt in quibus fit mixtura
auri pariter et argenti sicut in de auratione
et vasorum et localium temporalium et nobilium pe
sonarum. Cum ergo uoles unum ab alio separare pone
eum limatum uel intenuet laminas redactus
in aquam fortem factam ex uiscolo et sale petre
et solum argentum dissoluet qm aurum ab illa
forti aqua dissolui non potest ergo habes unum ab
alio separatum. Quod si uis aurum in aqua dissolui
pone in magisterium aque fortis sal azimoma
cum et illa aqua sine dubio aurum dissoluet in
aqua et omne magisterium in hoc est utile in
aurationis soluatur opere secundum hoc et mucies

veritates. *Excusatio paupis qz archana p. solum*

via secunduz. phie ulterius non reuelat.
Quia catholicam uolo dicē septuag. sacaz.
 melior ē obia q̄ uictima p̄ reuerenciaz statutoz
 ordnis n̄r et obiaz prelatorum n̄roz eē scē dei.
 medianas sup̄ mirabiles ac sume desideratas
 amundo/ que non solum q̄ miraculose corpa n̄a
 sanarent ab omnibus morbis malis/ s; etiam
 illa metalla imp̄fecta in aurū et argentum
 in ictu oculi transmutarent/ quaz magisterij
 Veritas ē in tribulationib; carnez/ volente deo
 intellectualiter reuerata minime reuelabo qz
 de alchymiaz opationib; religioni n̄re p̄tractare
 non licet. Ideo tibi in caritate inconsideratione
 quinte essencie finez ḡstuo. ubi opationes ul'
 considerationes alchymie possent ul' deberent
 m̄stari. Contestor autēz omnib; euangelicis uirij
 deo inuocato in testes/ quod si dyabolo instigante
 in opationes alchymicas p̄olabantur in p̄p̄b; sensus
 dabunt et cito/ qz via ē p̄dictionis et

malu pro eo qz nullus phoz sc̄psit ueritatem
in suis libris nisi fide et sub pabolis que non va
lent comprehendere ingenio humano et nullus
ualz ad sblima puenire artis alchimie nisi fuit
p altissimaz contemplatiōez et sc̄ssimaz uitam
deificata mens eius ita ut non solum nouerit
omnia interiora nē s̄ etiam transmutabilem
transmutare nāz. et hoc paucissimis ē gressus
Et cōitez fictionum et sophisticationum secta
tiones sunt. et efficiuntur falsificatione monete
ac sigilloz prelatorum et principum. **V**agabundi
deceptores et sine religione et dampnabilis
uite. **D**e quibus uerificatur ad lictorū prouer
bium pauli et ad thymotheū cap. v. dicentis.
Semp discētes et nunq̄ ad sc̄az ueritatis p
uenientes qz quando non pōt ad sc̄az pfectaz
puenire ad sophisticationes mutiles se quez
tunt et conuinites malo fine clauduntur. **R**e
liqua autem opa phie summe stupenda que
cum his que hic sub tecto gectus gtra deus et

52
iustitiaz sicut dies iudicij ondet ab emulys mun-
culis integris iam septem annis inter gpedes et
cathenas p sblmes theoricas z illuminationes
celestes didici inferius p singulos libros si deus
uoluit uobis uiris euangelias quibz scbo ple-
nissime reuelabo ut potero. In hoc ergo finem
accipiat pimus liber de consideratione quinte
essencie appellatus. Et ad glam z laudem omipo-
dei et domini nri yhu x et glorie semp uirgis
matris eius. et scoz apostolorum peti z pauli z
beatissimi patris nri fransisci. de consolatione
euangelicorum uiroz et honore eccle dei. Am
Expiat liber pimus. ¶ In noie domini nri yhu
x. Amen. ¶ Incipit liber 2. qui qui de gnialibz
remedijs appellatur. Liber Secundus. z

Hecet primus Liber De consideratione
quinte essencie tante uirtutis in rei uitate
exultat ut p eum possit curari omis morbz
curabilis siquis uult profunde ruminare ne
z artificas celica principia que detexi tamen

qz non om̃s et qui uident̃ aliquid ee ſciunt ex
primarijs ꝓclutiones recte deducẽ q̃ infelicitates
nẽ docebo in hoc 2o libro ſanctatis remedia ſubito
pauare et q̃ miraculoſe euangeliaſ uirig. **¶** Ut
ex hijs diuinis remedijs reddant̃ habiles ami
moſi et fortes ad vniuerſos ꝓfectionis labores. 2
¶ Remedijs ꝓm̃is qualiter remedia ſenij curent̃
in euangeliaſ uirig et iuuentutis priſtina dei au
¶ **Q**uagſterium in cura. **¶** **¶** xilio reſtauretur. 2
in comodis ſenij et reparationis priſtine
iuuentutis 2 reſtaurationis nẽ ꝓdite 2 ꝓſerua
tionis uite migrandi et leta ſanctate uſqz ad ter
minum uite nobis conſtitutus adeo e. **¶** Ut accipias
quintaz eſſenciaz aque ardentis in uafe circuli
lationis rectificatam uſqz ad ſummam fragrantiaſ.
ſicut te ꝓm̃is liber diſſertiffime docet. **¶** infra
q̃ infundas quintaz eſſenciaz auri 2 ꝓnatum
et hac diuina ꝓaone ſenex mane 2 ſero utat̃
qualibz uicez ad quantitatez plene nuas. **¶** Et
infra paucos dies ad tantaz ueniet incolumitatez

53 9
ut manifeste se sentiat ad robur et statum quinquaginta annorum aut quadraginta rediisse et gaudebit peruenisse ad pristinas iuuentutes. Magisterius conseruationis uite est in hoc uti modeste et raro quinta essentia predicta ut solus iuuentus recuperata sanitas obtenta non restaurata in suo esse sine notabili augmentatione et diminutione seruentur. Et expedit in magisterio isto addiscere quod utatur bono vino in comestionibus suis in quibus sit affixa quinta essentia auri et purarum sicut docuit primus liber.

Remedium 2^m. contra mortem et magisterium in suscitacione

In hoc capitulo mortuos appellamus non *mortuos.* simplicitate sed illos de quibus ultimate desperamus de uita qui tam mortem morti propinquum sunt ut sint amedius derelicti et uite actibus destituti ita ut non utantur et sensibus dum possint tamen modicis deglutire huic mortuo in respectu sibi ueniamus in hoc ut satis cito resurgat et uiuat nisi sibi aduenerit ultimus finis uite.

uite sibi datus adeo. **E**t magisterius huius susa-
tationis mortuorum est ut quintam essentiam cum
aqua super recuperaueras iuuentutez homini mor-
tuo administres quoniam cum statim modicam quid in
stomachum gluciendo vel qualitercumque recepit
influet in corde influxum radij caloris naturalis
et uite et uidebis eum resurgere manifeste et
roborari et confortari miraculose iam quam defunctam
et consumptam naturam. **E**t si uis ut hoc fiat in
instanti et ictu oculi ita ut non credatur illusio
ex subito miraculo euidenti habes ab herba ce-
ludonia cuius flos et fructus sunt coloris aurei
extracta quatuor elementa secundum magisterium
primum libri et de elemento ignis pone in dicta
quinta essentia ad quantitatem unius grammi tri-
tia et statim in instanti quam cum habebit illud
in stomacho resurget et loquetur et deinde con-
forta eum cum administratione quinte essencie
et curabit nisi deus iubeat ipsum omnino mori.
Et dico tibi in ueritate quod hoc est sublimius

magisteriuz quod sit in tota transmutacoe nē
 et ad hoc nullus medicorū nri tempis puenit.
 In usu autē huius magisterij necesse est tibi
 fore preparatum in rebus. *¶ Remediū tēciū.
 in cura lepra et eius occultacione.*

QUONIAM iustus deus in penaz peccati nob
 influxit infirmitatez grandiu pūssu
 ras et inter aliq morby plaga lepre detesta
 bilis ē humano generi ignominiosa et difficilio
 aut alij impossibiliuz est eius cura qm aliqn
 inmittit ad eo. *¶* Ut lepra constantim magni
 et Siezi que nunq curari possz nisi uirtute
 domini infligentis eamdez. *¶* Nos uō hic loqm
 de plaga lepre que homibz ex cōruptioe nature
 nascitur non tamen efficaci impatori crea
 toris pmissione creantis. *¶* Et hic modus pō
 dupliciter esse. *¶* Uno modo a patre et amatre
 leprosis. Alio modo ut aliquis quatuor humorū
 pncipaliuz putrefiat et cōrumpat in nob.
¶ Primus modus est quando agne aut est

difficilis aut impossibilis oīo nobis adcurandus.
Secundus modus dicitur etiam quando nimis
processit difficilis s; non oīo impossibilis adcu
randum. **E**t isto modo hic intendim' de cura
lepre. **E**t quia istud capitulum et eius uirtus
ē sup' q' credi possit mirabilis qz accidit calq
lepre etiaz maxis et potentib; uirib;. **C**um
grāy actione adeo hoc celeste arthamiz. **E**t
scito quod eadem quinta essentia iaz dicta cū
additione quinte essencie auri et p'nat p'fecte
curat aut si nimis processit toto tempe uite
hōmīs dissimulat plagam lepre. **E**t causa
huius ē qz humores corruptos cōtudit et
uastat cuiuscumqz qdionis existat. et hu
mores mequatos equat et humores sanos
debilitatos confortat. **E**t in casu quo subite
accideret plaga lepre utatis aqua ardente
donec quinta essentia fuit prepatata quia
dico tibi in xpo yhu quod non soluz quinta
essentia supradicta sanat s; etiaz aqua ardens

lepram aut totaliter extinguit aut dissimulat
 eam. Et dicam tibi arcanum magnuz et utile in
 magisterio cure lepre. Recipe aquaz factaz ex fragis
 sunt emz fructus may redolentes et aqua illa
 in cura lepre habet sup celestem uirtutez. Et
 scito quod vna cum quinta essentia p̄dicta curat
 lepram modo mirabili et cum aqua uite si nō
 habes quintaz essentiaz bene opatur. Et expt
 sum illaz aquaz ēē summe humanaz confortas
 nāz et stomachuz expellens venemuz a corpe
 et menstrua puocat humores arduentes expellit
 et conceptui multuz confert. Dicta aqua ma
 gisterij fragoy sic fit. **R** Recipe fragis matura et
 pone in uase ficto de uinas et dimitte putresce
 aquam distillataz recipe et utere. **S** p̄alia huius
 aque sunt maculas oculoy recentes de utroqz
 humore frangere. Dum modo cā calida non
 multuz excedat lacrimas in utraqz cā ex
 siccate. **V**isum de utraqz causa impeditum clari
 ficare. Et ego uidi mulierem recentez in tota

facie pustillus passure lepre excalesfactione
passaz que sola locione huius aque fuit statim
q̄ miraculose sanata et eius uirtus ē in cen-
tuplo mirabilior et efficacior cum aqua ardente
quaz sine ea et multo plus cum quinta essentia.
Serua istam qz non errabis si uoluerit deus
nec erit tibi opus alio uti ope medicorū. *Re-
mediuz 2. q̄ om̄e genus leſure cutis ⁊ scabiez.*

Aqua diuine actionis quaz te docui facere
diligenter in p̄mo libro. in canone. 13. in sc̄a
8. que incipit. Creator archanoꝝ deus sanat
om̄e genus scabiei et exiture incute infirmi-
tates sc̄a mēme et crustas in manibꝫ ⁊ brachijs
et cubitis collo et scapulis cossis et tibijs ac
pedibus et in om̄ibꝫ membris totum tollit ac
curat. *Vol'* quando paup̄eres euangelia uadūt
peritando p̄ mundū et leduntur in pedibꝫ
cum solo tartaro calanato statim sanabitur
qz habet uim quinte essencie cum sit eiusdeꝫ
nature. Nam aqua diuine actionis om̄es petigies

et serpigines sanat. Necessario ē ei tales uti quia
 cēna supradicta ul' saltem aqua ardens ut
 humores interiores purgentur et ad gērdiaz
 mutabiles reducantur. Et ad purgandum huōres
 qui peccāt p' ut quēnit et inferius distinguet
 quas res purgatiuas accipies de tabulis primy
 libri ex causis suis. **Remediū quintū 9°**
palissim et magisterium in cura eius. 2

OMNES concordauerunt in hoc quod paliss
 puenit ex suphabundancia humorū uiscosoz
 claudenciaum meatus uirtuti animali et sensi
 tiue et motiue. Et dixerunt omēs quod ea q̄
 sunt uirtuū nimis et desiccatiua et calida
 nocent in eius cura. Sz oz curatiua huius
 morbi esse calida humida temperata māsua
 uiscositatis attractiua neruoz. Et qz nullū
 tale in tota nā potuit repiri pauca fuerunt
 qui scirent hanc infirmitatez maxime cum
 est nimis. Vle curare qz omnia māsua et
 euacuatiua sunt debilitiua ut plimuz et

membra debilitata nimis / cum talibz destruiunt.

Sz conditio nature deus gle creauit in adiutorio
hominis palitica quintaz essenciaz mazz supradaz.
que sup omia in hoc mundo usui corporis creatu
confortat / restauat et tempate agit. **A**ffige
in eo quintaz essenciaz. rez quarundaz pur
ganauz fleuma / et uiscosos humores sicut
modicum / **E**uforby / ul' turbiti / aut sambuci
vl' croci ortensis. et tunc sine dubio si morbz
e curabilis / et impeditus non fuit / ab impio dei
sanabitur palitica homo / quod e dictus / mira
bile / cum confortatione et tempatione nature
ut facias ei stuphaz calidam humidaz cum herb
yua et salua que hnt vni diuinaz et supra
celestes ad confortandum iuncturas et nezuos
et musculos et uirtutez motiuaz. **E**t si non hnt
quintaz essenciaz prepatam ad manus utere
optima aqua ardente pro ea donec prepaues
eam / qz omi dubio remoto / aqua ardens est
radix infallibilis curationis corporis et salutis

Ysa. arguunt
salua hnt
vni diuinaz
et supercelestes

animalis q̄ om̄ez morbus max̄ sicut dixi fuit
adiuncta illi de quinta essentia. Continua teme-
diuz qz morbus indiget non breui tempe s̄ sa-
nabitur qui in labore aut longo tempe pseuerat.

Remediuz **G.** q̄ assumptos in toto corpe ⁊ m̄m̄u
maalentos sicut s̄ hoīez rare oplexionis. muliēz
delicate ⁊ pueri rari ⁊ thisia et ethia. ⁊

Est autem om̄iuz cura infallibilis cum q̄nta
ēentia. Nam ei dixi quod nāz debiles confor-
tat depditam restaurat / restaurataz consuat.
Et si carnes notabiliter in corpe m̄m̄is maalen-
to et assumpto restaurare desideras. Exhe ab
herba celidome 4°. elementa s̄m magisteriuz
p̄m̄ libri ⁊ elementuz aeris quod ē oleuz bonuz
miste in quinta essentia ul' in aqua ardente et
infra paucos dies erit iuuens miraculose restau-
ratus ⁊ p̄m̄gius supra q̄ credi possit. Non ē
res que in hac cura hys remedijs valeat compā-
Inferius te docebo in cura febris acute cibuz
confortatiuiuz quo uti debent maalenti thisia ⁊
ethia. ⁊

Remediuz q̄ fantasticas passionēs fatuas yma-
ginationes et tēdiosas demonum temptatiōes.

Quarta experientia docet homines colericos q̄bus
dam ymaginationibus deditos flegmaticos
quibusdam alijs. In quibusdam ab his sanguineis
occupatos. s̄ eos qui habundant in coleia nigra hi
sunt qui supra om̄s hōribilibz cogitationibz in-
uoluunt. humor ei illi adeo plene ascendit ad
cerebrum et potētiās cerebri om̄s turbant yma-
gines nociuos gnāt et turbines hōribiliuz co-
gitationū uigilando et dormiendo induat. Et
huiusmodi sunt in quorū gnatione fuit dispo-
sicio corpis fortificatus saturni et maxime si
fuit mali ēē talibus em̄ hominibz demones semp
assistent et suas temptationes occultas intra
concursum cogitationū uiuificant. et hi sic
afflicti coguntur secum ḡtendere secum loqui
secum disputare et ut ac circumstantibz audiant.
Et hi sunt qui tam a passionibz melancolicis
q̄ a demonibz uexati aliquando desperant. et
se ip̄os occidunt. **C**ura horū om̄iū ē sine

omni dubio nisi forte morbus efficaci dei impio
 misceat, donec sentiat se penitus curatus. Utant
 quinta essentia supradicta. **U**l' optima aqua ardens
 donec quinta essentia habeatur. Et in aqua ar-
 dente pone modicum Gene / ul' fumi terre / aut
 medulle ebuli / aut lapides lazuli / et disarte
 utaris quia sine dubio sanabuntur pfecte / qz non
 soluz quinta essentia pfecte sanat / s; etiaqz aq
 ardens cum aliquanto eoz que coleraz mgtaz
 expellunt / et coleraz mgtaz supflua purgant
 splenez sanat / turbaz mgtaz cogitationuz tollit.
 Cor triste et malencolicaz letificat. **C**erebrum
 et omis potencias eius mundificat / letas cogi-
 tationes induat / artificiu temptationis demo-
 niace aufert / et ymaginationes despatiuas
 amuallat / et facit maloz quorumlibz obliuisci
 et homines ad sensum naturales induat. **R**e-
 mediuz. **8^m** q timores inconstanciaz destructioez
 cordis et amissionez fortitudinis et magisteriu
 adrepatioez audacie fortitudinis et virtutis.

Non dixit muacius qđ neq; intellēs pť
cape neq; lingua nra nātare mirabiles uir-
tutes quas creauit deus in quinta essencia, et nō
solum in ea s; etiam in eius nre aqua ardente.
Re g; p̄romaz et herbam angelicaz que alitē dē
angelaria et crocum et quintaz essenciaz p̄naz
et misce cum quinta essencia nra. i. celo nro
subito qđ miraculose homo qui nimio tēore cō-
reptus est timorem amittit. **E**t subito forti-
tudinez ex timore depditam recupabit. Au-
daciaz assumat. **I**n piculis non pauescet q̄tra
moduz effiaetur audax. **I**ta quod appareat hō
qđ sit multo feroces penetrare patius. **E**xpto
crede qz pro certo uey dico **I**deo cum cautela
p̄nceps popli romani in ordme belloz **N**t ha-
beant sic in dolys aquaz ardentem pataz **N**t
cuilibz pugili tribuat meduz caphuz **N**el in
p̄ncipio bellicosi ggressus. **E**t debet hoc archa-
nuz ab omibz minimas eē. occultari ymo ut
p̄nceps nec talia ministrantes debent hoc alicui
reuelare.

Remediuz nouuz ad malaficia ⁊ demones fuganduz.

Scriptura Sac^a in Thobie 6° cap. nos manifeste docet uirtute adeo creata in animalibz posse ymo defacto demones fugari et ab habitatione domoruz expelli sicut ex precepto angli **R**aphael cap. 8° posuit ptem iecoris sup carbones ⁊ demones fugauit. Etiam raphael angli 6° dicit cordis pisas ptiulaz si sup carbones ponas finis eius extricat omne genus demonioz auiro siue a muliere ita ut ultra non accedat ad eos ⁊ fel ualet ad ungendos oculos in quibz fuit albugo ⁊ sanabuntur. Ergo uirtus mirebz corporalibz adeo creata e uigoroza ad fuganduz omne gen^{us} demonioz siue auiro siue a muliere. Et e qd max^e quaz doctores theologie mouent. **P**otrum p talem uirtutez mirebz corporalibz concreatam demones in rei uitate fugari possint. Et null^{us} quod uideriz aliud sentire nisi quod inq^{ui}tumcuqz p talem vim corpus nrm disponitur ut demones non inueniant humores melancolicos ul aptum ad opandum in nobis p talez uirtutez

aliter demones non fugant anobis. **S**z quicqd
homines opment. hoc e fideliter tamq dogma
catholicum confitendu anobis quod si cordis
pisas illius ptaulaz sup carbones ponamus
fumus eius extricat omne genus demomoz
siue auro siue amuliere ita ut non accedat
ultra adeq. **E**t sic euasio loquendum ad qoez
satisfac non uidet. **E**t ipi uerterunt in qoez
hac rem qz uiderunt demones fore sps sine
corpibus et non potuerunt accipe quod uitu
corpalis actionem uiolentam possit inferre
naturaliter in spualem sbaz angelicaz quibz
nos diamus eg. quod deus gle conitauit
in spiritibz angelicaz et spm hominis quandaz
pot. sensitiaz non carnales sz spuales per
quam subiatur passionibz et actionibz reruz
corporaliuz uirtutuz. **U**t actioni ignis infer
nalis et h est fides nra. **E**t quod sps nr post
separationem a corpe habeat talem pot. sensi
tiuz non e sma manifesta sz expressa vox

doctissimū aug. sicut in libro de spū et anima ex-
 pressa uoce docet. Et qz in hoc decepti sunt co-
 munitē opinantes ut non cogitarent qd cōpa
 non agant in sps s; actiones corporū que corp⁹
 non sunt s; res spūalitate agentes pnt comparata
 actione sensibili p spm angelicorū et humanorū
 pporcionaliter applicari non debemus. p eorū
 debiles coniecturas aueritate textus biblic de
 uitate s; si modus agendi non capi-
 mus debemus animus nostrus captiuare in obse-
 quium xpi. et honorem scpturē dei. Et ut hō
 dei capias clare quod dico credo omēs hoīem
 catholicum aduertere quod nulla res creata
 ē ut sit simplex ea simplicitate qua deus ē
 simplex quod si sic ē s; omīs res creata de-
 clinat et cadit a simplicitate diuina quid
 s; mirū ē si omīs sps angelicus qui habet
 longum latum et profundū corpales diuio-
 nes non hnt aliquid etiaz sine corpore po.
 sensitiuū p quam actiombz que non sunt

corpi s; forme potius paciantur statim omnes
intellectum hnti appet fore fantasticuz suuz
affirmare. **D**ico g; cum anglo quod actiones
reuz quarundaz corpaliuz omne genus demonioz
ue extant et ue et totaliter eos fugant et
quedam actiones eis displicent et quedaz pla-
cent neq; credas me talia asseuerare de nouo.
Nam in collationib; priuz scus abbas asserit q
aligs q ex spiritib; immundis et carnalib;
libidimb; et coytibus hominuz et muliez ptez
delectantur / s; ex sequia corpa non hnt semen
corpale non habeant. vnde possint naliter gnare.
Assumunt tamen effigiez corpis mulieris et
cum viris coheunt et semen uiroz recipiunt.
Deinde similitudinez corpis hominis assumunt
et cum mulierib; coheuntes generant filios ex
semine humano qualiter ergo diceret scus abbas
quod in talibus obscenitatib; delectantur. nisi
qz hnt spuales po^{as} sensitiuaz in qua ab actio-
nib; paciunt. **D**imittamus opmantes i uanu.

et

et dicamus manifesta experientia docet quod de-
 monez delectantur in rebus que sunt de gplō mibz
 satūm et lune maxime et martis et hoc ad oculū
 pbant opationes artis nigromantie que cōt-
 mopibus nocimentū et malū obseruant 9
 stellationes duorū malorū planetarū saturni et
 martis et etia lune qui frequenter male ade-
 momo vexatur sicut pz incaduiz et alijs qui No
 leduntur fm fluxum et motū lune naz et
 omia opa nigromantie apta ad incantandū sūt
 sub obseruantia lune et aliter non ualerent
 neqz demonez incantationibz assisterent neqz
 eis in suis lesionibz opem ferēt. Et qz saturnus
 h̄t influxum plumbeū tēreū et nigrū ob-
 scurū occultū fetidū influens sup loca
 s̄btēanea et fetida et siluas nigras et h̄itadā
 solitaria hōribilia libenter demonez in his
 omibz conuezsant et suis sectatoribz demon-
 strantur. Ea autē que sunt de natura bouis
 pulci beniuoli et solis eis displicent et

eis aduersant. et naturaliter ea fugiunt et con-
fluxus abhorent. Manifestus est autem quod
res que sunt in hoc mundo quedam sunt que glori-
ce celestem prefigurare uidentur et quedam que fi-
gurant statum eternalis gehene. Sol enim superius
et lux et omnia que letificant prefigurant
ratione luminis claritatem et leticie glori-
ce dei. Et saturnus niger et luna maculosa et
nigra et ceteri nigri prefigurant gradus
inferni. Et hinc est quod cum demones sicut
sunt dampnati et ita infernali pleni habentes
odio claritatem et gloriam dei realem. scilicet beatorum et
figuralis et participatiue mundanarum ipsi habent
odio solem et claritatem eius et omnia que le-
tificant et per modum uestigii figure uel yma-
ginis participant gloriam paradisi ideo horrent celum
et habitationem celestem et naturaliter complacentur
in tenebris et umbra in ira in tristitia in melan-
colia et rebus alijs que pretendunt gradus
inferni. Sed uidetur hoc cum quinta essentia

mra sic celificata et ad tantas fragrantiaz per
 ducta ultra q̄ credi possit ut q̄ uideat p̄cipaz
 glam paradisi et homines letificare et tristiaaz
 fantasticam q̄ demones amant fugare man
 festum ē q̄ condiaombz demonuz q̄ dicit et
 eos ab homine et muliere extricat et expellit.
 ⁊ maxē cum hoc efficacius fiet cum quinta cēn.
 auriz ⁊ p̄nariuz et semine herbe que uocat p̄forata
 minor ul' ypicon et in uulgarī equitāico uo
 cutur transchalan. **I**llud emz semen aphiz pro
 batissimis fuga demonuz appellat. Et ē plies
 exptum quod illud solum semen demones in
 festos expellit ab hitaione domoy et tempe
 nro in cibum demonuz aquadaz puella fugiūt.
 et fortior opatio cuius si solum semen auz herba
 colligat. **F**ert emz in se fluxus iouis ⁊ solis ⁊
 planetaz quoy influentias demones detestant.
 rōmbz supradictis. Et quia sc̄ptura sac̄ milib⁹
 Thobie nec alibi nominat pistez illuz auz cō
 corde iecore ⁊ fumo eoy demones expellant.

labor phoꝝ multis experiencijs adinuēit quod
si fel aliauius piscis ⁊ maxime sarigraz hēat
in pixide iuniperi et aliqui incantati ul' adya-
bolo maleficiati cum ibunt dormituz ponant
sup carbones illud et domus fumo impleat.
om̃s fisanationes incantationes ⁊ maleficia de-
monuz et ipi demones expellunt. **S**z uirtus iu-
miperi ē maxima ⁊ ualde mirabilis et de cineribz
vnuz viuuz carbones ex lignis iuniperi ⁊ cum
modico ligni cooptas sicut vnuz tiezones arden-
tes po' annuz inuenies ibi satis de igne quod est
ualde miraculosus et magnus. **E**t eius gumma
⁊ om̃ia que ab eo procedunt sunt ualde uirtuosa
et eius gūma est illa cum qua sēptores sēbunt
spergendo sup p̃gamenuz sēbenduz. **E**t hoc
euidenter demonstratur ex quo uirtus eius non
pot' in vno anno exhausti et gsumi ab igne qz
hē nobile humiduz radicale ⁊ uite nre utile et
quod a planetis optimis recipit influxuz. **E**t
ph̃i dixerunt plibz experiencijs informati quod

fel canis nigri masculi tantum fecit et displicet
 demonibus ut si in domum aspergat statim maleficia
 cessant demones fugantur neque fascinoes po-
 terunt fieri in tota illa domo et dixerunt quod in tan-
 tam detestatioem habent sanguines canis quod si ex co-
 parietes domus et domus ipsa aspergatur ab omni
 maleficio liberabitur domus et demones et eorum
 potentie fugabuntur non alio modo nisi sicut
 demon fugatus fuit a fumo iectoris pisces sicut
Thobie 4. cap. continet. Ceterum si maleficia
 sicut ex fabis glandibus uel alijs fructibus uel
 ex acibus cum quibus sumuntur sudaria mor-
 tuorum ab eis qui faciunt maleficia destruuntur procu-
 rentur uel habitaculum relinquatur si per naturales
 modos predictos sanari non potest. Et philosophi dixerunt
 quod claudas intra canam argentum uiuum et copias
 eum et occultes secreta sub lecto maleficioato
 efficacia fascinoem cessabunt. Catholicus
 autem remedium est. ut ab exorcistis et sacer-
 dotibus ecclesie catholice qui potestates ab ecclesia

receperunt huiusmodi demones. Immoie somni tñ
yhu x fugentur. Et omne remediū suspectum
ul' fidei gñuz et p ecclā prohibitum ē uitanduz.
Et hec omnia tam dicta q̄ dicenda cum cōrectiōe
eccl' romane sint dicta nichil asserendo nisi qd
de hys eccl' asserit et confirmat. **Remediū**
decimū q̄ pediculōs pruriginēs et calefactionēs
qui in corpore humano et alijs partibus nascuntur.

Romentū gñationis pediculoy et pruri
ginuz et calefactionuz in corpore humano et
putrefactione humorū humores putrefactos e
mictit nā p poros cutis et morificatio poroy et
humoribus corruptis generantur vñez pru
rigines et calefactiones cutis uexant et hominē
dormire non sinunt. Et quia ista ex corruptio
ne nascuntur non ē aliquid certum in mundo
medicinale quod melius et mirabilius et aptius
curet quam illud quod a putrefactione preser
uat et humores corruptos consumit. Et hec
ē nra quinta essentia quaz si ad manus non

hęc vtatis pro ea optima aqua ardente / qz in ea
 ē uirtus dei / ut eius iussu non sinat putrescē mor-
 tuas carnes et pistes si ponantur in ea. **Q**z si suare
 potes in ea res mortuas sine cōruptiōe et pba
 et credes / multo fortius carnes uiuas a putrefac-
 tione seruati. **E**t istud ē quod putrefactioni ca-
 lesfactioni et pruriginē et gñationi pediculorū
 repugnat. **E**t cum nimia mei mortales in iuste
 q̄ deus me tenerent in uinculis obscurissimo
 carcere / vexatus his passionibz sup̄ quas credi
 p̄t / qz corpus cōrumpebat amalia calorē cā-
 ceris et ferri / ingemauī benignitate suitoris
 hęc aquaz ardentem aquodam uiro scō dei amico
 meo et dei et sola vñctione cum ea statiz strā-
 locione in ictu oculi fui curatus. **S**z ego docebo
 te multiplicare vim eius / quod si intra aquaz
 immisceris argentum uiuū et strasufarianz
 augmentabitur sup̄ modū uirtus ad pediculos
 extinguendū in tantū quod solo odore peri-
 mentur / ymo solus odor argenti uiuū ē illoz

Venenus ita ut ibi **X**pus dei miraculosa appareat &
manifesta. **Q**uod si argentum viuus in albumine
oui in misteris motu forti mortificando eus et totus
illud cum cinosa mitra panus lineus fuit ne cadat
argentum viuus et illud cinctus ul' aliter sup
te portatus omnes pediculi fugient morient
et cadent quod est miraculosus et ego suus ex
ptus. **E**t si strahisarias in misteris fortior erit
Xpus eius. **E**st autem notandum quod circa curas
pediculorum aliquando est impo. qm impenam
mortis inflinguntur adeo. sicut actius. 12. cap.
Dr. **D**ecussit autem **A**ngls dñi herodes eo qd
non dedisset honorem deo et gsumptus ab imibz
expuluit. **I**tem sicut habetur in adonias. **I**m
pator romanorum nullo remedio medicorum ape
diculis pot' liberari et sic obijt deuoratus ab
eis. **E**go autem detexi curam possibilem p quinta
essenciam si habetur ul' p aquas ardentes. que
accipiantur in potu et ea corpus ungetur et
illa aqua corpus unges argentus viuus et strahu
saria misceat.

*Remedius vnde amuz ad curanduz et expellenduz
venenum et vitandum ipsum. 2*

Plagu ueneni curat cum hoc q potissime
glorietur ei. Quid e queso quod gnat moti
nisi vita? g nil fortius creatum in mundo q dicit
veneno letifero quaz aquaz uite et potissime q^{nta}
tenaa quam dixi. Labora satis quia nichil est
fortius in hoc mundo quod gnat mortalibz qz
gseruat vitam et augmentat cor custodit gria
expellit. statim cum e in stomacho quodaz motu
diuino currit ad cor et exprimit lesuraz. Et qz
e paucissimo actionis gmisso prelio cum veneno
ipm priuat ex corpus ul saltem fugat acode.
Infunde g in quinta essentia qualitates grian
tes veneno et que cor confortat ut quinta cen^a
auri et pmarum. Civa pome nucz alcor tyria
ce optime rute femaili et rapham. et centu
plicabitur eius virtus. Nec non omis lapides
qui sunt utiles ad expellenduz venemuz pone
intra quintaz essentiaz ul aquaz ardentes et
retinebit vim et proprietatez eoz et multiplicabz

eius uirtus qm aqua ardens augmentat uirtutes
lapidum preciosorum et abstrahit ad se occultas
naturas et actiones. Et ultra remedium qntu ad
medicinas naturales e ut quinta essentia omniu
rer q repugnat veneno apponas in aqua ardente
vl si hes inquantas essentias eius. Hanc celestem
medicinanam cum ipaz duxeris ad pfectu pone
in vase vitro bene clauso ut numq possit modo
qualibet vaporari et cum timebis veneno affia
a suspectis famulis ul' inimicis statim de mane
modum sume. In noie domini nri yhu x. grās
agens deo et nichil tibi nocebit atrocitas veneni.

Remedium 12. q quartanas et omes passiones
que oriuntur ex melancolia in corpe humano

Aldud uniuersum. et magisterium impurgatiōe ^{cha} m. 2
Orbem ille medicus e reputatus maximus
inter alios qui subito in paucos dies potuit ab
homie fugare quartanas qz infirmitas h ex
nimia diuturnitate occidit diuites dampni
ficat paupes impedit et famulantes dms. leticiaz

fugat tristitiam ingerit et tussim consumationem et
 mortem frequenter induat. Et quidam qui se p
 dicant maximos fingunt se posse eam cito fugare
 cum nichil sit. sed suam ignorantiam occultare in
 tuntur dicentes non esse utile quod curetur cum ualde
 mortale sit quod seruetur. et omnes concordant in
 hoc quod quartana generetur ex super habundanti
 melancolia que corrumpit infra corpus. Et
 quod ille humor est terreus et de natura tardissimi patitur.
 ita huius infirmitatis actiones sunt tarde et diuut
 ut plerumque ultra integrum annum. Si ergo uis hanc
 infirmitatem curare subito et in breui sola quia
 essentia hanc curaret. Nam dixi tibi quod humores
 corruptos et superfluos consumit et naturam reducat ad
 equalitatem et induat letitiam et fugat tristitiam
 quod fugat a tota specie melancoliam. Rigitur ablata
 causa remota causa remouetur effectus. Sed ut subito
 fiat ista est cura eius. Cum non hueris quintam
 essentiam. Sed optime aque ardentis libram unam
 infra quam pones medulle ebulli et maxime albi

no

si uales h're. de illa aqua da patienti mane ⁊ sero
duas plenas nuceꝝ ul' minus et proꝛto curabit
statim et continuet' donec sit curatus. Et licz
sit hoc verissimuꝝ et exptum ut res in qua e
sbsistentia uirtutis tamen gñalez regulaz ha
bebis ut uadas ad canoneꝝ xi. primu libri et
ibi mtabula reape quamcumqꝝ rez uoluĩs ex
his que purgant melancoliaz et pone modicu
in aquaz ardentibz et vtere ea prudenter et
valde modicuꝝ recipiendo. **U**t paulatiz digerat'
mā et paulatim egerat. qz vtilius e paulatiz
agē quam subito grauare nāz. **D**ixerunt phi
qꝫ dens abstractus ab animali viuo ⁊ portatus
liberat aquartana. **I**tem dixerunt quod succꝝ
herbe que dicitur morsus galline rubee ponat'
in naribus patientis quartanaꝝ quando incipit
pati et curabitur si deus uoluerit. **R**eme
diuꝝ 13. q' impedimenta medicāe et q' picla q'
amedias ministrantibz medicāas contingunt
et q' nocumēta que amedias inferunt in cōpꝝ.

Ad originem orbis vniuersa nālitez philoso-
 phantium multitudo grauissimo labore inda-
 gare non desyt circa medicinas laxatiuas mue-
 nire tria. Primo ut non faciant casuz uirtutis.
 Secundo ut non interficiant. Tercio ut cum sūt
 necesse efficaciter et sine pido in remotis ptibz
 agant et ab eis potenter humores cōruptos ab-
 ducant. Et nunq̃ hec tria muenire potuerūt
 p̃fctē qm̃ om̃is euacuatio h̃t ad oculuz casum
 virtutis debilitationez corpis lesionez luminis
 annexum. Et nunq̃ sic certa mensura potuit
 mueniri que equo pondere possit om̃ibz mini-
 strari qz corpa non recipiunt equalitē actioez
 dosis in raris et solidis et condensis. Et ideo
 frequenter accidit ut quod quibusdāz ministrāt
 salubriter ad salutē. Alijs letaliter p̃metur
 ad mortē. Et sit aliquando ut qz medicine
 plures laxatiue sunt etia3 venenose ledant
 ex vna pte et ex alia sanent. Et inter solem-
 nos medicos summi phi aloē laudauerunt

eo qz minus uidet̃ facē casuz uirtutis et membra
confortare probatur. sicut iohes mesue in libro
suo de simplicibz medicinis euidenter testatur.
Ez summe bonitatis deus om̃ps creauit quinqz
essentiaz aque ardentis p̃ vas circulationis siūne
rectificataz sicut in p̃mo libro docetur. que una
cum quinta essentia sanguinis humani ut ibi
docu/ ac ē cum quinta essentia auri et p̃naruz
om̃es humores equat et interficiat om̃s febres
cum admixtiōe reruz que humores cōruptos
purgant si sūt nate ut misceat̃ aliquando rōne
hōribilis fortitudinis morbi dum caute et pru
denter fiat om̃ia supradicta inconuenientia uitat.
Nam qz quinta essentia et ē aqua ardens si
quinta essentia haberi non pot̃ conseruat nāz
et eam augmentat et casum uirtutis fieri
non p̃mittit. **I**tem qz ip̃a influat uitam
interfectioni medianaz etiaz g̃diat dum tam
laxatiua modeste ministrantur cum ea sicut
inferius ondetur. **E**t qz om̃ibz mobilibz mobilio

et penetrabilior ē omīs medicīnas secum duat
 vīuacissīme ad mēbra longīnqua et ad mēbra
 p̄funda et ab eis locis remotis ~~in~~ miraculose hu-
 mores nociuos educat. **E**t ē aliud quod medici nūq̄
 potuerunt p̄fecte uītare in ministratiōe medi-
 cinarū laxatiuarū / s; aliquando expellat̄ p̄ vomitū
 et perdat̄ uīuamentūz īsantitatis beneficiūz
 et labor ministratiūz. **S**z hoc p̄ quintarū ēssēciarū
 euītatur ul' p̄ aquarū ardentem. **N**am quia sola
 quinta essēcia rerū laxatiuarū īmīta quinta ēssē-
 ciā ul' aqua ardente ministratur / nulla nausea īsto-
 macho gnātur ut sp̄ale quod assumptūz ē uacuet̄
 possibile tamen foret ut humores cōrupti con-
 gregati īstomacho uacuent̄ etiā uomendo. **C**onfert
 autēz ī hoc quod multe ex medicīnis multūz
 h̄t venemūz et p̄ eum ledunt aliquando quia
 aqua ardens et quinta essēcia uomens earū
 q̄diunt et expellunt ea ne nā aliquid p̄aāt̄
 detinentūz. **N**unc autēz volo dare remedia
 q̄ p̄icla que possent accidē ī ministratiōe

medicinarum laxatiuarum cum quinta essentia. uel aqua
ardente. **I**am enim docuit prius liber quod medicinae
laxatiue multo uiuatius agunt cum quinta essentia
uel aqua ardente quam sine ea. sed cum hoc sit ueris-
simum iam patet quod quantitas mediane que
assignantur ab uno quoque accipienda sine dampno
mortis assumis medicinas si ministrantur cum aqua
ardente homines interficiet. quia decuplo plus agere
quam per se ageret medicina ut michi credas dabo tibi
exemplum. **I**nfirmabar grauiter in pectore ex
plenitudine viscosorum humorum et dictum fieri
pillas ex yera pigra et euforbio minutas ad
modum cicery et tres pillulas tantum ex eis
posui in modico aque ardentis quas infra cum
digito triui quam aquam cepi tarda hora ualde
in fine tertie hore noctis et mita dei operata est
medicina post mediam noctem recte miraculose
decem uicibus ante dies post uero quiete dormiui.
Et uero surrexi sanus et hylaris et non debili-
tatus in uisu neque in membris. **C**onsiderent

6
¶ g^o pfecti media q^d si decem ex dictis pillis ualde
minutis recepisset sine aqua ardente non tantū
opate fuissent quantūz sole tres cum auxilio aq^e
uite. Et g^o cautela adhibenda ut prudens medicus
cum aqua ardente vnam tm̄ pillulaz cum aqua
ardente ministret et probabit q̄tum agit vna
deinde tres donec sine piclo experimentūz recipiat
mediane piter et p̄sone satiade quomodo et q̄tum
mediana agit m̄talem p̄sonam puta tam dep̄ssaz
ul' raraz aliter autem numq̄ potest dari reglā
gn̄alis qualiter potest dari equaliter om̄i p̄sone
de quacumqz mediana. Et hoc apparet quanta
utilitas ē tibi medianaz recipe cum quinta cēn^a
ul' aqua ardente quia non debilitant neqz n̄az
neqz visum neqz m̄terfiat si prudenter probes
virtutez educit de remotis preseruat a venis
medianaz et vomitūz neqz parūz veneno
saz recipitur et v̄ corpus sanatur. **¶** Voco g^o
istud capitulūz clauē artis sine cuius claro in
tellectu sine istum librum numq̄ medianas

laxatiuas ministrare presumas. *Remediū 12. 9*
febrem continuā et magisteriū in cura eius. 2

Omnes illi phia decreuē febrez continuaz
gnāri exputrefactione sanguis et gnatioe
humorū. In eo g̃ cura eius et sanguinez purgār
et totam cōruptioē eius remouere humores
in ordinatos et inequatos equate nāz lapsas
repare et repataz conseruare. *Sz* omnia hec
p̃fē opatur et complet quinta essentia. *Sz*
ip̃a est que p̃fecte curat febrez continuaz sup̃
dictaz. *Ex*perientia em̃ ad oculū docet quod aq̃
ardens emittit sanguinez humores aquosos et
cōruptos. Et si carnes mortuas ap̃utrefactione
p̃seeruat multo magis sanguinez corpis viui
et animati ap̃utrefactione seeruat. *Sz* aqua
ardens ad plenuz ex quatuor elementis depurata
non est. ideo non consiliū in cura febris continue
eius vsus. *Sz* quinta essentia eius rectificata
p̃fecte cum non sit calida neqz humida neqz
frigida neqz sicca sicut quatuor elementa ip̃a

plene et seure sanat febris continue passionem
 maxime cum quinta essencia auri et pna. Qz
 si uis eam pfecte curare heas quintas essencias
 sanguis humani sume rectificatas sicut docet
 pmius libez ad plenu. **S**pa e que febrez ipaz
 pfectissime curat non solum bibita sz etiam
 si cum ea tempora et ubiqz bene pulsatiles in
 vngatur. **S**i g istas duas quintas essencias iungas
 veraz medianam habebis. Qz si uis curaz eius
 augere pone in quintas essencias cassia fistulaz
 ul succi mercurialis inproportione prudenti
 et habebis intentum perfectum in cura. Qz si
 alij humores peccant cum sanguine appone
 extabulis quintas eoz essencias que competut
 in cura et adiuuabit te deus si rogaueris euz
 pone g in corde tuo que dicta sunt et non de
 ficias si egeris prudenter fm regulas tibi datas
 tam in pmo quam in secundo libro. **¶ Remediu**
19. q febrez tercianaz et magisteriu in cura eius. 2
¶ Terciana febris ex nimia habundancia colere

tubee et putrefactioe oriri e probatu qd si illaz su-
bito curare uoluys. **R**e quintaz essenciaz ul' si non
hes aquam ardentem et in ea pone modiaz teu-
barbari ul' aloes cretensis et alias res ex tabulis
pm libri coletam tubeam purgantes et bonaz
qhtatez endiuue et herbe que caput monaci ap-
pellatur. et mane et sero ista aqua utatur et
sine dubio liberabitur cito. **¶ Remediuz 16. 9t.**
febrez quotidianaz et magisteriuz in cura eius.

Vniuersi magistri concordabant quod febris
quotidiana gignit ex putrefactioe flegmatis
et habundancia eius. Et cum flegma sit frigiduz
et humiduz quinta autem essencia nra et in eius
abstencia aqua ardens ht vim ut mordematuz
et nimis frigidaz et aquosaz putrefactionez hu-
midam eradicet et curat pone ergo modicum
euforby iuxta regulas sapientuz ul' sambuci
uel alioy que flegma purgant ex tabula pm
libri et utere mane et sero ad salutem deo dante
puemeg. **¶ Remediuz 17. 9t febrez acutaz**

et magisteriuz in cura eius. et in cura lunaticoz 270

Amenicum et Stultorum. et

Et quia expedit magisterio medicine uniuersa tam uerba quam opa ponderare prudent^r quia aqua ardens ascendit ad caput et libenter inebriat cum febris acuta spualiter uigeat in capitis regione excluditur a magisterio cure febris acute. Est igitur tibi nota hinc nostra quinta essentia sume rectificata et hac utere in nomine domini nostri ihu xpi. mictendo sextam partem supradicte nostre quinte essencie cum quinta essentia aque rosate ac etiam uiolay et boraginuz et etiam lactucariuz et herbis profecto celestem medicinam incerta mueria cura eius et cum febris acuta communiter generetur ex uiolenta colera ad humilissima et sanguine adusto et colera nigra adusta. Et aliquando vno ex istis aliquando simul ex duobus aliquando simul ex tribus et similibus febris acuta in gradu posituo opatiuo et suplatiuo asapientissimis est repta omnibus ponderatis quinta essentia sanguinis quia tota specie adustorum

repugnat cum pte sexta quinte eēcie nre paciēti
donabis et curabitur cito ope dei. Cum autēz ui
debis qualescere modicum patientēz pone in quita
eēcia sanguinis quintaz ptez de quinta essēcia
mā. Et postea in ampliori conualescēcia quātaz
ptēz deinde tēciam. Et pō medietatez deinde in
mis de quinta essēcia sanguinis donec totalitē
utatur quinta essēcia mā superius explicata. Et
quia febris acuta communiter habet annexaz alie
nationez sensus et apparitiōez rez fantasticalz
hi ppendes qui humores adusti sunt. qui febres
causant. Nam si patiēz dicatur dicat se uidē
res nigras colera nigra est adusta si res rubeas
et effusiōez sanguis tunc sanguis sine dubio
ē adustus. Et si aliquando loquatur de tribus
his omīs humores predicti peccant. Ad curandūz
emz frenesim et stulticiāz eius et furiaz ul' saltez
ad mitigandūz. Recipe bonaz quantitatez de populeon
et de meliori aceto quod haberi poteris et de
ruta domestica in bona quantitate quaz tere et

confice cum predictis. Et admisce eaz eis si poter
 hre quintaz essentiam sanguis et cum hac sup
 celesti confectione in uolue caput patientis et
 pone de ea ad nates et hec diuina gfectio statim
 fugat frenesim apparitices fantasticas curat
 et amentes et lunaticos sensuum et discretioez No
 restituit et noticiam reddit. et quiesce fiat
 serua hoc et pseuera in ope quia iuuabit te
 deus. **Remediu. 18. in cura trium enu**

Illi qui in magisterio. **tritorum. 2**
 medicine pfecte nouerunt tres enutritos
 in mo corpore piculose generatos sciuerunt
 minores medius et maiores. Est eiz enutritus
 febris ex humoribz corruptis contrariis gñata
 sicut si componatur febris in homine ex fle
 gmate putrefacto et sic erit febris frigida
 et humida. Et ex colera rubea putrefacta et
 sic erit febris calida et siccata. Et simul erunt
 in vno corpe due febres gñe p naturaz. In
 prudens medicus eaz curas impossibiles iudicat.

quia h̄ huic patienti ministratus. q̄ febrez cali-
dam et siccam frigida ⁊ humida febrez frigidas
⁊ humidaz augmentabis et c. 9. Et si calida
⁊ sicca frigida ⁊ humida simul p̄ equas p̄tes
ministres vnum impedit reliquuz in agendo
et non sequetur cura. Est ḡ eius cura ueris-
sima ut misceas n̄az quintaz eēnciaz sup̄daz
mediatam cum quinta essentia sanguis et
cum quinta eēncia auri ⁊ p̄naz et cum quinta
essentia rez purganciu humorz peccantes
et cum hac dosi cito et miraculose vniuersi
enutriti sine dubio euanescent. Et nō q̄ tot
modis enutriti in m̄o corpe gn̄antur quot
modis poteris 4^{or} humores principales cor-
ruptos copulare vno s̄ modo duobus tribus
ul' pl̄ibus ut flegma ul' colera rubra p̄mius
modus. Ut flegma ⁊ colera adusta. S̄ flegma
⁊ colera nigra. Tercius flegma et colera nigra
adusta. Quartus flegma et sanguis adustus
quintus ⁊ 6us modus ex pl̄ibus istorum.

Remed.

Remediuz 19. q. febres pestilenciales & magiste
Fantasticum et **q**uod in tua coy. 2
 Stultum eet qre remediuz qn morbz eet
 insanabilis & inmissus ad teimenduz populuz
 efficaci dei impio. q quod nulluz eet remediuz
 nisi ex dei benignitate qz duz e nobis contra sti
 mulum calcitrare. **Q**uare efficaci impio mict
 deus pestem in populum. pz **D**eutero 28. cap. v
 sic dicitur. **S**i audire nolueris uocem do dei tui
 ut custodias & facias omnia mandata eius. **V**eniet
 sr te omes maledictiones tu maledictus eris in ci
 uitate. **E**t infra. **A**diunget tibi pestilenciam do
 nec te consumat de terra. **P**auciat te dominus ege
 state febre et frigore aere estu & aere corrupto ac
 rubigine psequetur donec peas. **H**ec moyses ymo
 deus p eum. **E**t i pauciet te dominus ulcere e
 gypti & ptem corporis p qua stercore egerunt
 scabie quoqz et prurigine ita ut curari neqas
 pauciet te dominus cecitate & furore mentis & c.
Ad ppositum quid queso fantastiauz heas plagas
 pestilenciales incurabiles a deo inmissas ita ut

dicat textus nequeant curare presumas fantasti-
cum ēet attemptare hanc rem putes et insanū
ēet qz inuolumne ducet. **O** tory simplicius elec-
toy de hac mīa. agendo de clade domini nri ihu
x. 1348. multipliciter disputauī. **S**z ad ppositū
redeamus. Est autem sciendum quod homines
dup̄ pnt̄ mori ul' tripliciter. **U**no modo in t̄mino
constitūto nobis adeo morte nāli quem non possu-
mus aliquo ingenio nāli p̄terire. **A**lio modo uio-
lenta. **E**x istis duobus modis mediana ē frustra.
Alio modo occasionaliter cū terminus adeo nob̄
constituitur ut qui nimia repletionē ul' austerā
abstinencia ul' despacione ul' negligencia ui-
tandi mortis periculum se occidunt. **E**t isto
modo quando deus mictit clades et pestes ad
certas p̄sonas populi p̄ mundū. illi quos deus
non iubet p̄ cladem efficaciter interfici potest ^{possunt}
grāis ul' negligenter in curā mortis p̄iculus
si uolunt qz deus constituit homines rectum et
illum posuit in manu liberi arbitri. **S**i ergo
de cura pestis agamus. dico ḡ pro regula gnāli

74

quod deus siue immittit pestem de influxu sat^m
 m. sicut est plaga lepre reumatism^s | consumptio co^m
 poris | passio pectoris | et omnia que ex pestilentialis
 frigoris malicia in homine contingunt. Siue ex
 influxu m^ais | ut e febris pestilentialis | cum sputo
 sanguinis | apostema sub diaphragmate ad co^m suf-
 focandum | pustule maxime in corpore sub axillis
 seu inguine | seu atrax carbunculi ul' ignis sacer
 et similia. Siue ab influxu m^ecurij maleficiati
 ut sunt bubones insupralis | sub axillis in barba in
 pectore. Siue aluna maleficiata ut sunt epilen- No
 tia | sompnia horribilia que faciunt homines ametes
 siue quecumqz alie pestes | p alios influxus mⁱssisse
 adeo pfecte curantur | et vitantur cum quinta ee.
 nra | et vniuersa picula talia vitantur. et siqd
 videnti de hys adueniat non nocebit deo dante.

In febre autem pestilentiali et omibz ardoribus
 ingredibus et uisuris adde cum quinta cen^a
 nra medietatem quinte cen^e sanguinis hui^u.
 et blugosse radicem ul' herbam totaz et acetosaz
 et modicum aloepacia et euforby. vera pigre

et quintaz essenciaz radiaz lily auri ul' pnaiz / ca-
pilli ueniz. yfopi. Hec omnia efficaciter talibus
febris et apostematibus gradicunt. Expedi-
et ut cum predictis sit quinta essencia laxatiua
et tantum recipiatur qualibet die ut semel in
die ter in septimana homines ducat in ma liqda.
Et omni die de mane recipiat plenius auius bone
aque ardentis et quatuor ul' sex iucibus in die
plenam nucem gallicam et coriupus aer sine du-
bio non nocebit. Et utatur omibz hys que phi-
in suis libris contradicte ppauerunt et pillule
ex libris phicoz accomode in quinta essencia ul'
aqua ardente sz pce et moderate ponant. Et
hospicia in die ter fortiter thure mra / talina / te-
bentinea / ruta et talibus fumigent. Et hec e
cura pfecta pestium iam dictatum.

Remediuz
20. et ultimuz ut in spasma gnetur febris. et ma-

Sapientissim. **¶ Gisteriuz in cura spasm.**
philosophi affirmauerunt sanuz ee nasa fe-
brem in spasma. et dixerunt expti quod si de succo
flamule frices omis arterias continuo febricitabit

patiens et sic tempat^r mali^r spasm^u. Et quia
 spasmus fm sapientes prouenit ex lesione et
 debilitacione neruoy sicut pz aliquando in medi
 cins ex eleboze sumpto. Nichⁱ efficacius spasmu
 sedat q^m nobilissima quinta essencia vel in eius
 absencia aqua ardens. Et deo omnipoteti pzq^z
 filio z spūsco sit laus p^r infinita secula. *Am.*

*Explicat liber de consideratione quinte essence
 omniuz rez paupibz euangelicis uiris erogat^z
 nec non de famulatu phye euangelio yhu xⁱ.*

Deo. gratias. Am.
Quoniam ego Karminudus ylerde
 exns. eem rogatus a quibusdam caris
 Amias nris ut eis quedam mediane artis occulta
 et impliata ab antiquis impractica imfecte dicta
 librum aliquem sup hoc facerem. Ego uo uoa coy
 noctibus uarijs ante crucifixum Dominu nrm
 yhm xpm eius auxiliu humiliter z lacrima
 biliter postulando sepius etiam in die collauda
 do ut aliquoz modum difficilioz morboz hu
 mane fragilitatis deputatoz que ab antiquis

medias inuicabiles inde demonstraret. **W**nde q̄
dam nocte semel surgenti a sompno in vilissimo
ac indigno peccatori h̄ sequentia fuerunt re
uelata, que quidem secreta prius fuerunt beato
Egidio degenti in h̄mo. **W**nde qui h̄ h̄t omnia
habet ex quo intellectu p̄ orationez congrua oc
cultis et diuina secreta hominibz reuelantur.

Heu indignis et malivolis deus ista non largit̄
q̄ diuine eius iusticie repugnaret cum virtus
et viciū in iusticia existant. **C**um ḡ aliquis
dignus ē et nequeat absq̄ dei bonitate et magni
tudine et gr̄a ad ip̄m inuocandū deuote suc
currendū ē. **W**nde summe n̄ciū ē q̄ anq̄
alacri alacri p̄p̄mes aliquam medianā sequēti
or̄ te puramente et deuote flexis gēibus oculis
in celum eleuatis sequentem orationez dicere
ad honorez beatissime trinitatis ad hoc ut me
diana tua meliorem effectum inducat. et tu
hori modo infirmus a languore defendat. **W**nde
nō q̄ iste tractatus in quatuor diuisiones diu
ditur, quarū p̄ma et quarta non fuerunt in

Raymundo reuelata nisi soluz 2^a et 3^a. ymo eas
 recepi et huius Ascerenissimo rege roberto sub se
 arto sigillo que quidem expimenta ipse huerit
 aptissimo doctore Arnaldo de uilla noua Com
 tatus emphaz qui multo fons scie Vocari debet
 qz in omibz scijs preceteris hominibz floruit et
 doctnam libenter amplectoz a quo quidez doctoz
 multa mirabilia et secreta didici atqz de eius
 doctna confisus ista que dicta sunt in hoc libro
 Ad laudem tanti doctoris catholici apposui ut eis
 recolibilis memoria a filiis nris recolere et diligi
 possit in uita perhempm. *Oratio* :: ::
Dne yhu xpe qui es uia salus omniuz dne
 tu es ille qui omnia in bonitate et sapia crea
 sti bona ualde. Vnde domine sine te nich scio boni
 ee in seculo qua re maiestitez supplicitez tuaz
 adoro et scio et firmiter credo nil bonuz ee absqz
 tua bonitate nec magnu absqz tua magnitudine
 nec duras absqz tua duracione nec potens sine
 tua potate nec sapiens sine tua sapientia nec
 diligens sine tuo amore nec virtuosum sine

tua virtute nec gl'osum sine tua gl'a nec iustu
sine tua iusticia. Scio et qd tu mirabiliter homines
creasti et mirabilius homines formasti. qui de di
sti medicinam ad recuperandum sanitates humanorum
corporum. da benedictionem tuam isti medicine.
ut omnes uirtutes quas a principio posuisti in ea
ad finem optatum pducant. ut in corpore in quo
introierint sanitatem mentis et corporis mereantur.
Quoniam a principio optimo omnia consistant
et debeant regulari. Ideo ipse deus voluit
creaturam que est homo creare quez rationali anima
insigniuuit. et omnia sub pedibus eius constituit.
iuxta illud. Omnia subiecisti sub pedibus eius. de q.
Thom. homo est creaturarum creatura dignissima. Et
Aristoteli in libro de animalibus. Homo est dignissi
mus animalium. Et tertio de anima. Et beatus
Aug. in libro de celorum modo. totum posse celi
et terre est in homine. Et licet homo his sit in
signitus virtutibus tamen cum sit ex quatuor com
positus elementis ad inuicem agentibus et pa
tientibus ideo est corruptibilis et multis incommodis

et infirmitatibus compellit subiacere. Vnde non mirandum est de homine qui magis est passibilis quia est magis extenui materia compositus ideo habet plura contraria. Vnde ex dictis bonitas diuina consulenda et ei tribuit medicinam. Nam dicit sapientia de terra creauit que ut dicit. Auicenna est scientia per quam dispositio hominis cognoscatur et non aliorum et data est medicina ad seruandam sanitatem huius et amissam recuperandam. Vnde sicut medicina seruatur sanitatem huius et amissam similiter recuperat. Ita aqua uite habet sanitatem seruare et amissam recuperare. Et uocatur aqua uite aphrodisiaca et recta medicina. Vnde moriendus infancie et Dionysius transtulit yagonem utebatur aqua uite ante cibum et post cibum. Vnde qui utitur ea non habet in corpore suo aliquam infirmitatem que non sit habilis ad curandum. Siquis ea utitur sicut dicitur non morietur aliqua egritudine preterquam naturali adeo ordinata.

Aqua uite ornatur pluribus uirtutibus et laudibus et est ut quidam dicunt calida

et sicca / quidam uō dicunt q̄ non ē calida nec
frigida nec sicca / nec humida et tamen has uir-
tutes continet. **E**t quidam dixerunt quod est
vna vis aliena que ex q̄^o elementis descendit.
et decidit et non ē elementum. Nam in mā
de qua extrahit̄ dicta aqua po^o eius separationez
ab ea remouent̄ 2° elementa que p̄ eoy separationez
pnt uideri. et p̄ eoy separationem vnus ab alio.
nisi occupetur manus artificis error. Aqua ista
ardet ut candela si mea p̄anus intingatur ut
bombax ardet sine lesione subiecti ymo uidebit̄
ardere et non ardet. **I**sta aqua sapit q̄ om̄s sapo-
res h̄t odorem q̄ om̄s odores et videt̄ p̄ expie-
ciam. **E**t scias quod ista aqua dat nutrimentum
cordi et sanitatem reddit et custodit. si recipiat̄
sm q̄ oz et quantum nā ualebit substinere di-
gestionem confortat. non solum in stomacho sz
etiam in epate. **E**t dicit quidam phs q̄ nulla
medicina mouentur que adeo sit caloris nalis
confortatiua et augmentatiua pro ut est
aqua ardens. pp̄ familiaritatez et q̄sorez. q̄

habet cum natura et quia est quiescens humanis corporibus
 et eius calor est similis calori naturali ideo cito
 convertitur in sanguinem naturalem. Item non solum
 confortat uirtutem naturalem et calorem immo etiam
 turbidum clarificat sanguinem et aditus totius
 corporis et membrorum et maxime venarum orificia aperit
 et mundificat. Epas opilationem auferet
 tenebrosam fumositatem et tristitiam generatam
 in corpore expellit. totiusque corporis membra
 corroborat. et non solum sua bonitas agit in
 corpore sed in anima operatur. facit obliuisci tristitiam
 et angustiam. Inducit letitiam et confortat
 ad inuestigandum difficilem et subtilem rem
 et reddit sollicitudinem et audaciam ut non
 sentiat dolorem uel laborem. Et scias quod triplex
 est aqua uite. Prima simplex. Secunda composita.
 Tertia est perfectissima. **mmmmmmmm**
Simplex est que sine admixtione alicuius
 rei alterius simpliciter de vino extracta.
 Illa sine admixtione vini uel aque sumi debet.
Composita est illa que sic componitur. **Radices**

femeli petroberti spargi radicam rapham mily
solus yrmgoz endiue scariole capilli uenys añ.
pmsciant indistillatorio igne lento distillent.

Alia composita Rz gariofali nuas muscate macis
doromei cedoarie galange pipis nigri cōtiauz
atri saluie sansua. Amegs spicenardi ligni
aloes aubebe cardamomi. Amomi. Et pay mu
sa lauandule mente pulegy. Ongam calameti.
calami aromatia sticados. Vtriusqz camedreos
cinapiteos. añ. terenda terantur z ponant
indistillatorio. z distillent.

Alia composita Rz
residuu aque uite camphoraz candidaz rosaz
Vtriusqz papaueris albi z nigri lactuaz. scitōriaz
portulacaz violaz solatrum capilli uenys. **C**imbala. 103
semp uiuaz. Curiculare caustroz pōam.
Cardi celsi folia terenda terantur z distillent.

Perfectissima. sic fit. Rz euforby bdelly.
serapimi opoponaz puct. capay squinati.
spody pipis longi nigri z albi. Cubebay. castorei
cedoarie. añ. ptem vnā musci boni pay z
Ambre. aca. iossis de corde cēui. añ. sm quod

79

Videbitur. **I**tem **R**e o antedicta in aquis antedictis
 et igne lento distillent. **E**st ei res mirabilis omnium
 medicinarum et inextimabilis mater et domina
 cui innumerabiles et mirabiles sunt uirtutes et omnes
 passionis frigidas siue defectus et talis sit sicut distillatio
 instrumentum serpentinum. **¶** **R**e vinum uetus
 rubrum unius anni vel unius albus optimus tam
 rubrum preualebit quia largius et uberius reddit
 aquam. **¶** De quo pone primo unam mensuram in vase
 mundo et diligenter clauso et distilletur igne
 lento aqua uite quam cum primo uapore exierit
 collige. **¶** Usque quo petiolam lineam subtilem ar
 deat et non subam petie et cum ardere desierit
 hoc quod in vase remanserit pone deorsum quia
 michi ualet. **¶** Scias tamen quod in quatuor
 mensuris consuevit una exire in prima distil
 latione aliquando plus aliquando uero minus
 secundum bonitatem vini. **¶** Secundo distillabitur modo
 predicto et de una mensura habebis mediam
 semper. **¶** Semper enim medius habebis illius quod
 in distillatorio posuisti. **¶** Si uero tertio distilles

semp^r quinqz mensuris ^{qz} hebz. **S**i aō quatuor
distillauis et recte et debite opatus Rūz illud quod
posuisti recipies qd sine aliqua diminutione. **I**n summa
q^d in p^{ri}ma distillatione semp de quatuor men-
suris vnā habz. et sic distillabitur usqz ad sex
distillationes. in septima distillatio erit talis aq^a
p^{er}fecta. **I**n nona et decima p^{er}fectissima ē. **S**cias
tamen qd non p^{ro}p^{ter} difficultates op^{er}is s^{ed} p^{ro}p^{ter} expensas
vltimuz tercia distillatione ul^{ter} ad plus in quatuor.
s^{ecundum} instrumentum canonū. **I**n p^{ri}ma distillatio
dicit^{ur} p^{er}fecta p^{ro}p^{ter} vaporem ascendentes qz vapor
plus distillatur in p^{ri}ma distillatio canonis q^{uam}
in tribus s^{uper}pentis. **E**t scias quod tres aque que
fiunt in p^{ri}ma distillatione p^{ri}ma ē p^{er}fecta illa. s. l.
que ardet se et non subz p^{er}ciole. **S**ecunda simp^{lex}
que ardet se et subz p^{er}ciole. **T**ercia nich^{il} ualet
nisi tm ad oculos clarificandos et faciem ita tamē
q^{uod} ex illa lauentur quolibet sero et mane in yeme.
Et in estate mane meridie et sero. **E**t hoc in tel-
ligitur in omibz causis ventri accidentalibz. **D**i-
stillatorius debet impleri vsqz ad duas p^{ar}tes et

etia p̄s dz remanē uacua cā uaporis faciendi. **E**t
 ita dicitur p̄fecta imp̄ma distillatioe. **S**iquis eiz
 ea uti scuerit in omibz passionibus calidis & frigi
 dis curat et sanitatem p̄estat om̄uz liquidez
 herbarū flores p̄solas uolas radicum et speciez
 attrahit p̄p̄etates si forte p̄ tres horas in dicta
 aqua mancant. huius uō aque in corpe humano
 effectus mirabilis sunt. qm̄ cito curat & sanat oēs
 egitudines tam frigidas quam calidas. s. cerebri
 et nēuoz et iuncturaz impotu sumpta et foris
 posita. tamen si egitudo fuit cum humore intenso
 p̄emittat purgatio ul' non oī de nēuitate pur
 gari si q̄ntitas impotu est vnae vniuz. vl' usqz ad
 duas ul' plus vel minus. et hoc s̄m uirtutez pa
 tientis. **S**tem ualz ad om̄es humores fluentes acci
 pite ut multi sunt ut cephalica monopagia
 emigranea et vltigine. **S**tem q̄ om̄es humores
 uementes accerebro aduaret et nominat coriza.
 i. opilatio m̄naribus. **S**tem ualet ad branchas. i.
 humores descendentes ad fauces qm̄ branche mitg
 ad modum duay ul' trium amigdalay. **S**tem

1104

valet ad catarrum et omne genus reumatiz. **Item**
valet ad syncopam cordis cum aqua tamarisci. **Item**
ad dolorum intestinorum et ventositatum bibita cum
aqua triamisi. **Item** valet ad strangurias cum succo
saxifragie in iecta cum sugero. **Item** valet ad sputum
sanguinis cum succo plantaginis et pulvere lapidis
sanguinatis. **Item** contra tirones. i. vermes manus cum
in unctione. **Item** ad spasmos cum repletionem cum
castore ruta et salvia. **Item** contra dolorem emorroidarum
bibita cum vino puro et uncta super dolorem. **Item**
contra omnes febres preter acutas bibita ante accessiones.
Item habet vim tyriacalem et est probata contra tyriacas.
Item super omnia ualens contra morbos pestilenciales et epi-
demicas et epilepsiam sumpta per os et eius in unio
super dolentes locum in omnibus causis frigidis. **Item**
nullus animal venenosum est ausum ei appropinquare.
Item ualens contra omnes tumores et inflaturam sepius in
uncta. **Item** expellit omnes uenenositates et sanat
torsiones intestinorum sepius bibita. **Item** regium
morbus sanat. ut dicitur aphrys bibita et in uncta.
Item contra omnes inflaturam cuiuslibet membri si

¶ Quod si pullos de pila et annu et omni tige de tizaca et alij
de aq uite ille aut morietur q no biberit de aq uite
ut vntz fuerit et alij euadet probata e

mtingat^r lana succida calida et tumori apponat.
Item ualz q^d raphiam si sumatur ieiuno stomacho.
Item si caput scabiosum frequenter rotatur cum
 puluē sanguinis leporis sepe. **I**tem omne genus
 vniuz in capillis necat et occidit si sepe et cūte
 mundificat et saniez gsumit. **I**tem multos facit
 loqui si sepe sumat^r p^r q^d tyriaca. **I**tem ualet ad
 periplemoniaz et ad omne apostema fleumatiā
 sumpta p^r q^d cum aqua maluar^{um} calida^r. **I**tem in
 dolore capitis antiquo ex frigida cā multuz ualet
 si caput ex ea mungatur. **I**tem canis retardat
 iuuentutem gsuat tinea capitis et scabies
 sanat si quoq^{ue} mane meridie et sero lauetur ex
 ea. **I**tem memoriaz spalitez uiuat sepius bibita.
Item valet cerebro si caput ex ea vngatur. et
 sepius odoretur. **I**tem si in capipurgio apponet^r
 et distempet^r cum modico tyriace et recipiet^r
 ieiuno stomacho bis uel ter diebus dispositis curat^r
 p^rfecte. **I**tem q^d epilenciam cerebri si bombax ex
 ea mtingatur et ponatur ad nares et deinde
 pulsus mungatur. **I**tem ualet q^d opilationez

1107
nariuz sepius bibita et sup̄capt' posita ⁊ sepius
odorata. Item q̄ apopleziaz similiter administrata.
Item q̄ palissim et tremorez membrorū et gsumit
fleuma si bibat̄ modo predicto ⁊ petiola līnea te
neat̄ in dicta aqua intincta sup̄ līguaz et sal
uabit̄ p̄fecte tamen si necesse fuit̄ bis ul' ter ponat̄
donec p̄fecte sanet̄. Item q̄ torturaz ul' fracturaz
faciei ex uerberatione facta sicut interdūz contin
git ungat̄ facies ex ea qz saluabit̄ p̄fecte si bi
bat̄ modo predicto. Item q̄ melancoliam et tri
sticiam quolz mane sumat̄ medius codex tuz
puo cypho vni odoriferi sumentez letificat et
hylarem reddit om̄y uirtutes animales gfortat
et prestat odorem cuilibz rei secum gmixte ⁊
om̄y liquor cum ea gmixtus ē conuertibilis nec
ad m ea positum potest unq̄ putrefieri. Item
q̄ caliginez oculorū potita uel in vincta lacrimaz
desicat et telam dissoluit. et ē mirabilis guete
frigide oculorū et contra ungulam ⁊ lapidem
oculorū intus et ex̄ posita ac sepius bibita.
Item ualet om̄i debilitati uisus ex spiritibz

turbidis et grossis s; sola tempora et palpebris
 nitus et exposita et inuncta. Item lapides in
 duratum in renibus vel uesica nouem mensibus fre
 quentata dissoluit ut dicit aphris. Item ualet
 q; omnes passionem iliacam et colicam et omnibus
 doloribus stomaci inuncta et bibita. Item q; dolore
 denarium et corrosione gingivarum bibita et inuncta.
 Item ipsa anhelitum fetidum emendat bibita
 et gargarizata. Item valz vz. asmaticum cum
 decoctione ficuum et liquiritie. Item q; opilationem
 splenis et epatis et renum bibita et inuncta
 super omnes medianas. Item q; omnes dolores sto
 maci fleumatis ventosi et melancholici. Item
 q; colicam et humore fleumatico et ventoso bi
 bita et cristerizata. Item q; nezuz de nouo con
 tractos sanat cum in unctione sepius et sepius
 omnes dolorem et guttam ex causa frigida frax
 cum bono uino odorifero sumpta et super dolorem in
 uncta. Item rugam et lentiginem faciei depu
 tat et facit faciem splendidam et bene odo
 rantem. Item petiginem et spiginem destruit

sup posita. **I**tem ydiopisim ex ea frigida in potu
frequentata curat. Ex ea fumatur quotidie ter ad
quantitatem dimidie teste oui. **I**tem omes qua-
ntam additis debitis radicum et herbarum propo-
litis que ad morbi indigenciam spectat cito sa-
nat. data ante accessionem. **I**tem data contra li-
enteriam dysenteriaz diarraz et dysuriaz pre-
cedentibus alijs medijs phisicalibus. **I**tem ualeat
sterilitati ex ea frigida sepius potata. **I**tem ualeat
sciatias artenas podagrias ex frigida ea pur-
gatione quementi pmissa ulterius. si cum ea
lauentur multum ualeat qz malas carnes corrodit
et bonas conseruat. nec pmitit eas putresce.
Valeat contra fistulam. **N**oli me tangere et omes files
carnes corrodit et bonas conseruat nec pmitit
eas putresce. **V**enenum expellit data cum ty-
riaca ul' cum aqua calida. **I**tem in dolore capitis
eodem modo cum quis percussus e amalia me-
cury et dolore lateris loca dolencia ex ea man-
gatur. **V**inuz corruptum et acetum reparat et
reducat ad pristinam bonitatem mustuz clarificat

si de ea imponat. ome crudum in ea proiectum
statim se apprehendit ut coctum ad ignem. **S**tez
si peciola lineea subtilis in ea balneat. comburit.

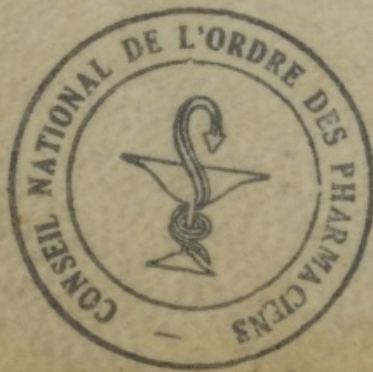
Iste sunt recepte de simpli. in pulueribz. ⁊
aqua et de composita ⁊ de pfectissima ad exem
plar originalis extructe aduersis dictis
phoy et auctoy mediane etc. **A**litez isti sunt
effectus aque uite que fit ex vmo. **P**rimo si fa
cies cum aqua comburente abluat. guttas rosacea
tollit. **E**t si fiat oleum de interioribz nucleis pi
neay ul' lupmoy cum ista aq' illd' oleuz mira
bilitez et cito curat max' si in lacte calido illud
apponatur. et cum pmguedme sup' natante
ungatur. hoc fiat ad nigas tollendas ⁊ omes
maculas expellendas cum radice cucumeris sil
uestris sicca ⁊ trita. et crebellata ⁊ misce cum
aqua faciem abluet et cum fa aqua po' aliqua
tulum tempus laua. et hoc fiat p tres dies. **S**i
capilli frequenter madefiant cum aqua iuxta
radicem illos consuatur. acamie. **S**i fiat lxiuu
cum fa aqua et caput lauetur ome gemis ⁊

vermibus necat. Si vmes fuerint in aure apponat
de aqua ardente mirifice necat si interius apponat
Si caput squamosum cum ipsa indungat frequenter
autem mundificat et squamas consumit. Si caput
tineosum cum ipsa frequenter indungat perfecte curat
tineam et odo destruit scabiem in omni parte corporis
mundificando locum. Si caput est reumaticum indun-
gatur stons cum ea et loca dolencia et teneatur
de ea modicum in ore. Si in unctio siue ablucio
palliat leprosum. Si succus maxime summi terre vel herba
indistillatorio ponatur positi in naribus iuuat audi-
tum et remouet fuditatem. Si in unctio super pal-
pebras remouet lippitudines et pruritum et lacrimas
oculorum. Si in succo celidonie aqua ista adiungatur
et due gutte in oculo ponantur caligines tollit. Item
fiat fel turturis. Item succus ture cum ista aqua
mixtus et distillatus oculo adiectus antiqua
oculorum caligines tollit. Berpillus in hac aqua
decoquatur et oculi cum aqua decoctionis abluantur
lacrimas desiccat. Si uis celidonie femina arthe-
misie musa hee herbe posite indistillatorio az

84

vino ualent ad mundificationem oculorum et clari-
 ficationem visus. Si fistula sit in oculo et succus
 plantaginis cum ista aqua mixtus cum bom-
 bace super ponatur curabit. Si macula uel
 pannus uel caro addita est in oculo tunc ponat
 semel in die una prout gutta et hoc fiat in re-
 lacrimabili oculo patientis de illa aqua in qua
 camphora fuerit dissoluta et quando oculus est
 dolorosus et multum rubens tunc quiescat ab
 ope et apponatur in oculo ad mitigandum succus
 rosaceus cum lacte mulieris prout dissolutus et
 quando oculus fuerit tollerans reuertere ad opus
 tuum. Si pannus uel bombax modo fiat in ista
 aqua et postea super dentem dolentem et frequenter
 qualibet uice teneatur prout de ea in ore frequen-
 ter aurit et gingivarum cancrum et palati et
 omnis huiusmodi calefactiones siue infirmitates
 oris curaret et lingue et linguarum ualde reddit
 promptas ad loquendum. Et sanat palissimum
 si cum ea in ungatur paciens amica capitis
 usque ad amum per spinam toris et humeri et cubiti

et omnia loca iuncturalia et epaz frequent. Et
bis in septimana dentur pillule fetide valente cum
cetera. secundum virtutem patientis et regatur secundum debitam
dietam ab auctoribus medicine in causis in curat in
different omnes palincoos sumpta per os locis dolentibus
cum ista frequenter in unctis curat spasmodicos
sumpta per os cum tyriaca destruit omne venenum
et sic sumpta facit loqui dum modo capiatur per
duos annos et quod patientis regatur debita dieta
et quolibet sero detur sub dia sene plures anni
musco diantio diacambertio diacamedion. an. et
quod patientis portet corrigiam lupi. Nam sicut me-
dicina consumat sanitates huius et amissas recuperat.
Ista aqua vite habet sanitatem conservare et amissas
recuperare et appellatur aqua vite aphrodisiac. i. recta
medicina et sana. Unde moriundus ymbrie rex.
et diomifius medicus qui eam transulit. utebatur
aqua vite ante cibum. et post cibum. Unde qui videtur
ea non videbitur in corpore suo aliqua infirmitas quod
non sit habilis ad curandum. et qui ea videtur
sicut decet non morietur egitudine furiosa

Transo — 63 —

Master — 3 ÷

Minha — 4.1.

Aloe — 03 11

Sang Indiano no Ind.

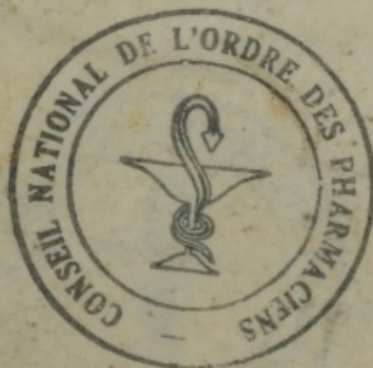
ger. n. ut tingat

aq. sit. ardes.
qua. Arueta putuine

quis cruciat putant

13 melius sit 3/1 rustoc

inter ut sis

Michael Scotus
Decho. p. 100

